

דוח על הסיכונים

גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על
הסיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

דרישות הגילוי המפורטות בנדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים - תוכן עניינים

תוכן עניינים

עמוד	
6	חלק 1 - כללי
10	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
10	חלק 2 - יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון
10	יחסים פיקוחיים עיקריים
11	גישת הבנק לניהול סיכונים
18	סיכונים מובילים ומתפתחים
22	דיון בגורמי סיכון
25	סקירת נכסי סיכון משוקללים
26	מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים
28	הון ומינוף
28	חלק 3 - הרכב ההון
28	הרכב ההון הפיקוחי
29	מידע נוסף על הון והלימות הון
32	חלק 4 - יחס המינוף
32	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
32	גילוי על יחס המינוף
32	סיכון אשראי
32	חלק 5 - סיכון אשראי
33	מידע כללי על איכות סיכון אשראי
36	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי
43	שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה
45	שימוש בדירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי
47	מידע נוסף על סיכון אשראי
50	חלק 5א - סיכון אשראי של צד נגדי
50	סיכון אשראי של צד נגדי
53	סיכון שוק
53	חלק 6 - סיכון שוק
53	מידע כללי ומידע נוסף על סיכון שוק
58	חלק 6א - סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר
59	מטרות ויעדים בניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי
59	חלק ב - מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
65	חלק 6ב - גילוי איכותי על פוזיציות במניות

תוכן עניינים

עמוד	
	סיכון נזילות
66	
66	חלק 7 - סיכון נזילות
66	גילוי איכותי בגין יחס כיסוי נזילות
	סיכונים נוספים
74	
74	חלק 8 - תפעולי
79	חלק 9 - אחר - מידע נוסף על סיכונים אחרים
	תגמול
88	
88	חלק 10 - תגמול
88	גילוי איכותי
91	מידע נוסף על תגמול
	תוספות
93	
93	תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים
93	הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות
95	הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי
96	המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים
96	הבהרות להבדלים בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית

רשימת הטבלאות:

עמוד	
10	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)
22	טבלת גורמי סיכון
25	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
26	דוח תנועה בחשיפות לאחר הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון
27	נכסים משוקללים בסיכון ביחס לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים
28	הרכב ההון הפיקוחי תוך ציון הפניות למאזן הפיקוחי (CC1)
29	דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי
32	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
32	יחס המינוף (LR2)
36	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
40	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
42	חשיפות אשראי לפי יתרת תקופה לפירעון
43	חשיפות למדינות זרות
44	השיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה (CR3)
45	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)
46	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
47	נתונים על סיכון האשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיור)
47	סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן
51	ניתוח חשיפה של סיכון אשראי לצד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
51	הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA)(CCR2)
52	הגישה הסטנדרטית - חשיפות של סיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)
52	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR)(CCR5)
56	סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
56	ערך נתון בסיכון VAR
57	החשיפה בבסיס בפועל
59	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים
61	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי ריבית על השווי ההוגן נטו מותאם
62	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי ריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן ריבית
63	חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית
67	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
69	יחס מימון יציב נטו (NSFR)
72	הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA)
74	הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים (ENC)
91	תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)
91	תגמול - תשלומים מיוחדים (REM2)
92	תגמול נדחה (REM3)

חלק 1 - כללי

בהתאם להוראות המפקח על הבנקים בבנק ישראל והנחיותיו, נדרשים תאגידים בנקאיים לפרסם דוח מפורט על הסיכונים ואופן ניהולם באתר האינטרנט שלהם, שיכלול מידע משמעותי כמותי ואיכותי לפי דרישות הגילוי של באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על ידי הוועדה ליציבות פיננסית (Financial Stability Board). לצורך השלמת הגילוי יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח הכספי לשנת 2024, ובכלל זה עם פרק "סקירת הסיכונים" בדוח הדירקטוריון וההנהלה, שמתפרסם לציבור.

מדיניות גילוי

הבנק התווה מדיניות גילוי למידע שנדרש לפי הוראה 651 של בנק ישראל, שאושרה על ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון. עקרונות המדיניות קובעים תהליך לבחינת נאותות הגילויים, שנגזרים ממנה, בין היתר, קריטריונים איכותיים ופרמטרים כמותיים המסייעים לבחון כי הוצפו וטופלו באופן נאות כל הגילויים המהותיים הנדרשים, באופן שיביא לידיעת משתמשי הדוחות את כל המידע המהותי על פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהול הסיכונים. בנוסף, מעוגנות במדיניות הבקורות הפנימיות והנהלים למתן גילוי למידע זה.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאוגרפי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי-התממשות ההערכות. לעניין זה ראו גם ההסתייגות בפסקת הרקע להלן, ובעיקר בעניין מלחמת "חרבות ברזל". מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק טבלת גורמי הסיכון בדוח זה או בפרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2024.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל, וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

תחולת היישום

מסגרת העבודה כוללת את הבנק בלבד. הבנק הינו חלק מקבוצת הבנק הבינלאומי. לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות אחרות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה, מעבר למגבלות הכלליות החלות על ביצוע עסקאות מכל סוג כל עוד הבנק שומר על יחס ההון המזערי הנדרש ממנו על פי הדין. יצוין כי העברת כספים שאינם הון פיקוחי לחברת האם, כפופה לנב"ת 312 - עסקאות עם אנשים קשורים ונב"ת 313 - מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

רקע

דוח הסיכונים נערך נערך על רקע התפתחויות שונות בסביבת המאקרו, הנגזרות בין היתר ממלחמת חרבות ברזל, כפי שיפורט בהמשך, המשפיעות על הסביבה הכלכלית והעסקית שבה פועל הבנק. בשנת 2024 המשיכה סביבת האינפלציה הגבוהה וסביבת הריבית הגבוהה.

לקראת תחילתה של שנת 2025, פרסמו מספר גופים כלכליים את תחזיתם לכלכלת ישראל לשנה הקרובה, ביניהם גם חטיבת המחקר של בנק ישראל. אשר צופה השפעה ישירה, אך מתונה של הלחימה ברבעון הראשון של שנת 2025. הנחת הבסיס היא כי רמת הסיכון נמצאת במגמת ירידה, עקב הירידה בסיכונים הביטחוניים והגיאופוליטיים שליוו את השנה האחרונה. אולם, עדיין מדובר בתקופה של חוסר וודאות, הן ברמה המקומית והן ברמה הגלובלית. אשר עשויה להיות לכך השפעה במהלך השנה הקרובה, על שינוי בתחזיות של נתוני המאקרו. חטיבת המחקר של בנק ישראל צופה כי קצב צמיחת התוצר בשנת 2025 יעלה בחדות ויעמוד על -4.0% בשנת 2025, זאת לאחר שקצב הצמיחה עמד בשנת 2024 על 1.1%. בנוסף, בנק ישראל פרסם לראשונה את תחזיתו לצמיחה בשנת 2026, אשר צפויה להגיע לרמה של

4.5%. בפרסום הקודם, מחודש אוקטובר, עמדה תחזית הצמיחה עבור שנת 2025 על 3.8%. עדכון תחזית הצמיחה כלפי מעלה והצפייה לעלייה חדה בתוצר בשנתיים הקרובות, משקפת את הערכת בנק ישראל שהירידה במתחים הביטחוניים תביא להתאוששות המשק מהשפעות המלחמה.

המגמה בחודשים האחרונים של שנת 2024 הצביעה על ירידה בלחצים האינפלציוניים ומדד דצמבר 2024 שיקף מגמה זו ועמד על 0.3%- (לאחר צפי של 0.1%-). הירידה במדדים האחרונים הביאה את האינפלציה לרמה של 3.2% בשנת 2024, מעט נמוך מהערכת בנק ישראל שעמדה על 3.4%. בנק ישראל צופה ששיעור האינפלציה במהלך שנת 2025 צפוי לרדת ולעמוד על 2.6%, לעומת צפי של 2.8% מחודש אוקטובר. על אף האמור, שנת 2025 החלה עם עלייה של המדד מעל לציפיות, כאשר מדד חודש ינואר הציג עלייה של 0.6%. במהלך שנת 2026 האינפלציה צפויה להמשיך ולהתמתן לרמה של 2.3% בסוף השנה.

בתחילת שנת 2024, בנק ישראל הוריד את הריבית ב-0.25%, לרמה של 4.5% ומאז, הריבית נשארה ללא שינוי. עד ירידת המתחים הביטחוניים במהלך הרבעון האחרון של שנת 2024, בחרה הוועדה המוניתרית בעמדה מוניתרית שמרנית, כאשר המסר היה של יציבות ממושכת בגובה הריבית בתרחיש הבסיסי ופוטנציאל להעלאת הריבית, בתרחיש שבו תימשך העלייה בסביבת האינפלציה. עם ירידת המתחים הביטחוניים, נראה כי הבנק המרכזי יעקוב ביתר שאת אחר כיוונו של הלחצים האינפלציוניים. מחלקת המחקר של בנק ישראל מעריכה כי לאור סביבת אינפלציה נמוכה יותר הצפויה במהלך שנת 2025, הריבית במשק צפויה לרדת בין 0.25%-0.50% בממוצע במהלך הרבעון האחרון של שנת 2025.

תחזית בנק ישראל, צופה שהגירעון בתקציב הממשלה בשנים 2025 ו-2026 צפוי להסתכם ב-4.7% וב-3.2% תוצר, בהתאמה. על פי התחזית, יחס החוב תוצר יעלה לרמה של 67% בשנת 2024 ול-69% בשנת 2025. בהשוואה לתחזית הקודמת מחודש אוקטובר, התחזית הנוכחית מגלמת תיקון כלפי מטה בגירעון, בשל הכנסות ממסים שלא היו צפויות ברבעונים הקודמים של השנה. בנוסף, בנק ישראל פרסם כאמור, תחזית ראשונית לשנת 2026 בה מעריך כי הגירעון צפוי לעמוד על 3.2% ויחס חוב תוצר צפוי לרדת לרמה של 67%. ירידת הגירעון שמתארת תחזית בנק ישראל, משקפת ירידה בנטל ההוצאה הביטחונית עם הירידה בהוצאות המלחמה שנדרשות בשנת 2025, על מנת לשקם מלאים ולהחזיר את הצבא לכשירות, זאת לצד גידול בבסיס תקציב הביטחון המקורי.

האירועים הביטחוניים והגיאופוליטיים שפחתו בתקופה האחרונה, צפויים לתמוך בהתחזקות שער החליפין של השקל מול הדולר ומול יתר המטבעות.

במהלך שנת 2024, הורידו סוכנויות הדירוג הבינלאומיות S&P, Moody's ו-Fitch את דירוג האשראי של מדינת ישראל. בחודש אוגוסט 2024 הודיעה Fitch על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של A עם תחזית דירוג שלילית. לטענת Fitch, דירוג האשראי הופחת אז בשל התמשכות והתרחבות המלחמה, שהביאה עמה עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים ואי יציבות באזור.

בסוף חודש ספטמבר 2024, הודיעה Moody's על הורדת דירוג האשראי של מדינת ישראל בשתי דרגות, מרמה של A2 לרמה של Baa1. כמו כן, הסוכנות השאירה את הדירוג באופק שלילי. הורדת דירוג זו הינה הפעם השנייה שבה Moody's מורידה את הדירוג של ישראל בשנת 2024. הפעם הראשונה היתה בחודש פברואר 2024, אז החליטה Moody's להוריד את דירוגה של ישראל בדרגה אחת, מרמה של A1 לרמה של A2. על פי Moody's, ההורדה האחרונה בשתי דרגות שיקפה את הסיכון הגיאופוליטי שהתגבר באופן משמעותי. בתחילת שנת 2025, פרסמה Moody's עדכון אופטימי יותר שבו מעריכה כי הסכם הפסקת האש בעזה עשוי לצמצם פגיעה נוספת בדירוג האשראי של מדינת ישראל.

בתחילת חודש אוקטובר 2024, הורידה S&P את דירוג האשראי של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של A ותחזית הדירוג נותרה שלילית. גם בדירוג של S&P מדובר בהורדה שנייה מתחילת שנת 2024. ההורדה הראשונה בוצעה בחודש אפריל 2024, אז הורידה את הדירוג מרמה של AA- לרמה של A+. ההורדה השנייה בחודש אוקטובר, בוצעה מאחר שב-S&P הביעו חשש מהידרדרות המצב הפיסקלי של ישראל.

לפרטים נוספים בדבר ההתפתחויות הכלכליות במשק, ראו פרק התפתחויות כלכליות עיקריות בדו"ח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2024.

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים (כמפורט בהמשך), והן בהקלות נוספות שכללו הרחבת הטבות לאוכלוסיות שונות, בכללן כוחות הביטחון ואנשי קבע.

על רקע המלחמה, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה), במסגרתה ניתנו הקלות שונות שגיבש הפיקוח על הבנקים,

על מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. לפרטים בעניין הוראה זו והוראות רגולטוריות נוספות, ראה חקיקה ויזמות רגולטוריות, לפרק מממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

בנוסף, ביום 15 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה סיוע רוחבי ללקוחות, שגובש בשיתוף המערכת הבנקאית (להלן - "המתווה הבסיסי"), הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות "המעגל הראשון" (המתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, אזרחים שפוננו מביתם על ידי גורם רשמי, מגויסי מילואים בצו 8 ובעלי קרבה ראשונה לחללי המלחמה, לחטופים או לנעדרים).

ביום 8 בנובמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הרחבת לקוחות "המעגל הראשון" במתווה, על ידי הכללת האוכלוסייה המתגוררת ביישובי צפון הארץ, או בעלי עסק ביישובי הצפון, אשר פוננו על ידי גורם רשמי, נכון לתאריך 7 בנובמבר 2023, והמתגוררים באחד מהישובים המופיעים ברשימות המפורסמות באתר בנק ישראל.

ביום 17 בדצמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה הבסיסי בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 בינואר 2024, בשינויים מסוימים, שעיקרם הרחבת האוכלוסיות הכלולות במתווה.

ביום 4 במרץ 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באפריל 2024, בשינויים מסוימים, שעיקרם הרחבת האוכלוסיות הכלולות במתווה והרחבת ההטבות לאוכלוסיית משרתי המילואים.

ביום 23 ביוני 2024 הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 ביולי 2024. התקופה להגשת בקשות לדחיית הלוואות הוארכה לתקופה כאמור, ונקבע כי תקופת הדחייה המצטברת המכסימלית במסגרת המתווה תהיה 9 חודשים (כאשר בקשות לתקופה ארוכה יותר תיבחנה לגופן). הוארכו ההקלות בעמלת ומסגרת אשראי ללקוחות "המעגל הראשון" וניתנו הקלות נוספות לבעלי עסקים.

ביום 22 בספטמבר 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באוקטובר 2024. בוצעה התאמה באוכלוסיית "המעגל הראשון" ביחס לתושבי הדרום. ההקלות תינתנה לאוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק בטווח של עד 7 ק"מ מרצועת עזה (במקום עד 30 ק"מ). התקופה להגשת בקשות לדחיית הלוואות הוארכה לתקופה כאמור, אך תקופת הדחייה המצטברת המכסימלית נותרה 9 חודשים לכל הלוואה (כאשר בקשות לתקופה ארוכה יותר תיבחנה לגופן). על אף האמור, תתאפשר דחיית תשלומי הלוואות ומשכנתאות לתקופה מצטברת של 12 חודשים לאוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק באחד מיישובי הצפון שפוננו על ידי גורם רשמי נכון לתאריך 7 לנובמבר 2023 ואוכלוסייה שמתגוררת באחד מיישובי הצפון אשר התקבלה החלטת ממשלה לפנותם אך טרם פונו בפועל, בהתאם לרשימה באתר בנק ישראל, ולחיילי מילואים הנמצאים בשירות פעיל בתקופת המתווה המעודכן, קרי בין התאריכים 1 באוקטובר 2024 ל-31 בדצמבר 2024. כמו כן, הוארך הפטור ללקוחות "המעגל הראשון" ממרבית העמלות המשמשות לניהול השוטף של חשבון העו"ש ומריבית על יתרות חובה בחשבון עו"ש של משקי בית עד לסכום של 10,000 ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד חשבונם ביתרת חובה.

ביום 3 בדצמבר 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, עד ליום 31 במרץ 2025, תוך ביצוע התאמות באוכלוסיית המעגל הראשון.

לפרטים והרחבה בדבר המתווה ראה פסקת "השפעת מלחמת חרבות ברזל" בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2024.

הבנק מיישם את המתווה ואת כל הנחיות בנק ישראל, בעניין ההיערכות למתן שירותים בנקאיים בתקופת המלחמה, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלוואות.

בנוסף למתווה הבסיסי כאמור, הבנק נקט שורה של צעדים נוספים על מנת לסייע ללקוחותיו. ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול) ניתנו הטבות ובכללן, הקפאת תשלומי הלוואות ללא תשלום ריבית על תקופת הדחייה, למשך שלושה חודשים ומתן הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא ריבית והצמדה, לתקופה של שנתיים. כמו כן ניתנה אפשרות לדחיית תשלומי הלוואות ללקוחות עסקיים ללא מגבלת סכום ההלוואה (כפי שהוגדר במתווה).

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף בכל הנושאים והסיכונים הנובעים מהמלחמה, השלכותיה והשפעותיה הפיננסיות על הבנק ובכלל זה ההשפעות על הסיכונים השונים. בין היתר נבחנו: ההשפעות על לקוחות שעשויים להיות מושפעים יותר מהמלחמה, התודתיות בשווקים וההשפעות על סיכוני האשראי, הנוסטרו והנזילות, תחומי סייבר, מודלים, ציות, הלבנת הון ומימון טרור ועוד.

יצוין כי בנושא סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור, מצב המלחמה דורש עירנות מוגברת מצד הבנק על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרור. מחלקת הציות הקבוצתית מבצעת בקורות, בדגש על איתור פעילות המשקפת "אורות אדומים" לפעילות חשודה בנושאים הקשורים בציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

כמו כן, בנושא סיכון סייבר, המלחמה הובילה לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בארץ, כולל תקיפות מניעת שירות (DDoS) וכן עלייה בהונאות בשילוב הנדסה חברתית. החשיפה להתממשות אירוע סייבר עולה, בין היתר, כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך עבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף,

בצעדים למזעור הסיכונים, לרבות פתרונות גישה מרחוק, הגברת ניטור, חיזוק ושיפור מנגנוני הגנה והעלאת מודעות העובדים, בהתאם להתפתחות האיומים.

במסגרת השמירה על המשכיות העסקית, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, קיום ישיבות יעודיות בעקבות מצב החירום, העברת עובדים לעבודה מרחוק נייד ועוד. הבנק בוחן את המצב באופן שוטף ומבצע התאמות בפעילות בהתאם לנדרש וכן נערך לתרחישים נוספים של הסלמת המלחמה.

לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המלחמה על הבנק ולקוחותיו, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך המלחמה, היקפה, התפשטותה לזירות נוספות ככל שתהיה וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שיינקטו על ידי הממשלה, בנק ישראל ורגולטורים נוספים.

לפרטים נוספים ראו בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2024.

חלק 2 - יחסים פיקוחיים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

להלן גילוי על יחסים הפיקוחיים העיקריים (KM1)

31.12.23	31.03.24	30.06.24	30.09.24	31.12.24	
במיליוני ש"ח					
					הון זמין (*)
1,167.7	1,209.8	1,196.1	1,263.4	1,328.4	הון עצמי רובד 1
1,163.5	1,207.7	1,194.0	1,261.3	1,326.3	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (3)
1,167.7	1,209.8	1,196.1	1,263.4	1,328.4	הון רובד 1
1,163.5	1,207.7	1,194.0	1,261.3	1,326.3	הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (3)
1,238.8	1,280.8	1,276.4	1,343.9	1,408.9	הון כולל
1,234.6	1,278.7	1,274.3	1,341.8	1,406.8	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (3)
					נכסי סיכון משוקללים
6,465.2	6,498.7	7,253.2	7,309.9	7,368.4	סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
					באחוזים
18.06%	18.62%	16.49%	17.28%	18.03%	יחסי הלימות הון, לפי הוראות המפקח על הבנקים (*)
					יחס הון עצמי רובד 1
					יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (3)
17.99%	18.59%	16.46%	17.25%	18.00%	יחס הון רובד 1
18.06%	18.62%	16.49%	17.28%	18.03%	יחס הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר (3)
17.99%	18.59%	16.46%	17.25%	18.00%	יחס הון כולל
19.16%	19.71%	17.60%	18.38%	19.12%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר (3)
19.10%	19.68%	17.57%	18.36%	19.09%	יחס הון עצמי רובד 1, הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים
9.06%	9.62%	7.49%	8.28%	9.03%	
					יחס המינוף, לפי הוראות המפקח על הבנקים (1)
12,417.3	12,595.9	12,595.9	13,079.7	13,182.9	סך החשיפות (במיליוני ש"ח)
9.40%	9.60%	9.50%	9.66%	10.08%	יחס המינוף (באחוזים)
9.37%	9.59%	9.59%	9.64%	10.06%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים) (3)
					יחס כיסוי נזילות לפי הוראות המפקח על הבנקים (2)
2,191.7	2,584.9	2,791.3	3,073.0	3,159.4	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)
413.0	487.2	481.0	571.5	565.4	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים (במיליוני ש"ח)
544%	547%	598%	550%	572%	יחס כיסוי נזילות (באחוזים)
					יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות המפקח על הבנקים
10,384.9	10,546.6	10,742.0	10,939.7	10,980.1	סך הכל מימון יציב זמין
6,353.9	6,414.4	6,409.2	6,532.9	6,392.0	סך הכל מימון יציב נדרש
163.4%	164.4%	167.6%	170.1%	171.8%	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)

(*) הון, יחסי הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ויחס מינוף לאחר השפעת התאמות בגין מהלכי התייעלות תפעולית- ר' באור 221 בדוח כספי ליום 31 בדצמבר 2024.

(1) ר' חלק 4 להלן להרחבה בנושא יחס המינוף.

(2) ר' חלק 7 להלן להרחבה בנושא יחס כיסוי נזילות.

(3) לפני השפעת הוראות המעבר ולפני השפעת התאמות בגין תכנית התייעלות.

(4) הורדת הדירוג הביאה לירידה של 1.55% ו- 1.65% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה.

גישת הבנק לניהול סיכונים

תיאור המודל העסקי של הבנק

בשנים האחרונות קבוצת הבנק נערכת לסביבה התחרותית המשתנה, בין היתר, באמצעות יישום של מהלכי התייעלות, לצד בניית יכולות טכנולוגיות בדגש על שיפור הצעת הערך הדיגיטלית. היערכות זו צפויה להימשך גם בשנים הבאות, זאת על מנת לאפשר לבנק להתחרות גם מול גופים פיננסיים טכנולוגיים וכן להתאים את יכולותיה וכלי ניהול הסיכונים שלה לעולם דיגיטלי וטכנולוגי.

פעילותו העסקית של הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטוין בהכנסות ריבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הבנק. פעילות זו טומנת בחובה סיכונים שונים ובעיקר סיכון אשראי הנובע ממתן אשראי וסיכון נזילות בשל משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים שעומדים לרשות הבנק. להרחבה אודות ניהול הסיכונים השונים ראה פרקים על סיכון אשראי וסיכון נזילות.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות במגוון רחב של פעילויות בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר חוץ, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב. פעילות זו טומנת בחובה סיכונים שונים ובעיקר סיכון תפעולי הנובע מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים של אנשים או של מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. לפירוט ראה פרקים של סיכון תפעולי וסיכון אשראי צד נגדי.
- ייעוץ השקעות. פעילות זו טומנת בחובה בעיקר סיכון ציות בתחום דיני ניירות ערך.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק כאשר הסיכונים המרכזיים הינם סיכון שוק וסיכון אשראי. לפירוט ראה פרק סיכון שוק וסיכון אשראי.

הבנק פועל באמצעות שני אגפים עסקיים עיקריים ומחלקת נכסי לקוחות:

- אגף אשראי המרכז את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים (corporate) ומסחריים (middle market). במסגרת זו פועלת מחלקת אשראי עסקי המרכזת את פעילות הסניפים העסקיים של הבנק.
- אגף בנקאות, באמצעות הסניפים, מספק שירותי בנקאות לכלל מגזרי הלקוחות - משקי בית, בנקאות פרטית ועסקים קטנים.
- מחלקת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח מול הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון.

הבנק מתנהל על פי תכניות אסטרטגיה רב-שנתיות שהאחרונה בהן אושרה באוקטובר 2022 לשנים 2023-2027, שעיקרה המשך המיקוד העסקי וההתמחות במגזר עובדי הוראה וחינוך ובני משפחתם, תוך הצפת ערך ייחודי במוצרים ובאיכות השירות. התהליך מבוסס על ניהול סיכונים מושכל הנכלל במסגרת ניהול מדיניות הסיכונים השמרנית והמידתית.

לפירוט בנושא ראה פרק התכנית האסטרטגית בדוח הדירקטוריון וההנהלה בדוח הכספי.

כלל הסיכונים והערכת הסיכון בגינם מפורטים בהרחבה במסגרת טבלת גורמי הסיכון בדוח השנתי ובמידה וחל שינוי ניתנת התייחסות בדוח הסיכונים הרבעוני. הסיכונים מנוהלים לרוחב שלושת קווי ההגנה, המפורטים בפסקת מבנה הממשל התאגידי להלן, כאשר תיאבון הסיכון (האיכותי ו/או הכמותי) מוצג בהרחבה במסמכי המדיניות ופרופיל הסיכונים מדווח במסגרת מסמך הסיכונים כמפורט בדוח זה.

תיאור פרופיל הסיכון של הבנק ודרכי ניהול

כאמור לעיל, פעילותו של הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכונים אשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכונים שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הריבית, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל.

ככלל, תיאבון הסיכון של הבנק הינו מידתי. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. כל סיכון מנוהל במסגרת מסמך מדיניות ייעודי שקובע, בין היתר, את תיאבון הסיכון. בגין סיכונים אשראי, סיכונים שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הבנק מבצע תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכונים נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בבנק, ניצול היתרונות למגוון וגודל, תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים. תפיסת הסיכון הכוללת של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועם העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של ועדת באזל, המושתתת על העיקרון כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו ויאופיינו מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיתום והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו על פי אמות מידה מקובלות.

מבנה הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בבנק באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימת המחלקה לניהול סיכונים ויחידת הציות הבלתי תלויות, אגף החשב והייעוץ המשפטי וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערך הביקורת הפנימית והחיצונית.

מנהל הסיכונים הראשי (CRO) - דורון סגל כפוף למנכ"ל הבנק, נושא באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו.

מנהל הסיכונים הראשי עומד בראש המחלקה לניהול סיכונים אשר תפקידה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים, תוך תכנון, תחזוקה ופיתוח שוטף של מסגרת העבודה לניהול הסיכונים, אתגור נאותות התשומות, ניהול הסיכונים של קווי העסקים, מדידת הסיכון ודיווח.

המחלקה כוללת כיום את תחום הערכת סיכונים אשראי ותחום האכיפה הפנימית בדיני ני"ע והאכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית. היחידה לניהול סיכונים תפעוליים (לרבות סיכונים דו, סייבר והמשכיות עסקית), היחידה להערכה ולבקרת סיכונים אשראי והיחידה לניהול סיכונים שוק ונזילות ותיקוף מודלים מהוות חלק מהחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם. היחידות הינן פונקציות עצמאיות בלתי-תלויות הכפופות ליו"ר הדירקטוריון ומבצעות בקרת סיכונים עצמאית ובלתי תלויה על החשיפות לסיכונים תפעוליים, סיכונים אשראי וסיכונים שוק ונזילות, בהתאמה.

המחלקה לניהול סיכונים מובילה את גיבוש מסמכי המדיניות השונים ומאתגרת את מסמכי מדיניות ניהול הסיכונים האחרים הנתונים באחריות של מנהלי סיכון שונים. כמו כן, מפתחת מתודולוגיות וכלים כמותיים ואיכותיים, בסיוע חברת האם, לזיהוי ומדידת החשיפה לסיכונים, תומכת בנוטלי הסיכונים בכל הקשור לניהול הסיכון שבאחריותם, עוסקת בבקורות, ניתוח ודיווח ביחס לחשיפות הבנק לסיכונים השונים.

בנוסף, המחלקה מבצעת תהליך של הערכת אפקטיביות הבקרה של גורמי הבקרה בקו הראשון, מגבשת המלצות בתחומי ניהול סיכונים לרבות ביחס לתיאבון לסיכון, נותנת חוות דעת בלתי תלויות בתחום האשראי וממליצה על יעדי הלימות ההון ועוד.

במסגרת אחריות המחלקה לניהול סיכונים על קביעת נאותות הסיווגים וההפרשות, משמש מנהל הסיכונים הראשי כיו"ר הוועדות לחובות בעייתיים, למעט הוועדות בראשות מנכ"ל הבנק ומעלה. בנוסף, מתכנס פורום לניהול סיכונים אשראי קבוצתי המתמקד בניתוח סיכונים האשראי השונים ובכלל זה סיכון האשראי הצרכני. יו"ר הפורום הינו מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי ומשתתפים בו, בין היתר, נציגי החטיבות העסקית והבנקאית של חברת האם וכן נציגי הבנק. מנהל הסיכונים הראשי מכהן גם כמנהל הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהל ההמשכיות העסקית.

האחראים הנוספים על ניהול הסיכונים בבנק הם:

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי מר גבריאל טייטל, מנכ"ל הבנק.
סיכוני אשראי מנוהלים על ידי גב' רונית עוזיאל, ראש אגף אשראי.
סיכון המוניטין והסיכון האסטרטגי מנוהלים ע"י מר עדי אלרום, ראש אגף בנקאות ונכסי לקוחות.
הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חוה אלקוני-נוימן, היועצת המשפטית של הבנק.
סיכוני הציות מנוהלים על ידי גב' זיוה ברק, אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית, מנהלת את סיכוני איסור הלבנת הון ואיסור מימון טרור וסיכונים חוצי גבולות. כמו כן, היא מכהנת כ- Responsible Officer הממונה על יישום הוראות ה- FATCA וה- CRS והסכם ה-QI ותחת אחריותה נמצא גם תחום הגנה על הפרטיות.
סיכוני ה-ID מנוהלים, החל מיום 16 בינואר 2025, על ידי גב' ליאורה שכטר, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ. עד ליום 16 בנובמבר 2024, נוהלו הסיכונים על ידי מר אופיר קדוש, אשר פרש מהבנק. עד לכניסתה של מנכ"ל מתף החדשה לתפקידה, מילאה את מקומו כמנהלת סיכוני ה-ID הגב' איריס לבנון, משנה למנכ"ל מתף.
סיכוני הסייבר מנוהלים על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
סיכונים נוספים, וביניהם סיכוני רגולציה וחקיקה מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל וע"י חברי ההנהלה ונושאי משרה נוספים בתחום הנתון לאחריותם.

ניהול הסיכונים מתבצע על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון המתבססת על מדיניות הבנק ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בבנק. מנהל הסיכונים הראשי כפוף למנכ"ל הבנק ומונחה מקצועית על ידי מנהלת הסיכונים הראשית הקבוצתית.
הבנק מנהל את הסיכונים תוך חתירה לפרואקטיביות ויוזמה אל מול החשיפה לסיכון ולא רק בתגובה להתממשות סיכונים בלבד. הבנק מקיים תהליכים מתמשכים של זיהוי, הערכה, תיעוד וניטור של הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, על מנת להבטיח כל העת כי הסיכונים המהותיים מולם קיימת חשיפה, מזוהים ומנוהלים בצורה אפקטיבית. הבנק רואה בממשל התאגידי אבן יסוד בהערכת הנאותות ההונית שלו.
השליטה, הפיקוח והבקרה על נאותות ניהול הסיכונים בבנק נעשים, בין היתר, על ידי הדירקטוריון, ועדות מטעמו, ההנהלה ועדות הנהלה בתחומי הסיכון השונים, כמפורט להלן:

התייחסות הדירקטוריון וועדותיו לסוגיות ניהול הסיכונים

הדירקטוריון נושא באחריות לעסקי הבנק ולאיתנותו הפיננסית. הדירקטוריון מתווה את אסטרטגיית הסיכון הכוללת, לרבות תיאבון הסיכון כמפורט להלן:

- א. דירקטוריון הבנק מתווה את האסטרטגיה של הבנק.
- ב. דירקטוריון הבנק ו/או ועדותיו דנים ומאשרים אחת לשנה את תכנית העבודה השנתית ואחת לתקופה את מדיניות ניהול הסיכונים בתחומי הסיכון המהותיים השונים, הכוללים, בין היתר, את תיאבון הסיכון הכולל, מסגרות הסיכון ותקרות החשיפה המותרות בתחומי הפעילות ובמגזרים השונים וכן מציב סטנדרטים לניהול, מדידה, בקרה ודיווח על החשיפה לסיכונים השונים. במסגרת זאת, מתאימים הדירקטוריון ו/או ועדותיו את מדיניות החשיפה לסיכונים השונים לשינויים ולתמורות בשווקים הפיננסיים ולסביבת הפעילות של הבנק.
- ג. דירקטוריון הבנק ו/או ועדותיו מאשרים פעילויות חדשות מהותיות ומוצרים חדשים מהותיים העלולים ליצור חשיפות חדשות, תוך בחינת הסיכון שהפעילות יוצרת וכן את יכולת הבנק לנהל, למדוד ולבצע בקרה בלתי תלויה על סיכוני הפעילות.
- ד. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלת ועדת אשראי וניהול סיכונים. הוועדה מקבלת דיווח רבעוני על חשיפות הבנק לסיכונים השונים וכן על עמידת הבנק במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שקבע הדירקטוריון. בנוסף, הוועדה מבצעת בחינה של נאותות ואפקטיביות מערך ניהול ובקרת הסיכונים בבנק. בוועדה נדון, בין היתר, מסמך הסיכונים הרבעוני. ה. במסגרת עבודת הדירקטוריון פועלות ועדות נוספות המתכנסות מספר פעמים בשנה בנושאים של: אשראי, ביקורת ותגמול.
- ו. ככלל, לפחות אחת לרבעון מתכנסת ועדת הביקורת של הדירקטוריון. ועדת הביקורת מפקחת על פעילות הביקורת הפנימית של הבנק לרבות המלצה לדירקטוריון לגבי: מינוי מבקר פנימי וקביעת שכרו, אישור כתב המינוי והסמכויות של המבקר הפנימי ותכנית העבודה של הביקורת הפנימית. הוועדה מבצעת מעקב אחר יישום תכנית העבודה של הביקורת הפנימית ודנה בדוחות ביקורת מהותיים ובדיווחים אחרים של המבקר הפנימי, מפקחת על עבודת רואה החשבון המבקר ועוד.

התייחסות ההנהלה לסוגיות ניהול הסיכונים

הנהלת הבנק אחראית להשאת רווחי הבנק בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע ותוך עמידה במגבלות החשיפה לסיכונים וקידום עסקיו ובמסגרת זו לניהול הפעילות היום יומית של הבנק. ההנהלה אחראית לביצוע החלטות הדירקטוריון, לרבות ביצוע התכנית האסטרטגית ויישום מדיניות הבנק במסגרת תיאבון הסיכון, כפי שאושרו על ידי הדירקטוריון.

א. פעם בשבוע מתכנסת ועדת נזילות וניהול סיכונים פיננסיים בראשות המנכ"ל, בהשתתפות חברי ההנהלה ומנהלים בכירים, ביניהם גם מנהל הסיכונים הראשי, ודנה על סמך דיווחים ניהוליים במצב הנזילות בשקלים ובמטבע חוץ, בסיכון השוק (לרבות סיכון הריבית של הבנק), בהתפתחויות הפיננסיות בשווקים הפיננסיים ובמוצרים חדשים. כמו כן הוועדה מקבלת דיווח שוטף על ביצועי הבנק באשראי ופסיבה.

ב. הנהלת הבנק בראשות המנכ"ל מתכנסת פעם בשבוע ודנה, בין היתר, במגוון נושאים בתחום ניהול ובקרת הסיכונים השונים, לרבות מסמכי מדיניות לניהול הסיכונים השונים, במסמך הסיכונים הרבעוני, בממצאי דוחות ביקורת, אירועי כשל, סטטוס התקדמות בתכניות שונות, תרחישי קיצון, מסמך ה-ICAAP, מוצרים/תהליכים חדשים ועוד. ההנהלה מעבירה המלצותיה לדירקטוריון וועדותיו השונות.

ג. ועדת אשראי בראשות המנכ"ל מתכנסת לפחות פעם בחודש ודנה בבקשות אשראי חדשות ובידושי אשראי.

ד. צוות ניהול נכסים והתחייבויות בראשות המנכ"ל מתכנס פעם בשבועיים ודן, בין היתר, בהתפתחויות המרכזיות בחשיפות הפיננסיות בבנק לאור ההתפתחויות והתחזיות בתחום המאקרו, במגבלות החשיפה לסיכונים הפיננסיים בכניסה לפעילויות חדשות ובהתפתחות תיק הנוסטרו.

ה. הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים (כולל הגנת הסייבר) בראשות מנכ"ל הקבוצה ובהשתתפות חברי ההנהלה, מנכ"ל בנק מסד ומנהלי הסיכונים של הקבוצה, מתכנס אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים כולל סיכונים טכנולוגיים וסיכונים אבטחת מידע וסייבר, בין היתר בהתבסס על ממצאי סקרי הסיכונים השונים וכן על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות וחברות הבנות, למזעור חשיפות אלה. הפורום משמש גם כפורום בנושא מניעת סיכונים מעילות והונאות.

ו. פורום ציות ואכיפה פנימית בני"ע ובדיני תחרות בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות ראשי החטיבות והמערכים בחברת האם, מנכ"ל הבנק ומנהל הסיכונים הראשי, הממונה על אכיפה מנהלית בדיני ני"ע, מתכנס אחת לרבעון.

ז. ועדת חובות בעייתיים בראשות המנכ"ל ובהשתתפות מנהלת אגף אשראי ומנהל המחלקה לניהול סיכונים. הוועדה ממליצה לדירקטוריון על ביצוע הפרשות להפסדי אשראי בגין חובות בעייתיים.

ח. בנוסף, מתקיימות ועדות באגפים השונים, בראשות חברי ההנהלה וגורמים בכירים שונים בתחום פעילותם.

פונקציית הביקורת הפנימית

מערך הביקורת הפנימית של הבנק, מעריך במסגרת הביקורות המבוצעות על ידו בסניפים וביחידות המטה, את תהליך ניהול הסיכונים בקבוצה, את יישום המדיניות ואת ביצוען בפועל של החלטות הדירקטוריון בהיבטי ניהול הסיכונים השונים. בנוסף, הוא מעריך את מידת ההתאמה ואת אפקטיביות ואיכות תהליכי הבקרה הנהוגים בקבוצה. כמו כן, המערך מבצע את הסקירה הבלתי תלויה על תהליך ה-ICAAP השנתי המתקיים בבנק, במטרה לאתגר את התהליך ולבחון את מהימנות ושלמות הנתונים המוצגים בו והתאמתו לדרישות הפיקוח על הבנקים.

הביקורת הפנימית פועלת על פי תכנית עבודה רב-שנתית לתקופה של ארבע עד חמש שנים ותכנית עבודה שנתית הנגזרת ממנה, הכוללת את כל הפעילויות והישויות של הבנק. תכנית העבודה מבוססת על מתודולוגיה שיטתית של הערכת סיכונים ומביאה בחשבון, בין היתר, את הערכת הסיכונים כפי שבאה לידי ביטוי במסמך ה-ICAAP והערכות של הביקורת הפנימית בנוגע למוקדי הסיכון בפעילות הבנק, לרבות מוקדי הסיכון השונים ולממצאים שהועלו בביקורות שבוצעו על ידיה ועל ידי גורמים חיצוניים. תכנית העבודה כוללת את הקצאת התשומות ואת התדירות לביצוע הביקורת בהתאמה לרמת הסיכון של הישויות/הפעילות המבוקרת.

עבודת הביקורת הפנימית מבוצעת על פי דרישות החוק השונות, לרבות חוק הביקורת הפנימית, פקודת הבנקאות, כללי הבנקאות, הוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 307 (מסדירה בין היתר, את תפקידי הפונקציה, היקף פעילותה, שיטות עבודתה והדיווחים שעליה להעביר), הנחיות של גופים רגולטוריים אחרים, וכן בהתאם לתקנים מקצועיים מקובלים שנקבעו על ידי הלשכה העולמית למבקרים פנימיים.

הדיווחים התקופתיים של הביקורת הפנימית כוללים דיווח חצי-שנתי ודיווח שנתי המוגשים למנכ"ל ולחברי הנהלת הבנק, לחברי ועדת הביקורת וליו"ר הדירקטוריון.

הדיווח החצי-שנתי והדיווח השנתי של הביקורת הפנימית כוללים דיווח בדבר ביצוע תכנית העבודה למול התכנון, רשימה של כל דוחות הביקורת שהופצו בתקופה המדווחת, דיווח בדבר ממצאי המעקב אחר תיקון הליקויים העולים מדוחות הביקורת ותמצית מהממצאים המהותיים שהועלו בדוחות הביקורת ובדיווח השנתי הערכה של אפקטיביות הבקרה הפנימית.

ערוצים לצורך תקשורת, הגבלה ואכיפה של תרבות הסיכון

מסמכי המדיניות היעודיים מתורגמים לנהלים תפעוליים רלוונטיים המאפשרים לגורמים המקצועיים לפעול ליישום המדיניות.

במסמכי המדיניות הוגדר תיאבון הסיכון ובהתאם לרלוונטיות נקבעו מגבלות וספי דיווח. הטיפול בחריגות והסטיות הינן בהתאם למדרג הסמכויות המתאים שנקבע במדיניות. קיימת תשתית דיווחית לחריגות ולסטיות מתיאבון הסיכון, בין היתר באמצעות דיווחים לראשי האגפים, להנהלה ו/או דירקטוריון וועדותיו.

קביעת קוד אתי הולם - הדירקטוריון הינו הגוף ה"קובע את הטון" ביישום נורמות התנהגות ותמריצים המעודדים התנהגות מקצועית ואחראית בכל הדרגים, בקביעת סטנדרטים מקצועיים וערכי תאגיד המקדמים יושרה והוגנות ובביסוס תרבות פנים ארגונית המדגישה ומציגה בפני עובדים בכל הדרגים את חשיבותן של הבקורות הפנימיות, בין היתר באמצעות קביעת קוד אתי הולם.

הדרכות ופורומים - אנשי המחלקה לניהול ניהול סיכונים משתתפים במגוון הדרכות ופורומים מקצועיים קבוצתיים הקשורים לאכיפת תרבות הסיכונים.

ההיקף והמאפיינים העיקריים של המערכות למדידת סיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע לגבי כל סיכון במערכות ובמתודולוגיות שונות המאפשרות מדידה של הסיכון ומעקב שוטף ומספקות לדירקטוריון ולהנהלה מידע שוטף בנוגע לפרופיל הסיכון של הבנק. ככלל, מערכות ומתודולוגיות אלו מאפשרות סכימת החשיפות וחישוב מדדי סיכון על פי קווי עסקים ולפי הצורך מסייעות בזיהוי ריכוזי סיכון רלוונטיים וסיכונים מתהווים, מזהות ומתריעות על מקרים של הפרת מגבלות, מאפשרות ניתוח תרחישי קיצון ומשקפות השפעת פעולות גידור והפחתת סיכון. פעילות הבנק מבוססת על מודלים בתחומים שונים. על מנת להבטיח את שלמות ודיוק הנתונים, הבנק מבצע עבודת תיקוף בלתי תלויה באמצעות היחידה לניהול סיכונים שוק, נזילות ומודלים הפועלת בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם כמפורט בפרק סיכונים שוק ובפרק סיכונים מודלים.

תהליך דיווח המידע על הסיכונים

בבנק קיימת תשתית דיווחית ענפה לרוחב קווי ההגנה, המעוגנת במסמכי המדיניות השונים. דיווחים בגין הסיכונים השונים מוגשים להנהלה, לדירקטוריון וועדותיו השונות בהתאם לרלוונטיות הנושאים המדווחים. להרחבה ראה פרקי הסיכונים בדוח זה.

מידי רבעון נכתב מסמך סיכונים של הבנק על ידי המחלקה לניהול סיכונים. המסמך מוצג בפני הנהלת הבנק, הוועדה לניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק.

מסמך הסיכונים מציג את הסיכונים שאליהם חשוף הבנק במסגרת פעולותיו, תוך פירוט הממצאים ברמת הסיכון הספציפי, עמידה ביעדי העל, מפת הסיכונים וכן את תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

במסמך מוצגת סקירת מנהל הסיכונים הראשי על מצב ניהול הסיכונים בבנק ועל אפקטיביות ואיכות ניהול הסיכונים. כמו כן, נסקרות בו עמידה בתיאבון הסיכון ביחס לסיכונים השונים והערכות הסיכון וכן טיפול המחלקה בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות שננקטו על ידי המחלקה והבנק ברבעון הרלוונטי.

מבחני קיצון

לבנק מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים ובכלל זה ניתן למנות את התרחישים העיקריים הבאים: בתחום סיכונים אשראי מבוצעים תרחישי קיצון ללווים ולקבוצות לוויים גדולים, לענפים מרכזיים ולהחמרת תנאי מאקרו. בתחום הסיכונים הפיננסיים מבוצעים תרחישי קיצון לשחיקה בשווי ההון כתוצאה משינויים בגורמי הסיכון הפיננסיים השונים ועוד.

הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת-שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים בתחום סיכונים השוק (הן על התיק הבנקאי והן על התיק למסחר), הנזילות והאשראי, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. התרחישים משלבים התממשות של מספר מוקדי סיכון בו זמנית. התרחישים שמפעיל הבנק מתבססים על ניתוחי רגישות, תרחישים היסטוריים, תרחישים היפותטיים ותרחישים מאקרו-כלכליים. תרחישי הקיצון עודכנו במהלך שנת 2024 בדגש על ההשפעות הישירות של העלייה בסביבת האינפלציה והשינויים במדיניות המוניטרית אשר השלכותיהן עלולות לגרום לצמיחה שלילית לשיעור אבטלה

עולה ולעלייה מהותית בתשואות איגרות החוב. בנוסף, עודכן תרחיש המלחמה והותאם להתמשכות מלחמת חרבות ברזל. תוצאות התרחישים והמשמעות שלהם מדווחות להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון. תרחישי הקיצון מהווים כלי משלים למיפוי ולניהול הסיכונים הגלומים בכלל הפעילויות של הבנק ובמוקדי הסיכון הנגזרים מהם. לבנק תכניות הנהלה להתמודדות עם תרחישי הקיצון באמצעות נקיטת אמצעים שונים. יחסי ההון של הבנק שהתקבלו בכל התרחישים הינם מעל המגבלות הרלוונטיות.

הפחתה של הסיכונים

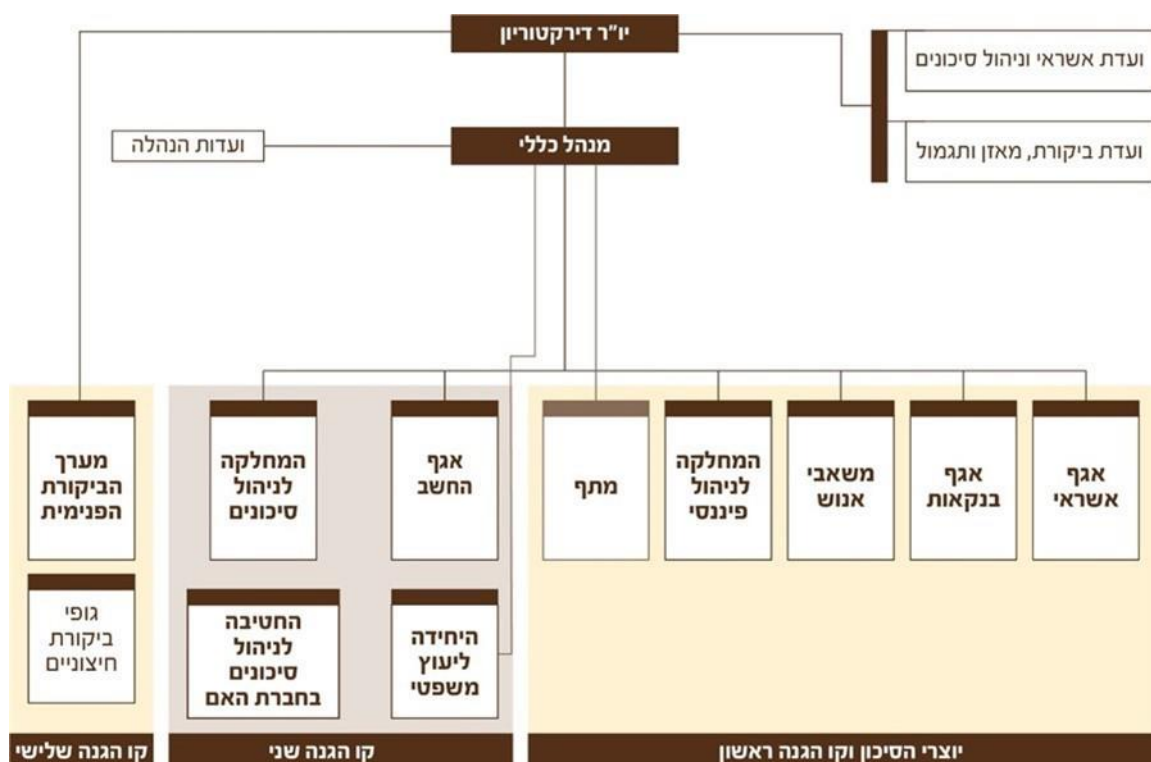
הבנק עושה שימוש בפעולות שונות שנועדו לגדר ולהפחית סיכונים, ובין היתר ניתן למנות: קבלת ביטחונות מלקוחות, שיעבוד נכסים, חתימה על הסכמים מפחיתי סיכון ועוד. בנוסף הבנק מבצע פעולות גידור על תיק הנכסים וההתחייבויות להקטנת סיכונים שוק. לבנק ביטוחים שונים המסייעים בהפחתת הנזקים שעשויים להיווצר עם התמשכות סיכונים שונים. פירוט נוסף בנושא זה קיים בפרקים הרלוונטיים.

בנוסף לבנק מערך שלם של מסמכי מדיניות הכוללים תפקידים מוגדרים, מנגנוני בקרה ופיקוח, מערך דיווח, תכניות עבודה ואכיפה להבטחת האפקטיביות של ניהול הסיכונים.

הפחתת הסיכונים באה לידי ביטוי בעבודת פונקציית ניהול הסיכונים שמוודאת שכל הסיכונים להם חשוף הבנק מנוהלים כיאות על ידי היחידות הרלוונטיות ומוצגות לדירקטוריון במסגרת ראייה הוליסטית. המחלקה לניהול סיכונים מזהה את כלל מוקדי הסיכון במסגרת תהליך ה-ICAAP, מריצה תרחישי קיצון על מוקדי הסיכון שזוהו ובוחנת את הנאותות ההונית של הבנק ומקצה הון במידת הצורך; מנטרת ומעריכה באופן שוטף מוקדי סיכון מרכזיים; שותפה לתהליכים ולמוצרים חדשים בבנק ובוחנת את הסיכונים הגלומים בפעילות; מתקפת מודלים, מאתגרת את ניהול הסיכונים בקו הראשון ואת אפקטיביות הבקורות ודואגת לחיזוק תרבות ארגונית שמקדמת ערכי ציות בקרב העובדים.

המבנה הארגוני של ניהול הסיכונים

תרשים קווי ההגנה של ניהול הסיכונים בבנק

תרבות ניהול הסיכונים

תרבות ניהול הסיכונים ותפיסתו של הבנק מושתתת על מחשל תאגידי איתן ושימוש בפרקטיקה מיטבית ועדכנית לניהול הסיכונים, ראייה רחבה, תרבות ארגונית מוכוונת תיאבון סיכון וביצוע ההתאמות הנדרשות בהתאם לצרכי היחידות העסקיות ומאפייניהן. המחשל התאגידי ותהליכי ניהול הסיכונים בבנק מבטיחים כי במסגרת התנהלותו העסקית, נוטל

הבנק סיכונים בהתאם לתיאבון הסיכון שלו ומצמצם למינימום את אפשרות התממשותם של הסיכונים אליהם הוא חשוף. במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין בנושא עבודת הדירקטוריון (301) ובנושא ניהול סיכונים (310) אומצו, בין היתר, עקרונות באזל בתחום הממשל התאגידי וניהול הסיכונים. תפיסת באזל, מבוססת על עקרון של הקצאת הון כנגד הסיכונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי ועל הגדרת יעדי הון של הבנק המכתיבים את היקפי הפעילות, לרבות יחס מינימלי, בין הון הבנק לבין נכסי הסיכון שלו. לבנק קיים מסמך עקרונות הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, המהווה תשתית לממשל התאגידי של ניהול ותרבות הסיכונים בבנק, התואמת את עקרונות באזל והנחיות בנק ישראל. במסמך מוגדרים הגופים השונים הפועלים במשימות ניהול הסיכונים, התהליכים של ניהול הסיכונים וכן חלוקת התפקידים והמשימות, הסמכות והאחריות של האורגנים השונים ברמת הדירקטוריון, ההנהלה, חברי ההנהלה וראשי האגפים האחראים כל אחד על סיכונים שבתחומי פעילותם, גופי ניהול הסיכונים ובקרת ניהול סיכונים והביקורת הפנימית. המסמך מיושם באמצעות נוהל הדירקטוריון, מסמכי המדיניות הרלוונטיים ונהלי היחידות השונות.

תהליכי יסוד של ניהול הסיכונים בבנק - תרבות ניהול הסיכונים ותפיסת ניהול הסיכונים של הבנק עולה בקנה אחד עם המסגרת שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ומכתיבה יישום תהליכי יסוד של ניהול סיכונים בעלי יחסי גומלין הדוקים ביניהם, כמפורט להלן, אשר שותפים להם הדירקטוריון, ההנהלה, יחידות עסקיות ויחידות שאינן עסקיות בבנק. תהליכי הליבה המפורטים להלן מהווים בסיס למכלול משימות ניהול הסיכונים בבנק:

- גיבוש התיאבון לסיכון וקביעת מגבלות חשיפה לסיכונים.
 - הערכה עצמית של הלימות או נאותות הון הבנק על בסיס הערכת היכולת של הבנק ליטול ולנהל סיכונים אל מול מקורות ההון הזמינים של הבנק.
 - קביעת יעדי ההון ותכנון ההון.
 - קביעת מדיניות לניהול הסיכון.
 - יישום של המדיניות לניהול הסיכון.
- הבנק ממשיך לבחון מעת לעת את התהליכים השונים והצורך בהתאמתם במידת הצורך.

תהליך הערכה עצמית של הלימות/נאותות ההון (ה-ICAAP) - הינו תהליך עצמאי שמתבצע על ידי הבנק במסגרת הנדבך השני של באזל ומהווה את הבסיס לתהליכי הליבה של ניהול הסיכונים בבנק. הערכת הנאותות ההונית מתבצעת על בסיס שנתי ומטרתה - להעריך האם הון הבנק הינו נאות, אל מול החשיפה הכוללת של הבנק לסיכונים - בהווה ובראייה צופה פני עתיד. כנגזרת מהתהליך נקבעים יעדי ההון. תהליך ה-ICAAP האחרון בוצע לנתוני ה-30 בספטמבר 2023. הבנק מצוי בעיצומו של תהליך ICAAP לנתוני 30 בספטמבר 2024. הבנק מיישם מתווה תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית כמפורט בפסקת מבחני קיצון לעיל.

גיבוש התיאבון לסיכון והקצאת מגבלות חשיפה לסיכונים כחלק מתכנון השימושים בהון הבנק - במסגרת תרבות הסיכונים, תיאבון הסיכון מהווה בסיס לקביעת מדיניות ניהול הסיכונים, מסגרת ליעדי ההון לגיבוש התכניות האסטרטגיות ותכניות העבודה של הבנק. התיאבון לסיכון מורכב ממערכת מגבלות כמותיות ואיכותיות ביחס לחשיפה האפשרית לכל סיכון והוא מבטא את רמת החשיפה הרצויה לסיכונים.

תכנון ההון וקביעת יעדי ההון - תכנון ההון משלב בין קביעת יעד הלימות ההון לבין התכנון האסטרטגי. קביעת יעד הלימות ההון מבוצעת בעקבות הערכת הנאותות ההונית, זיהוי כרית ההון הנדרשת לשם הבטחת היציבות של הבנק וסיבולת הסיכון ובמסגרת תיאבון הבנק לסיכון.

גיבוש מדיניות ניהול הסיכון - מטרת מדיניות ניהול הסיכון הינה להבטיח את קיומם של תהליכים אפקטיביים של ניהול סיכונים ואת העמידה במגבלות החשיפה שנקבעו ביחס לסיכונים השונים.

יישום המדיניות לניהול הסיכונים - תהליך היישום של המדיניות כולל את שלב הביצוע של שרשרת הפעולות שנועדו להבטיח יכולת מתמשכת של זיהוי הסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק; הערכה ומדידה של החשיפה לסיכונים מול המגבלות שנקבעו, יצירת מנגנוני דיווח כמוגדר במסמך המדיניות, לרבות דיווחים תקופתיים ומידיים ונקיטת פעולות להפחתת סיכונים, במידה ומתבררת חריגה ממגבלות הסיכון שנקבעו.

הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים - הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים נועד ליצור איזון בין מעגלים נפרדים הקשורים בניהול הסיכונים. הגורמים המעורבים בניהול הסיכונים כוללים את הדירקטוריון, ועדת אשראי וניהול סיכונים, ההנהלה וכן את שלושת קווי ההגנה הקשורים בניהול הסיכונים, כאשר ביניהם: נוטלי הסיכונים (קו הגנה ראשון),

פונקציית ניהול הסיכונים, החשבונאי הראשי והיעוץ המשפטי (קו הגנה שני) והביקורת הפנימית הכפופה לדירקטוריון וגופי ביקורת חיצוניים (קו הגנה שלישי). במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, הבנק דואג, בין היתר, לגיוס אנשי מקצוע מתאימים בעלי מומחיות והבנה בפעילויות הבנקאיות השונות, לרבות פעילויות מורכבות.

נטילת אחריות לסיכונים - כל אחד מהסיכונים המהותיים אליהם חשוף הבנק, הינו באחריות נושא משרה בכיר. האחריות הראשונית לניהול הסיכונים (נטילת סיכון, זיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח) מוטלת על הנהלת קווי העסקים של התאגיד הבנקאי. ההנהלה היא זאת שאחראית לקבל החלטות אופרטיביות בעניין הסיכונים וניהולם. נוטל הסיכונים נדרש להבין את הסיכון הגלום בפעולותיו והיחס בין התשואה לסיכון ולפעול באופן אחראי תוך קבלת החלטות במסגרת מגבלות החשיפה המאושרות. מעבר למתואר לעיל, כחלק מניהול תקשורת אפקטיבית, קיימת אחריות אישית של כל עובד בבנק לזהות ולהציף סוגיות סיכון בעצמו, לרבות כאלו העולות מהפעילות העסקית וזאת באמצעות השתתפות בהדרכות ופורומים שונים, דיווח אנונימי למערך הביקורת ו/או למנהל ממונה וכו'.

תגמול - מדיניות התגמול בבנק תואמת את הערכים ותפיסת ניהול הסיכונים של הבנק. פירוט אודות התגמול ומדדי הסיכון מופיע בפרק התגמול, ראה חלק 10 בהמשך.

ניהול סיכונים בבנק

ניהול הסיכונים בא להבטיח את יציבות הבנק ואת נאותות ההון שלו אל מול כלל הסיכונים שהבנק חשוף אליו, ומכאן החשיבות המכרעת לתפיסה אחידה של הערכים והעקרונות בעניין אופן ניהול הסיכונים של כל מרכיב בבנק. הדירקטוריון מופקד על קביעת האסטרטגיה והמדיניות הכוללת של הבנק ועל מבנה ממשל תאגידי שיתרום לשרשרת פיקוח אפקטיבית בבנק ולפיקוח על הממשל התאגידי וניהול הסיכונים.

הדירקטוריון של הבנק מאמץ את המדיניות הקבוצתית בעניין מבנה ממשל תאגידי וניהול סיכונים, בהתאם לעניין, ככל שהם מתיישבים עם הוראת סעיף 11 לחוק החברות ובהתאמות הנדרשות.

בין הבנק לחברת האם מתקיים מערך דיווח מקיף לרוחב קווי ההגנה, כפי שמעוגן במסמכי המדיניות השונים. בנוסף, ישנה תשתית ענפה של פורומים קבוצתיים בהם משתתפים הגורמים הרלוונטיים בבנק.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בסיכונים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה שמשפיעה על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

להלן פרטים בדבר הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים:

1. **סיכון מאקרו-כלכלי** - התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינויי ריבית, מטבע, אינפלציה ועוד) המושפעים גם מהתנאים הפוליטיים והביטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות הבנק, לגידול בהיקף החובות הבעייתיים ולהשפעה לרעה על תוצאות הבנק.

רמת סיכון המאקרו כלכלי ממשיכה להיות גבוהה על רקע, רמות האינפלציה והריבית הגבוהות, התמשכות המלחמה המכבידה על פעילות המשק, משפיעה לרעה על מצב הלווים במשק ובאה לידי ביטוי בהגדלת הוצאות הממשלה והעמקת הגרעון הממשלתי.

ההשלכות כאמור, עשויות להשפיע על הפעילות העסקית של הבנק והכנסותיו, להגדיל את היקף החובות הבעייתיים וכתוצאה מכך להשפיע לרעה על הרווחיות, ההון, ועל תוצאות הבנק.

בנוסף, התפתחויות שונות במצב הביטחוני, עלולות להשפיע על השווקים הפיננסיים ועל דירוג אשראי של מדינת ישראל על ידי סוכניות הדירוג הבינלאומיות, כמפורט בפסקת הרקע לעיל.

לפרטים נוספים, ראו פרק התפתחויות כלכליות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2024.

ההתפתחויות שתוארו, משפיעות על סביבת הסיכון ועלולות לגרום לעלייה ברמת הסיכונים השונים, כגון, נזילות, אשראי, שוק, הלבנת הון, סייבר, המשכיות עסקית ועוד. הבנק עוקב באופן הדוק אחר ההתפתחויות, מצב המאקרו וההשפעות על הבנק. בין היתר נבחנים: ההשפעות על לקוחות הבנק בגין המלחמה והשלכותיה, התנודתיות בשווקים וההשפעות על הנוסטרו והנזילות, תחומי סייבר, ציות, הלבנת הון ומימון טרור (להרחבה ראו בפרק סיכון ציות להלן) ועוד. בנוסף, מתקיימים דיונים על השפעות המצב על הבנק ולקוחותיו, לרבות מתן הנחיות שונות לגורמים השונים בבנק וביצוע תרחישים ותרחישי קיצון.

2. **סיכון אסטרטגי/מודל עסקי** - התכנית האסטרטגית של הבנק, מביאה לידי ביטוי את השינויים בסביבת הפעילות של הבנק וההתגברות המשמעותית בעוצמת התחרות וכן נבחנת מול ההתפתחויות המאקרו-כלכליות והאתגרים

בפניהם ניצב הבנק. התכנית האסטרטגית לשנים 2023-2027 אושרה במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2022. אחת לחצי שנה, מתבצע תיקוף, ובמידת הצורך, מתבצע עדכון למהלכים או ליעדים האסטרטגיים.

שינויים המשפיעים על הסביבה העסקית ומשנים את עוצמת התחרות:

שינויים בסוג המתחרים - בשנים האחרונות התחרות על השירותים והמוצרים הפיננסיים התרחבה מעבר לתחרות המסורתית בין הבנקים, עם כניסתם והעמקת אחיזתם של שחקנים חדשים וקיימים לתחומים של פעילויות פיננסיות מסורתיות, כגון: בנקים דיגיטליים, מתחרים חוץ-בנקאיים, חברות ביטוח, בתי השקעות, חברות כרטיסי האשראי, חברות קמעונאיות, חברות הזנק ופינטק שמפתחות מוצרים חדשניים בענף וחברות ביג טק עולמיות.

שינוי במודל העסקי הבנקאי - ההתפתחויות הרבות שמתרחשות במקביל בזירות התחרות השונות בענף הפיננסיים, הבנקאי והחוץ-בנקאי, בשינויים רגולטוריים, בהתקדמות הטכנולוגיה, ובשינויים בצרכי הלקוחות והעדפותיהם, מביאות לשינוי במודל העסקי הבנקאי.

שינויים טכנולוגיים - המעבר לבנקאות דיגיטלית, כניסת מתחרים טכנולוגיים לפעילות פיננסית וטכנולוגיית הבינה המלאכותית, מייצרים סיכונים ואתגרים טכנולוגיים וסיכונים אבטחת מידע וסייבר חדשים אליהם הבנק נערך.

שינויים רגולטוריים - הסביבה הרגולטורית ממשיכה לפעול לקידום הסדרתם של מהלכים להגברת התחרות בתחומים שונים, כגון פרסום קול קורא בנושא מתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים חוץ בנקאיים לשם הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית, בנושא צמצום הארביטראז' הרגולטורי במכשירי השקעה וחסכון לטווח קצר ובינוני, ובנושא מודלי תגמול בפעילות הציבור בניירות ערך, תיקון חוק השקעות משותפות בנאמנות במטרה להגביר תחרות בתחום הפיקדונות, ועוד. לפירוט נוסף ראה גם סעיף הבא: "סיכון רגולטורי".

שינויים בצרכי הלקוחות - סיכונים הקשורים לשינויים בטעמי הצרכן, ובכללם מוכנות גוברת לצריכת שירותים פיננסיים מגורמים חוץ-בנקאיים.

התייעלות - בהמשך למהלכי התייעלות בהם נוקט הבנק בשנים האחרונות, הבנק ממשיך להתייעל באמצעות הסטת פעילות לדיגיטל, ייעול תהליכים והתאמת מודל ההפעלה לסביבת הבנקאות המשתנה.

נוכח אי הוודאות המאפיינת את התקופה הנוכחית, הבנק ממשיך לעקוב מקרוב אחר השינויים בשווקים הפיננסיים ובוחן את ההשפעות המאקרו כלכליות והתנהלות הלקוחות על האסטרטגיה ותכנית העבודה של הבנק. במקרים בהם מזהה כי עשויה להיות השפעה מהותית על הפעילות, מבוצעות ההתאמות הנדרשות.

3. **סיכון רגולטורי** - סיכון רגולטורי הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם כדי להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות, להוצאות ולהון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות נכבדות, בעיקר השקעות מיכוניות. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק באמצעות היעוץ המשפטי, המערך ליעוץ משפטי בחברת האם, מחלקת הציות הקבוצתית ויחידת האסטרטגיה. התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולזכויות בחשבון את השינויים האמורים.

נוכח המלחמה והשלכותיה על המצב הכלכלי, בין היתר פורסם ביום 17 במרס 2024 חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד 2024, ולפיו בנקים שאינם בנקים קטנים (הבנקים בקבוצת הבנק נכללים בתחולת החוק) ישלמו תשלום מיוחד בשיעור של 6% מהרווח על הפעילות בישראל בתקופה שהחל מ-1 באפריל 2024 ושנת 2025 (לפרטים נוספים ראו באור 8 ה' לדוחות הכספיים). בהתאם להחלטת הממשלה מיום 31 באוקטובר 2024, במסגרת אישור התוכנית הכלכלית לשנת 2025 הוטל על שר האוצר, בשיתוף עם נגיד בנק ישראל, להקים צוות בין משרדי שיבחן הטלת מס מיוחד על פעילות הבנקים בשנת 2026. בהתאם להחלטה, הצוות יגיש את המלצתו עד תום הרבעון השלישי של שנת 2025.

ביום 26 בפברואר 2025, הודיע בנק ישראל על עקרונות למתווה נוסף על המתווה המפורט להלן בפרק "השפעת מלחמת חרבות ברזל", שבראיתו נכון שהמערכת הבנקאית תאמץ, על רקע אי הוודאות הגיאופוליטית הנוכחית ורווחיותם הגבוהה של הבנקים. המתווה המוצע מיועד לחול על השנים 2025 ו-2026, אך תקופתו עשויה להתעדכן במקרה של שינוי משמעותי באי הוודאות הגיאופוליטית, או ברווחיות המערכת הבנקאית. במסגרת המתווה, תקצה המערכת הבנקאית סך כולל של 1.5 מיליארד ש"ח לשנה, למימון הקלות שונות ללקוחות מהמגזר הקמעונאי, מתוכו יממן כל בנק הקלות ללקוחותיו בהיקף כספי הנגזר מנתח השוק שלו, נכון למועד פרסום המתווה. ההקלות ללקוחות כל בנק תגובשנה על פי סלים שונים, כמפורט להלן, כאשר הסכום שיוקצה לכל סל יהיה נתון לשיקול דעתו של כל בנק - מתן ריבית או הטבות בתחום יתרות הזכות ושיפור בריביות על פיקדונות לטווח קצר; הפחתת שיעור ריבית על יתרות חובה; הסטת כספים אוטומטית, מעל ליתרה מינימלית, מהעו"ש למסלולים מניבי תשואה; מתן פטור מעמלות או הנחה משמעותית

לקבוצות אוכלוסייה מובחנות. כל בנק יפרסם את היקף ההטבות שניתנו בפועל בדוחות הכספיים שלו. בהתאם להודעה, בראיית בנק ישראל, אימוץ מתווה העונה לעקרונות אלה מיתר את הצורך בתהליכי מיסוי ספציפיים למערכת הבנקאית ותהליכי חקיקה שנועדו להסיט כספים מהעו"ש למסלולים מניבי תשואה, או להגביר את התמסורת מריבית בנק ישראל לפיקדונות נושאי ריבית. הבנק צפוי לדון באופן יישומו של המתווה.

עוד טרם לפרוץ המלחמה, ואף בתקופה שחלפה מאז, לצד רפורמות ויזמות רגולטוריות רבות ביחס לתחרותיות בענף הפיננסים בכלל ובענף הבנקאות בפרט, נרשמה מגמה של העלאת יוזמות רגולטוריות וחקיקתיות, אשר נועדו או שעלולות, בין היתר, להשפיע באופן ישיר או עקיף על מחירי השירותים והמוצרים של הבנקים ועל שיעורי ריבית הנהוגים במערכת הבנקאית, ביחס לצד האשראי לציבור, פיקדונות הציבור ושירותים בניירות ערך.

בהקשר זה יש לציין קול קורא לקבלת התייחסויות הציבור למתווה מדורג של רישוי ורגולציה מידתית לגופים חוץ בנקאיים לשם הגברת התחרות במערכת הבנקאית שפורסם בפברואר 2024, אשר בעקבותיו פורסם באוקטובר 2024 דוח הביניים של הצוות לבחינת מתווה למתן רישיון בנק לגופים חוץ בנקאיים, הכולל המלצות במספר מישורים, לרבות קביעת מדיניות פיקוח ואסדרה פרופורציונליים לגודל ולמורכבות של התאגידים הבנקאיים, המלצות למתן הקלות עסקיות לבנק קטן ובנק חדש ולהרחבת העיסוקים המותרים לבנקים (הרחבה מידית לבנקים קטנים ולכלל הבנקים לאחר 5 שנים), וכן המלצות מבניות, לרבות התרת שליטה במקביל של חברות החזקה בגופים מוסדיים ובבנקים, כאשר החזקה כאמור בבנק תותר גם לאחר שיחדל להיות בנק קטן, כל עוד זהו גידול אורגני, ועוד.

כמו כן, בדצמבר 2024 הכריזו שר האוצר ונגיד בנק ישראל על הקמת צוות בין משרדי להגברת התחרות במערכת הבנקאות ובאשראי לעסקים הקטנים ולמשקי הבית, שיתמקד בהקלת החסמים לכניסת שחקנים חדשים למערכת הבנקאית או פיצוח של תחומי פעילות חדשים ע"י השחקנים הקיימים. בין היתר, הוטל על הצוות לעצב מתווה רישיונות בנקאיים מדורגים שיאפשרו לגופים חוץ בנקאיים להציע פיקדונות ולתת אשראי. הצוות צפוי להגיש דוח סופי עד אפריל 2025.

בנובמבר 2024 פורסם קול קורא לקבלת התייחסות מהציבור בעניין מודלי תגמול בפעילות הציבור בניירות ערך במטרה לבחון מחדש את מודלי התגמול והעמלות הנוהגים כיום בישראל בשוק ההון ולבחון אפשרויות לשיפורם. בפברואר 2025 פורסם דוח הביניים של הצוות לצמצום הפערים במכשירי השקעה בחיסכון לטווח קצר ובינוני, במסגרתו מוצע, בין היתר, לבטל את הארביטראז' המיסוי בין מכשירי החיסכון לטווח קצר ובינוני ולהחיל עליהם הטבת מס אחידה וכן תקרה להפקדות, ליצור פלטפורמה מרכזת לצפייה וניהול כלל מכשירי החיסכון וההשקעה של החוסכים, שתהווה מממשק משתמש הן עבור החוסכים והן עבור המתווכים והיועצים הנותנים להם שירות, ליצור מודל תגמול שיוצר זהות אינטרסים בין המתווך לחוסך, ולדרוש מהמתווך להחזיק רישיון ייעוץ המתאים לכלל מכשירי החיסכון וההשקעה המוצגים בפלטפורמה.

עוד יש לציין את מכתב רשות התחרות מיום 26 במרס 2024, המופנה לחמשת הבנקים הגדולים ("הבנקים"), אשר בהתאם לו הממונה על התחרות ("הממונה") שוקלת לקבוע כי הבנקים הם קבוצת ריכוז, וכן לתת הוראות לחברי הקבוצה בנוסח שצורף למכתב ("ההוראות"). במכתב נטען, כי הראיות שבידי הרשות מצביעות על כך שבידיהם של הבנקים יותר ממחצית מכלל אספקת השירותים בענף של השירותים הבנקאיים ללקוחות קמעונאיים (הכוללים, בהתאם למכתב וההגדרות הכלולות בו, את משקי הבית ומגזר העסקים הקטנים שמחזור הפעילות שלהם קטן מ-50 מיליון ש"ח). כן מצוין, כי בדיקת הממונה מעלה כי מתקיימים התנאים הקבועים בחוק לקיומם של תנאים לתחרות מועטה בין הבנקים בענף של השירותים ללקוחות קמעונאיים.

בשלב זה, לא ניתן להעריך עד כמה, אם בכלל, ואיזו מהיזמות תתממש ומתי ומה תהיינה ההשפעות של שינויים אלה או חלקם, ככל שיתממשו, על הבנק.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה אפשרית על פעילות הבנק, בתקופת הדיווח וכן כאלה שנחקקו על רקע המלחמה, ראו מגבלות חקיקה ויזמות רגולטוריות, לפרק ממשל תאגידי.

4. סיכון ציות - סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הדין. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקן 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכניות האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות כלכלית, הסיכון לאי קיום דיני ההגנה על הפרטיות ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהגותי (CONDUCT RISK).

התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביו המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכוני ציות, סיכוני מוניטין

Cross border risk-I.

ההשפעה של סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית, ורגולציה מקומית ובינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA וה-CRS. המלחמה שפרצה בין רוסיה ואוקראינה בפברואר 2022, הובילה להטלת סנקציות חריפות על רוסיה ובלארוס מצד מדינות שונות בעולם (בדגש על ארה"ב ומדינות אירופאיות כולל האיחוד האירופי), בנוסף לסנקציות שהוטלו עוד ב-2014 לאחר פלישת רוסיה לחצי האי קרים.

ניסיונות להשתמש בבנקים על מנת לעקוף משטרי סנקציות, חושפים את המערכת הבנקאית, לשורה של סיכונים, סיכון שקורספונדנטים יסרבו לתת שירות לבנק בגלל הפרות משטר הסנקציות ופגיעה בפעילות סחר חוץ ופעילות שוק ההון, סיכונים לקנסות, עיצומים, סיכוני מוניטין ועוד, בהיקף משמעותי מבעבר.

מכתב הפיקוח על הבנקים, מיום 8 ביוני 2022 בנושא סיכונים הכרוכים עם גורמים מוכרזים ברשימות סנקציות בינלאומיות ולאומיות של מדינות זרות, התייחס לסיכונים המשמעותיים להם חשופים התאגידים הבנקאיים בהקשר לעקיפת משטרי סנקציות שהוטלו על ידי מדינות זרות וארגונים בינלאומיים. הבנקים הונחו לקבוע מדיניות ונהלים בנוגע למדינות זרות, ובנוגע להתקשרות או ביצוע פעולות מול גורמים מוכרזים ברשימות כאמור, בהתבסס על נב"ת 310 בנושא "ניהול סיכונים". עוד צוין במכתב, כי סירוב לאשר עסקה, סירוב להתקשר בהסכם או הפסקת התקשרות בשל יישום מדיניות כאמור, ייחשב סירוב סביר למתן שירות לעניין חוק הבנקאות וכי הצעדים שיינקטו מול לקוחות התאגידים הבנקאיים במסגרת יישום האמור, ייעשו בהתאם לחובות התאגידים הבנקאיים כלפי לקוחותיהם ובין היתר בהתחשב בנסיבות ובאופי הפעולה.

מצב החירום עקב מלחמת חרבות ברזל מעצים את סיכוני הציות ונדרשת ערנות מוגברת מצד הבנק בנושא סיכון ציות, הלבנת הון ומימון טרור, על מנת למנוע ניצול לרעה של המשבר למטרות הלבנת הון ומימון טרור. מחלקת הציות הקבוצתית, מבצעת בקרות, בדגש על איתור "אורות אדומים" העולים בהקשר לפעילות חשודה בנושאים הקשורים בציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

בקבוצת הבנק גובשה במדיניות הציות תפיסת ניהול סיכון הנגזרת ממשטרי הסנקציות השונים. הכללים המנחים שנקבעו נועדו ליצור איזון בין ניהול הסיכון בהתאם למדיניות שנקבעה לבין ההמשכיות הנדרשת לספק שירותים בנקאיים ובינלאומיים ללקוחות הבנק והקבוצה.

לאור הרחבת הסנקציות על ידי ארה"ב בדצמבר 2023, בדגש על חובותיהם של מוסדות פיננסיים מחוץ לארה"ב, ביצע הבנק מספר פעולות בהתאם לדרישות צו ההרחבה, ובין השאר הגברת הניטור והבקרות על פעילות סחר חוץ בבנק. במהלך שנת 2024 במסגרת הרחבה נוספת של משטר הסנקציות שהטילה ארה"ב ובמסגרת צו נשיאותי (14115) המאפשר להכריז ברשימת הסנקציות (SDN- Specially Designated Nationals and Blocked Persons List) על אנשים וגופים לא אמריקאים, הוטלו סנקציות כנגד אנשים וגופים ישראלים. עם חילופי הממשל בארה"ב, בינואר 2025, נחתם צו נשיאותי חדש שביטל את צו 14115 וכן בוטלו ההכרזות מכוחו. עדיין קיימים לקוחות המוכרזים על ידי גורמים אחרים. הבנק גיבש כללים מנחים לפעילות בחשבונות לקוחות אלו, ופועל גם בעזרת יעוץ חיצוני.

5. **סיכוני סייבר ואבטחת מידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - סיכון סייבר מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו. לסיכוני סייבר, דלף מידע ואבטחת מידע פוטנציאל גבוה לגרימת נזק בהתממש אירוע משמעותי הכרוך בעלויות שיקום גבוהות. החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, גוררות סיכונים תפעוליים בדגש על סיכוני סייבר ואבטחת מידע. לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. הבנק הגדיר אסטרטגיה, מדיניות, מינוי מנהל הגנת הסייבר ליישום המדיניות ובניית מתודולוגיה לניהול הסיכון. כמו כן, הבנק מנהל את סיכון הסייבר באמצעות נקיטת פעולות מניעה רבות להפחתת הסיכון כולל קידום מודעות בתחום הסייבר ואבטחת מידע וביצוע תרגילים. בתקופה האחרונה ממשיכות תקיפות סייבר על ארגונים פיננסיים בעולם, על ארגונים בארץ ועל גופי שרשרת האספקה של ארגונים אלו.

מלחמת "חרבות ברזל" הובילה לעלייה בניסיונות התקיפה על ארגונים בארץ כולל תקיפות מניעת שירות (DDoS) וכן עלייה בהונאות בשילוב הנדסה חברתית. החשיפה להתממשות אירוע סייבר עולה בין היתר כתוצאה משימוש גובר של לקוחות בערוצים דיגיטליים והמשך עבודה מרחוק של עובדים וספקים. הבנק נוקט באופן שוטף בצעדים למעור

הסיכונים כולל: פתרונות גישה מרחוק המלווים ע"י מח' אבטחת מידע, הגברת ניטור, חיזוק ושיפור מנגנוני הגנה והעלאת מודעות העובדים, בהתאם להתפתחות האיומים.

לבנק קיימות פוליסות ביטוח המקנות כיסוי ביטוחי לקבוצת הבנק בגין אירועי נזק שונים כתוצאה מאירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר, בהתאם לתכולת הפוליסה.

6. **סיכון טכנולוגיות המידע (כחלק מהסיכון התפעולי)** - בשנים האחרונות, הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, ונוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות. לקבוצת הבנק קיימת תכנית לשדרוג תשתיות המחשוב, אשר מקנה מענה טכנולוגי לצורך מימוש האסטרטגיה העסקית של הבנק.

7. **סיכונים סביבה ואקלים** - הם הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכונים סביבה - פגיעה סביבתית (זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכונים האקלים - סיכונים פיזיים (גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד) או סיכונים מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון ציות וסיכון מוניטין. השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק. השפעה עקיפה - כגון על סיכונים האשראי - עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר בעקבות אי-עמידה בהוראות הדין הסביבתיות הרלבנטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית או בשל קנס גבוה שניתן להשית על הלווה בשל פגיעה סביבתית, וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון משפטי וסיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה חשיבות במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

דיון בגורמי סיכון

מידת ההשפעה של גורמי הסיכון מתבססת על המתודולוגיה שמשתמשת את הבנק בתהליך ה-ICAAP ובמסמך הסיכונים. המתודולוגיה לוקחת בחשבון את רמת הסיכון והתפתחות פרופיל הסיכון של הבנק אל מול תאבון הסיכון שנקבע ואיכות ניהול הסיכון. כל גורם סיכון המופיע בטבלה נבחן, כאשר הוא עומד בפני עצמו, ומתוך הנחה של אי-תלות בין גורם סיכון אחד לבין גורמי סיכון אחרים המופיעים בטבלה.

סיכון	השפעה	רמת סיכון
1. סיכונים שוק	סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובע משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.	נמוכה
1.1 סיכון ריבית	סיכון לרווחים ו/או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו ובנוסף משפיעים על שווי נכסי הבנק התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית.	נמוכה
1.2 סיכון אינפלציה	סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ו/או במדד המחירים עצמו.	נמוכה
1.3 סיכון שער החליפין	סיכון להפסד כתוצאה משינוי שער חליפין ו/או כתוצאה משינויים בציפיות לשינוי בשער החליפין.	נמוכה
2. סיכון נזילות	סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל מחסור בירתות זמינות בשקלים ומט"ח, בגין משיכות בלתי צפויות מפיקדונות הציבור, ביקוש בלתי צפוי לאשראי, אי ודאות לגבי זמינות מקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים.	נמוכה

סיכון	השפעה	רמת סיכון
3. סיכון אשראי	הסיכון שלווה או צד נגדי, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. במסגרת הערכת סיכון האשראי הכוללת, מבוצע שקלול של כלל הגורמים המשפיעים על רמת הסיכון, וביניהם, היקפי החשיפה, השפעות סיכון איכות לווים וביטחונות והשפעות הריכוזיות הענפית, ובכללם הסיכון הגלום באשראי לענף בינוי ונדל"ן. רמת הסיכון משקפת, בין היתר, את השפעת הימשכות המלחמה על הבנק.	בינונית
3.1 איכות לווים ובטחונות	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי הנכסים, בהכנסות והון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה מהרעה באיכות הלווים על רקע פגיעה בחוסנם הפיננסי, בכושר ההחזר שלהם, ו/או בשווי ובטיב או תמהיל הביטחונות שהועמדו כבטוחה לאשראי.	בינונית
3.2 ריכוזיות ענפית	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווים המשתייכים לענף משק מסוים ו/או השקעות במוצרים הרגישים לענף. הרעה בפעילות העסקית בענף משק כזה, על רקע שינויים בביקוש או בהיצע, שינוי במחירי חומרי גלם, שינויים ביטחוניים ו/או פוליטיים, שינויים רגולטוריים ועוד, עלולה להביא לפגיעה ביכולת ההחזר ו/או בשווי הביטחונות שניתנו על ידי חלק מהלווים המשתייכים לענף זה, וכתוצאה מכך, להשפיע לרעה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו.	נמוכה
3.3 ריכוזיות לווים וקבוצת לווים	סיכון קיים או עתידי לפגיעה בשווי נכסי הבנק, בהכנסות והון הבנק הנובע מהרעה במצב של לווה/קבוצת לווים גדולה יחסית לתיק האשראי, שעלולה להשפיע לרעה על סיכויי גביית האשראי ובהתאמה על שווי נכסי הבנק ורווחיותו. השפעת הסיכון הינה נגזרת, בין היתר, של התמהיל הפנימי של הקבוצות, הקשר בין החברות המרכיבות אותן עסקית או ענפית, פיזורן, והשפעת הבעיות באחת מהן על היתר.	נמוכה
4. סיכון תפעולי	סיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים (לרבות סיכון יחסי עבודה), או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכונים מעילות והונאות, סיכונים ID, אבטחת מידע, סייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.	בינונית
4.1 סיכון סייבר ואבטחת מידע	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור ריבוי אירועים בעולם ובמערכת הפיננסית בפרט, ולאור הרחבת פעילות הדיגיטל על ידי לקוחות הבנק, הרחבת השימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות וכניסה משמעותית יותר ליישומי מחשב ענן. הסיכון מוגדר כפוטנציאל לנזק הנובע מאירוע סייבר בהתחשב ברמת סבירותו וחומרת השלכותיו.	בינונית-גבוהה
4.2 סיכון טכנולוגיות מידע	סיכון זה (כחלק מהסיכון התפעולי) מוערך בנפרד לאור כך שהסביבה הטכנולוגית מורכבת ומשתנה והתלות בה גוברת. בשנים האחרונות הסיכון התעצם לאור הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.	בינונית
5. סיכון משפטי	נכלל בגדר הסיכון התפעולי ומוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 350. סיכון משפטי כולל, אך אינו מוגבל לחשיפה לקנסות (fines, penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements).	נמוכה-בינונית
6. סיכון מוניטין	סיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי איגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין מושפע באופן מהותי מהתממשות של סיכונים משקים כגון סיכון תפעולי, סיכון אשראי, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור ועוד, אשר דבר פרסומם עלול לגרור התממשות של סיכון המוניטין (לדוגמא: אירועי גניבה או מעילה, אירועי הלבנת הון, הפסד כספי גבוה וכו').	נמוכה
7. סיכונים חקיקה ורגולציה	סיכון סיכון קיים או עתידי להכנסות והון הבנק העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות, להוצאות ולהון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות נכבדות, בעיקר השקעות מיכוניות.	בינונית

סיכון	השפעה	רמת סיכון
8. סיכון ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור	סיכון ציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שאין הוא מקיים את הוראות הציות. סיכון הציות כולל את הסיכון לאי קיום הוראות הדין כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין 308, ובכלל זה הסיכון לאי קיום הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור, הסיכון לאי קיום הוראות תכנית האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך, הסיכון לאי קיום תכנית האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית, הסיכון באי קיום דיני הגנה על הפרטיות ואת הסיכונים הנובעים מהפעילות מול תושבי חוץ. סיכון זה כולל גם סיכון התנהגותי (Conduct Risk), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ומושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות ושקיפות באופן בו מתנהל הבנק אל מול מחזיקי העניין השונים.	בינונית
	התחזקות הרגולציה והאכיפה של רשויות המס במדינות שונות, מתוך כוונה לאתר כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות עלולים להשליך על דפוסי התנהגות של לקוחות ומכאן לחשוף את הבנק לסיכונים ציות, סיכונים מוניטין ו-Cross border risk.	
	סיכונים איסור הלבנת הון ומימון טרור הינם הסיכונים להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד, מנהליו ועובדיו, לפגיעה ברווח ובהון הבנק העלול להיווצר על רקע הטלת עיצומים כספיים משמעותיים וסיכונים מוניטין העשויים לקבל ביטוי בנייתוק קשרים מול גופים פיננסיים בעולם ונטישת לקוחות, וזאת כתוצאה מאי עמידה בהוראות הדין בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור. התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור כמו גם מעורבות הבנק בעבירות על דיני המס בישראל ובעולם המבוצעות ע"י לקוחותיו, עשויה לגרור התממשות של סיכונים מוניטין, סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים אסטרטגיים וסיכונים נוספים.	
	ההשפעה של סיכון הציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור משליכה על כל תחומי הפעילות של הבנק, לרבות, האכיפה המנהלית ורגולציה מקומית ובינלאומית בתחומי מיסוי לרבות ה-FATCA וה-CRS.	
9. סיכון אסטרטגיה	הסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום. סיכון אסטרטגיה כולל בתוכו גם סיכון תחרות הנובע מחשיפת הבנק לתחרות בישראל בכל תחומי עסקיה. במהלך פעילותו השוטפת מתמודד הבנק עם גורמים מתחרים בהם התאגידים הבנקאיים האחרים וגופים פיננסיים אחרים המספקים מוצרים פיננסיים חלופיים לאלו המוצעים על ידו. סיכון התחרות מבטא את סיכון השחיקה ברווחיות ובהון על רקע הלחץ התחרותי להקטנת גובה העמלות והמרווחים.	בינונית
10. סיכון מודל	מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות מהחלטות שהתקבלו בהתבסס על תוצרי מודל שגויים או שימוש שגוי בתוצרי מודל. סיכון מודל עלול להוביל להפסד כספי, קבלת החלטות עסקיות שגויות, או פגיעה במוניטין הבנק.	נמוכה-בינונית

הבנק נוקט בפעולות ספציפיות למזעור הסיכונים המתוארים לעיל. כמו כן, נקבעה מדיניות מפורטת לניהול החשיפות והסיכונים, הכוללת, בין היתר, הגדרת תיאבון סיכון פרטני, מגבלות על החשיפה, מנגנוני בקרה שונים, מערך דיווחים ועוד. בנוסף, קיימת מעטפת נהלים המיושמים ע"י הבנק ומערכות מיכון תומכות.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (SVI) (במיליוני ש"ח)

דרישות הון מזעריות	נכסי סיכון משוקללים		
	31.12.2024	30.09.2024	31.12.2024
			סיכון אשראי (לא כולל סיכון אשראי של צד נגדי) (CCR) (גישה סטנדרטית)
789.6	6,315.6	6,316.5	
0.2	1.8	1.5	סיכון אשראי צד נגדי (גישה סטנדרטית)
1.0	5.4	7.8	התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
14.8	113.5	118.1	סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון (250%))
805.6	6,436.3	6,443.9	סה"כ סיכון אשראי
2.2	7.3	17.3	סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
113.4	866.3	907.2	סיכון תפעולי
921.2	7,309.9	7,368.4	סך הכל

- (א) דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין. הבנק נדרש לעמוד ביחס הון כולל מזערי של 12.5%.
- (ב) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי וסכומים מתחת לסף הניכוי.

מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים
דוח תנועה בחשיפות לאחר הפחתות סיכון אשראי בכל משקל סיכון (במיליוני ש"ח)

לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר 2024									
שינויים בחשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות (לפני המרה לאשראי)*									
סוג החשיפה	סה"כ	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	שינוי בנכסי סיכון
במיליוני ש"ח									
יתרה ליום 31.12.23	14,210.0	3,447.6	2,294.6	-	7,170.2	1,246.9	5.3	45.4	6,463.2
ריבונות	795.8	686.6	109						21.7
יישויות סקטור ציבורי	(6.1)		(39.0)	33.0					8.6
תאגידים בנקאיים	(410.4)		(2,143.5)	1,733					436.2
חברות ניירות ערך									-
תאגידים	61.8					60.4	1.4		42.9
בביטחון גדל"ן מסחרי	0.1					0.1			(0.4)
קמעונאות ליחידים	353.3				348.4	(9.9)	14.8		241.8
עסקים קטנים	(0.4)				(0.4)	0.0			0.7
נכסים אחרים	10.8	11.4				(2.5)		1.9	2.2
סך הכל שינוי סיכויי אשראי	804.9	698.0	(2,073.3)	1,766.0	348.0	48.1	16.2	1.9	753.7
סיכון שוק									12.8
סיכון תפעולי									136.1
סיכון CVA									0.9
יתרה ליום 31.12.24	15,014.9	4,145.6	221.3	1,766.0	7,518.2	1,295.0	21.5	47.3	7,366.7

* עיקר השינוי נובע מהורדת דירוג האשראי - ראה לעיל פסקה על "השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל".

לשנה שנסתיימה ב- 31 בדצמבר 2023									
שינויים בחשיפה לאחר הפרשה להפסדי אשראי ולאחר הפחתת בטחונות (לפני המרה לאשראי)									
סוג החשיפה	סה"כ	0%	20%	50%	75%	100%	150%	250%	שינוי בנכסי סיכון
במיליוני ש"ח									
יתרה ליום 31.12.22	13,529.9	2,595.8	2,534.9	-	7,030.5	1,304.2	25.8	38.7	6,409.3
ריבונות	863.7	863.7							0.0
יישויות סקטור ציבורי	(6.7)		(6.7)						(1.3)
תאגידים בנקאיים	(233.7)		(233.7)						(47.8)
חברות ניירות ערך									-
תאגידים	(83.8)					(65.1)	(18.7)		(66.7)
בביטחון גדל"ן מסחרי	9.0					9.0			8.8
קמעונאות ליחידים	142.9				145.4	(1.1)	(1.3)		(5.7)
עסקים קטנים	(6.2)				(5.8)		(0.4)		(4.9)
נכסים אחרים	(5.1)	(11.8)				0.1		6.7	16.8
סך הכל שינוי סיכויי אשראי	680.1	851.9	(240.4)	-	139.6	(57.2)	(20.5)	6.7	(100.8)
סיכון שוק									(1.4)
סיכון תפעולי									160.0
סיכון CVA									(4.0)
יתרה ליום 31.12.23	14,210.0	3,447.7	2,294.5	-	7,170.1	1,247.0	5.3	45.4	6,463.1

נכסים משוקללים בסיכון ביחס לפעילויות העסקיות ולסיכונים הקשורים (במיליוני ש"ח)

ליום 31 בדצמבר 2024							
מגזרי פעילות פיקוחיים							
סה"כ	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
6,443.9	998.9		155.6	387.3	574.3	4.6	4,323.2
17.3	17.3						
907.2	34.7	0.1	20.4	31.1	72.0	13.1	735.8
7,368.4	1,050.9	0.1	176.0	418.4	646.3	17.7	5,059.0
ליום 31 בדצמבר 2023							
מגזרי פעילות פיקוחיים							
סה"כ	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
5,689.7	484.8		164.6	337.8	566.1	3.3	4,133.1
4.4	4.4						
771.1	(39.1)	0.1	22.5	25.6	73.1	10.3	678.6
6,465.2	450.1	0.1	187.1	363.4	639.2	13.6	4,811.7

הון ומינוף
חלק 3 - הרכב ההון
הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

הפנייה	ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2024	
במיליוני ש"ח			
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1	17.7	17.7	הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	1,164.1	1,320.0	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(18.3)	(11.4)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
	1,163.5	1,326.3	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים			
4	(*)	(*)	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
	(4.2)	(2.1)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	(4.2)	(2.1)	מזה: בגין השפעת תכנית ההתייעלות
	(4.2)	(2.1)	סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
	1,167.9	1,328.4	הון עצמי רובד 1
	1,167.9	1,328.4	הון רובד 1 נוסף לפני ניכויים
			הון רובד 1 נוסף: ניכויים
			סך כל הניכויים בהון רובד 1 נוסף
			הון רובד 1 נוסף
	1,167.9	1,328.4	הון עצמי רובד 1
הון עצמי רובד 2: מכשירים והפרשות			
5	0.0	0.0	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
			מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'.
6	71.1	80.5	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס
	71.1	80.5	הון עצמי רובד 2 לפני ניכויים
			הון רובד 2: ניכויים
			סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
	71.1	80.5	הון עצמי רובד 2
	1,239.0	1,408.9	סך ההון העצמי
			סך הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל
	6,465.2	7,368.4	סך נכסי סיכון משוקללים
			יחסי הון וכריות לשימור הון
	18.06%	18.03%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
	19.16%	19.12%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
			דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
	9.00%	9.00%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	9.00%	9.00%	יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
	12.5%	12.50%	יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
			סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)
7	45.4	47.2	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה.
			תקרה להכללת הפרשות ברובד 2
6	101.8	104.4	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
	71.0	80.5	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית

(*) מייצג סכום הנמוך מ-50 אלפי ש"ח.

לגילוי על הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי - ר' תוספת א'

מידע נוסף על ההון והלימות הון

דוח תזרים של תנועות ממועד הדיווח הקודם על ההון הפיקוחי, לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2.

לשנה שנסתיימה ביום	לשלושה חודשים שנסתיימו ביום	לשנה שנסתיימה ביום	
31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	31 בדצמבר 2024	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
			1. שינוי בהון עצמי רובד 1
962.4	1,261.3	1,163.5	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים לתחילת תקופה
199.9	65.9	161.7	שינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק
			שינוי בהבדלים בין הון המיוחס לבעלי מניות הבנק לבין הון עצמי רובד 1
1.3	(0.9)	1.1	ישום הוראות מעבר בגין אימוץ כללי חשבונאות מקובלים בנושא זכויות עובדים
1,163.5	1,326.3	1,326.3	סך הון עצמי רובד 1, לפני התאמות פיקוחיות וניכויים לסוף תקופה שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים:
7.3	2.1	4.2	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 לתחילת תקופה
(1.7)		(2.1)	שינוי בהתאמות פיקוחיות וניכויים אחרים - הון עצמי רובד 1
5.7		2.1	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים לפני התאמות בגין מהלכי התייעלות - הון עצמי רובד 1, לסוף תקופה
(1.5)			התאמות בגין תכנית ההתייעלות הון עצמי 1
4.2	2.1	2.1	סך הכל התאמות פיקוחיות וניכויים - הון עצמי רובד 1 לסוף תקופה
1,167.7	1,328.4	1,328.4	סך הכל הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים ליום 31 בדצמבר
			2. שינוי בהון רובד 2
72.5	80.5	71.1	סך הון רובד 2, לפני ניכויים לתחילת תקופה
0.0			שינוי בהון רובד 2: מכשירים, לפני ניכויים
(1.4)		9.4	שינוי בהון רובד 2: הפרשות, לפני ניכויים
71.1	80.5	80.5	סך הון רובד 2, לפני ניכויים ליום 31 בדצמבר
			שינוי בניכויים:
			סך הכל ניכויים - הון רובד 2 לתחילת תקופה
			שינוי בסך הכל ניכויים - הון רובד 2
71.1	80.5	80.5	סך הכל הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר

הוראות באזל מתייחסות ל- 3 נדבכים:

נדבך ראשון - דרישות הון מזעריות, המחשבות לכל אחד מסוגי הסיכונים בנפרד, כאשר לגבי סיכוני אשראי הגישות העיקריות הן:

1. הגישה הסטנדרטית המסתמכת בעיקר על נתוני דירוגי אשראי של חברות דירוג חיצוניות.
2. הגישות המתקדמות המבוססות על דירוגים פנימיים אשר חושבו בהתאם למודלים שפותחו על ידי הבנק (Internal Ratings-Based).

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לכלל החשיפות של הבנק, ובגין סיכון שוק מבוצע גם חישוב של הקצאת ההון הנדרשת בגין הסיכון הספציפי בתיק למסחר.

נדבך שני - עוסק בתהליך הפנימי להערכת נאותות ההון ביחס לפרופיל הסיכונים של הבנק - תהליך ה-ICAAP (Capital Adequacy Assessment Process) ובמערכי הפיקוח והבקרה שהבנק מיישם. תהליך ה-ICAAP נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, לרבות בהתחשב בתכניות אסטרטגיות עתידיות, זאת מעבר לדרישות ההון המינימליות שעל הבנק להחזיק בהתאם לנדבך הראשון, ובכלל זה: סיכון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון אינפלציה, סיכון ציות, סיכון הלבנת הון ומימון טרור, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון מודלים ועוד. התהליך כולל, בין היתר, בחינת המנגנונים המובנים לזיהוי הסיכונים ומוקדי הסיכון וביצוע הערכת נאותות הונית על בסיס תרחישים שונים, בחינת קיום תהליכים פנימיים ליישום ממשל תאגידי נאות, שיפור ושדרוג מערכי הבקרה והביקורת וקיום תשתית תרחישי קיצון נאותה הכוללת תרחישי קיצון הוליסטיים. כמו כן, עוסק נדבך זה בתהליך הסקירה הפיקוחי (SREP) מול בנק ישראל.

נדבך שלישי - משמעת שוק - דרישות הגילוי והדיווח לציבור. הנדבך כולל את דרישות הגילוי בדיווח הכספי של תאגיד בנקאי.

ועדת באזל לפיקוח בנקאי (BCBS) פרסמה עדכונים להוראות ל"מדידה והלימות הון" (המכונים "באזל 4"), עדכונים אלו צפויים להשפיע על אופן החישוב של נכסי הסיכון ודרישות ההון בגינם. היישום באירופה החל להיכנס בהדרגה מה-1 בינואר 2025. חשוב לציין כי בשלב זה, לא ידוע באיזה אופן ומתי יאומצו הוראות אלה בישראל.

אימוץ הוראות באזל ע"י בנק ישראל

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 201-211 בנושא מדידה והלימות הון כפי שעודכנו, על מנת להתאימן להנחיות באזל.

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית.

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

במסגרת הטמעת הנדבך השני של באזל בבנק מהווה תהליך הערכת הנאותות ההונית (תהליך ה-ICAAP) את הבסיס לקביעת יעד ההון המינימלי של הבנק.

תהליך ה-ICAAP מתבצע בהתאם לפרקטיקה בינלאומית מקובלת ובהתאם למסגרת העבודה של באזל והנחיות בנק ישראל, במסגרתו מאותגרת הקצאת ההון הרגולטורית בנדבך הראשון ומוקצות כריות הון ייעודיות נוספות במידת הצורך. מסמך ה-ICAAP מטמיע את מתודולוגיית אמידת הסיכונים השונים, הערכת הנאותות ההונית והניהול השוטף של ההון. הוא מכיל עדכונים ושינויים רבים שהתבצעו במהלך השנים עקב תהליכי שיפור פנימיים, דו שיח מתמשך של חברת האם עם בנק ישראל (לרבות תהליך ה-SREP), עדכוני בנק ישראל ועדכונים בינלאומיים שונים.

תהליך הערכת הנאותות ההונית נועד לבחון את יכולת הבנק לשאת בסיכונים אליהם הוא חשוף ותוצאותיו מהוות היזון חוזר הן ליעדי ההון שקבע הדירקטוריון והן לאיכות מדיניות ניהול הסיכונים והצלחת יישומה, והן משמשות בסיס לקביעת יעדי ההון ותכנון ההון וגייבוס תיאבון לסיכון ומגבלות על ידי זיהוי צרכי ההון וקיבולת הסיכון של הבנק.

בקביעת יעד ההון נבחנים ממצאי התהליך המהווים את היקף ההון הנדרש בראיית הבנק אל מול פרופיל הסיכון שלה לחוץ הדוח ובראייה צופה פני עתיד בהתבסס על היעדים העסקיים של הבנק והצמיחה המתוכננת ותחת תרחישי קיצון הוליסטיים.

מסמך ה-ICAAP האחרון בוצע לנתוני 30 בספטמבר 2023. כחלק מהתהליך שולבו השפעותיה האפשריות של המלחמה. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע בבנק. הבנק בעיצומו של תהליך ICAAP לנתוני 30 בספטמבר 2024.

דיון כמותי ואיכותי בתכנון ההון במסגרת הדיון הכללי בתכנון האסטרטגי של ההנהלה

לבנק תכנית אסטרטגית חמש שנתית לשנים 2023-2027. התכנית האסטרטגית מתורגמת לתכנית העבודה וקנוגזרת ממנה נבנה תכנון ההון התלת-שנתי. התכנית האסטרטגית על יעדיה הכמותיים מתוקפת פעמיים בשנה ובמסגרת זאת נעשית בדיקה כי תכנון ההון הקיים הינו בהלימה עם היעדים האסטרטגיים המעודכנים. טרם אישור תכנון ההון, מתבצע תהליך של בחינת העמידה ביעדי ההון במצב עסקים רגיל ותחת תרחישי קיצון. יישום הנדבך השני של באזל כולל ביצוע תהליך ה-ICAAP, כאשר אחד מתוצריו המרכזיים הינו קביעת יעדי ההון במצב עסקים רגיל ובמצב קיצון. יעדי ההון נקבעים להון עצמי רובד 1 ולהון הכולל.

יעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.
- במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-7.0% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-10.0%.

עדכון הוראת ניהול בנקאי תקין בקשר לחישוב נכסי סיכון תפעולי

ביום 19 ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 206 בנושא מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי, אשר תחליף את ההוראה המיושמת כיום. תחילת יישום ההוראה החל מיום 1 בינואר 2026. הבנק נערך ליישום ההוראה.

השפעת דירוג האשראי של מדינת ישראל

לדירוג האשראי של מדינת ישראל ישנה השפעה ישירה על דרישות ההון של הבנק, נוכח העובדה שדרישות ההון בגין חשיפות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי, לבנקים ולחברות ניירות ערך, נגזרות מדירוג האשראי של המדינה. הורדת הדירוג בחודש אפריל 2024 מרמה של AA- לרמה של A+ הביאה לירידה של 1.50%-1.60% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה. להערכת הבנק, אם וככל שירד דירוג האשראי של ישראל בשתי דרגות על ידי חברת הדירוג S&P, יגרום הדבר לירידה של 2.09%-2.22% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה.

חלק 4 - יחס המינוף

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
11,804.5	12,535.0	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
3.9	3.0	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
513.7	546.9	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
95.2	98.0	התאמות אחרות (*)
12,417.3	13,182.9	חשיפה לצורך יחס המינוף

יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
מיליוני ש"ח	מיליוני ש"ח	
11,894.6	12,629.2	חשיפות מאזניות
		נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות) (סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
11,894.6	12,629.2	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
		חשיפות בגין נגזרים
5.1	3.8	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים (לדוגמא: לאחר הפחתת ביטחון משתנה במזומן כשיר)
3.9	3.0	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
9.0	6.8	סך חשיפות בגין נגזרים
		חשיפות חוץ מאזניות אחרות
2,464.4	2,567.3	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(1,950.7)	(2,020.4)	(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
513.7	546.9	פריטים חוץ מאזניים
		הון וסך החשיפות
1,167.7	1,328.4	הון רובד 1
12,417.3	13,182.9	סך החשיפות
		יחס מינוף
9.40%	10.08%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

(*) עיקר סכום ההתאמות נובע מהפרשה קבוצתית להפרשי אשראי.

ביום 20 בדצמבר 2023, פרסם בנק ישראל חוזר מעדכן להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 218 בנושא יחס מינוף, ובמסגרתו הווארך תוקף ההקלה ביחס המינוף שניתנה במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה). העדכון מקל את דרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%), וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מהיקף הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. במסגרת החוזר נקבע כי ההקלה תמשיך לחול עד ליום 30 ביוני 2026 ובלבד שיחס המינוף לא יפחת מיחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2025 או מיחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

חלק 5 - סיכון אשראי

מידע כללי על איכות סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלו או צד נגדי של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל מיישם הבנק את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. פרק זה דן בסיכון אשראי בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203. סיכון אשראי צד נגדי מטופל בנפרד בחלק 5 א' של הדוח להלן.

המודל העסקי במרכיבי פרופיל סיכונים האשראי

תיק האשראי של הבנק מתמקד באשראי ללקוחות פרטיים, המאופיין ברמת פיזור גבוהה ורמת סיכון נמוכה באשראי מסחרי ועסקי, המאופיין בביקוש יציב המושפע במידה נמוכה מתנודות בשווקים. עיקר הסיכון הטמון בפעילות זו הינו הרעה במצבם של הלווים שעלול להשפיע לרעה על שווי תיק האשראי ורווחיות הבנק.

תיאבון הסיכון

תיאבון הסיכון של הבנק משקף נכונות מידתית לנטילת סיכונים אשראי, תואם פעילות בנקאית זהירה, תואם לדרישות הפיקוחיות ותואם להיקף פעילות הבנק וצביונו. במסגרת המדיניות התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום סיכון האשראי הכוללת מערך מגבלות רחב לסיכון האשראי לענפים ותחומי פעילות שונים.

ניהול סיכונים האשראי

סיכון האשראי מנוהל באמצעות יישום מדיניות אשראי בעיקר בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 311. מדיניות האשראי נועדה להבטיח קיומם של תהליכים אפקטיביים לשמירה על איכות תיק האשראי, מיחזור, שינוי תנאים והגדלתו באופן מבוקר ומדוד, בהתבסס על הסביבה העסקית-כלכלית, התיאבון המידתי לסיכון, רמת השליטה והבקרה של הבנק בתחומי פעילות הענף/הלקוח וכן למתן מעטפת נאותה של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, ניטור, דיווח, בקרה וביקורת על תהליך ניהול סיכון האשראי.

הבנק מפעיל מנגנונים הולמים לביצוע בקרה ופיקוח על האשראי, חלקם בזמן אמת וחלקם בדיעבד. הבקרה והפיקוח מבוצעים באמצעות יחידות אקסוגניות ליחידות המנהלות את האשראי.

המחלקה לניהול סיכונים מובילה את תהליך גיבוש מדיניות האשראי, תוך שיתוף הגורמים העסקיים האחראיים על מתן האשראי בבנק. מסמך מדיניות האשראי, שהינו תוצר של גיבוש מדיניות זו, נדון ומאושר לפחות אחת לשנה על ידי ההנהלה, ועדת אשראי וניהול סיכונים ודירקטוריון הבנק, ומתעדכן על פי השינויים והתמורות בשווקים הפיננסיים בארץ ובעולם, שינויים ברגולציה ובצרכים עסקיים, כמפורט בהמשך. נהלי הבנק בתחום האשראי וניהול סיכון האשראי תומכים ומבטאים מדיניות זו הלכה למעשה.

מדיניות הבנק כוללת דיון רחב ומפורט ביעדים ובאופן פיתוח עסקי האשראי בענפים ובתחומי הפעילות השונים תוך הגדרת עקרונות מפורטים בכל ענף ותחום לרבות מגבלות פרטניות ברמת תתי-ענפים ומוצרים המאופיינים ברמת סיכון גבוהה.

הקריטריונים המשמשים בהגדרת המדיניות לניהול סיכון אשראי ובקביעת ההגבלות על סיכון אשראי

במסגרת מדיניות האשראי התווה דירקטוריון הבנק אסטרטגיה לצמצום סיכון האשראי באמצעות הגדרת התיאבון לסיכון והגדרת תחומי פעילות שאינם נמצאים במיקוד השיווקי של הבנק, וכן תחומים בהם לא יינתן אשראי, וזאת במידה שרמת הסיכון הטמונה בהם גבוהה או רמת השליטה והבקרה עליהם אינה גבוהה, אף אם התשואה הפוטנציאלית העשויה להתקבל מהם גבוהה.

כחלק מאסטרטגיה זו מיישם הבנק מספר עקרונות:

- **פיזור** נאות של הסיכונים, וניהול זהיר ומבוקר של החשיפות, הן ברמת הלקוח הבודד והן ברמת ענפי המשק ומגזרי הפעילות העסקיים השונים.
- **בחינת קריטריונים לאישור אשראי הכוללים בין היתר: בחינת כושר ההחזר של הלקוח, בחינה שוטפת של מאפייני הפעילות העסקית של הלקוח, בדיקת תזרים המזומנים ומבנה הנכסים וההתחייבויות שלו כולל תרחיש קיצון (בסכומים שנקבעו במדיניות), טיב הביטחונות, ניתוח המגזר הענפי בו הוא פועל וניתוח פרמטרים נוספים להם השלכה על איתנותו הפיננסית כגון: תלות גבוהה של הלקוח בלקוחותיו, בספקים שלו וכיו"ב.**
- **שמירה על מתן אשראי בתנאי שוק תוך שמירה על הלימה בין המרווחים והרווחיות הכוללת מהלקוחות לבין רמת הסיכון הגלומה בפעילותם, תוך שימוש בתהליכים ובקורות ממוקדים, המביאים לידי ביטוי את שיעור ההכנסה**

הכוללת מהלקוח (מרווחים ועמלות), ביחס לתיק האשראי הכולל, לרבות קביעת רף מינימום לשיעור זה. רמת המרווחים משקפת גם את הקצאת ההון הנדרשת בשל מתן האשראי.

- **אי תלות, ניגוד עניינים ואנשים קשורים (אישור מיוחד):** בהתאם למדיניות האשראי עסקאות אשראי עם אנשים קשורים תובאנה לוועדת הביקורת של הדירקטוריון, לאחר אישורן בוועדות האשראי המתאימות. הבקשות מוגשות לוועדה בצורה שיטתית ומסודרת הכוללת נתוני השוואה על מנת לאפשר לוועדה לבחון את הוגנות תנאי העסקה והיעדר העדפה ביחס ללקוחות אחרים (תנאי שוק).
- **קביעת מגבלות פנימיות** לשמירה על חשיפת האשראי במסגרת הרמה שקבע התאגיד לעצמו, כך שיוכל לפקח על עמידה בתיאבון סיכון האשראי שנקבע.
- **שמירה על הנאותות ההונית** של הבנק בהתבסס על יעדי הלימות ההון של הבנק כפי שקבע הדירקטוריון.
- **שמירה על רמת ריכוזיות אשראי סבירה** באמצעות קביעת מגבלות אשראי פנימיות ללווה בודד ולקבוצות לווים, למגזרי פעילות ולהיקף האשראי הכולל של קבוצות הלווים הגדולות ביחס לתיק האשראי וכו'.
- **הגדרת אינדיקטורים כמותיים** ברורים לבחינת הצורך בעדכון מסמך המדיניות בעקבות שינויים מאקרו כלכליים ורגולטוריים או שינויים בנתוני הבנק, ביניהם: שינויים בתחזיות צמיחה במשק, שינוי בשערי חליפין, הוראות רגולטוריות חדשות בעלות השפעה על תחום האשראי, שינוי בחלקו של הבנק באשראי במערכת הבנקאית, הלימות הונו של הבנק ועוד.

המבנה והמערך הארגוני של ניהול סיכון האשראי ופונקציית הבקרה באשראי - קווי הגנה

מערך הבקרה הפנימית מורכב משלושה נדבכים עיקריים (קווי הגנה):

- **מערך יוצרי הסיכונים המהווה גם את קו ההגנה הראשון** כולל את אגף אשראי בהנהלה הראשית, מערך הסניפים על יחידותיו העסקיות והמחלקות לניהול פיננסי וניהול נכסי לקוחות במטה. בנוסף נכללים בקו ההגנה הראשון פונקציית ניהול האשראי ויחידת הגבייה המשפטית.
- **קו ההגנה השני** באשראי כולל את היחידה להערכת סיכונים אשראי בבנק והמחלקה לניהול סיכונים אשראי בחברת האם הנותנת שירות בקרת אשראי לבנק. בנוסף קו ההגנה השני כולל את אגף החשב והייעוץ המשפטי.
- **קו ההגנה השלישי** כולל את מערך הביקורת הפנימית הבלתי תלוי הכפופ ישירות לדירקטוריון ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.

בבנק מתבצעים באופן שוטף תהליכים להפחתת סיכון האשראי באמצעות ניתוח כלכלי ועסקי של בקשות האשראי להערכת סיכון האשראי בפעילות הלווה, דירוג האשראי הניתן ומעקב ובקרה שוטפים אחר האשראי הניתן. במסגרת המחלקה נדון באופן תקופתי האשראי הניתן ללווים גדולים וקבוצות לווים וכן האשראי לענפי משק שונים. כל חביונות לקוחות הבנק לרבות שווי הביטחונות העומדים כנגדן, מרוכזים במערכת האובליגו - באמצעותה מבצע הבנק מעקב יומי של מצבת הביטחונות אל מול חשיפות האשראי.

הבקרה הפנימית באשראי מבוצעת על ידי יחידות שונות שהמרכזיות שבהן הינן:

- יחידת הגבייה - היחידה מופקדת על ניהול תיקי האשראי שסווגו כבעייתיים והוחלט להעבירם לטיפול היחידה.
- היחידה לפיקוח אשראי במחלקת אשראי - תפקידה של היחידה הוא איתור לקוחות בעייתיים ובחינת מצבם הפיננסי. המעקב והפיקוח מתבצעים באופן שוטף ביחס לכלל לקוחות הבנק על בסיס מגוון של דיווחים ממוחשבים המופקים בתדירות ובחתיכים שונים.
- תחום ניהול סיכונים אשראי:
- היחידה לבקרת אשראי כפופה לחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם ואחראית על בקרת סיכונים אשראי של לווים ספציפיים, על פי מדגם מבוסס סיכון מתיק האשראי של הבנק, על פי נוהל בנקאי תקין 311 ("ניהול סיכונים אשראי").
- היחידה להערכת סיכונים אשראי כפופה למנהל הסיכונים הראשי בבנק ועוסקת בשני תחומים: האחד ניתוח ומתן חוות דעת כתובה בלתי תלויה לגבי חשיפות אשראי בסכומים מהותיים, על פי נוהל בנקאי תקין 311. חוות הדעת של היחידה מתייחסת לבקשת האשראי ולדירוג האשראי, תוך ביצוע ניתוח עצמאי של העסקה ומאתגרת, לפי העניין, את שיקול הדעת שמפעיל הגורם העסקי. נציג היחידה משתתף בוועדות האשראי (מסמכות ראש אגף ומעלה), בודק ומעריך את סיכונים האשראי בכל בקשות האשראי הנדונות, ובמידת הצורך מחווה את דעתו בדיוני הוועדות. פעילות היחידה אינטגרלית לתהליך קבלת ההחלטות העסקי בגין האשראי הניתן ועמדתה נבחנת כחלק מהתהליך ולא בדיעבד. התחום השני הינו ביצוע הליכים עצמאיים משלימים לאיתור חובות שמצבם מורע, לרבות קביעת נאותות הסיווגים וההפרשות להפסדי אשראי.

מערכות למדידה, אמידה וניהול של סיכוני האשראי

- לבנק מודלים פנימיים מתוקפים שפיתחה חברת האם לדירוג סיכון האשראי הגלום בפעילות הלקוחות העסקיים. המודלים מתבססים ברובם על פרמטרים אובייקטיביים בקשר עם מצבו של הלקוח (מאפייני הלקוח, תמהיל הביטחונות, החוסן הפיננסי המשתקף מן הדוחות הכספיים של הלקוח, נתונים ענפיים, נתונים נוספים וכיו"ב). על מנת להדק את הקשר שבין דירוג הסיכונים של הלקוח והתשואה הנובעת מפעילותו, קבע הבנק רף תשואה מינימלית שיש לשאוף אליה לכל דרגת סיכון.
- לקבוצה מודלים סטטיסטיים לדירוג סיכוני האשראי ללקוחות פרטיים ועסקים קטנים, בהתאם לדרישות העסקיות, הסביבה התחרותית, תיאבון הסיכון של הבנק ועקרונות רגולטוריים. המודלים מתבססים, בין היתר, על נתוני החשבון, נתוני הלקוח והסיכוי לכשל.
- מערכות ממוכנות - מערכות הקבוצה מאפשרות מעקב שוטף אחרי פעילות הלקוחות, במכלול רחב ובמגוון חתכים: רמות ותמהיל פעילות, ניצול מסגרות אשראי, רמת ביטחונות ומידע עדכני על מצבו הכספי של הלקוח. מנגנון זה משמש, בין היתר, את הסניפים ואת המטה ומאפשר להעניק ללקוחות את מיטב השירות ברמה גבוהה של מקצוענות ומיומנות.
- אחת מהמערכות הממוכנות המיושמות בבנק הינה מערכת ממוכנת של בקשות אשראי אשר משפרת ומיעלת את הליך קבלת ההחלטות והבקרה עליו.
- בנוסף בוחן הבנק באופן תדיר את עמידתו בהוראות הרגולטוריות בכל הקשור במגבלות הריכוזיות: לווח וקבוצת לווח או חשיפה לענפי משק, באמצעות מערכת חשיפות אשראי.
- לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווי של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכוני אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה.
- הנהלת הבנק ממשיכה לשכלל ולשפר את כלי המדידה, הדיווח והבקרה הדרושים לה, לשם קבלת תמונת מצב עדכנית בכל הקשור למאפייני הסיכון השונים, הקיימים בסביבתם העסקית של מקבלי האשראי. לשם כך היא נעזרת, בין היתר, באגף אשראי, במחלקה לניהול סיכונים ובמחלקת מידע ניהולי.

פיקוח ובקרה

- הבנק מפקח על חביות הלקוחות ועל שווי הביטחונות שניתנו להבטחתן באמצעות מערכת האובליגו, המאפשרת מעקב יומי שוטף. מבוצע מעקב בתדירות יומית אחר חוסרי ביטחונות ברמת הלקוח הבודד:
- איתור אובליגנטים עם חוסרי ביטחונות על ידי סניפי הבנק והמטה.
 - עבודת פיקוח ובקרה על אובליגנטים עם חוסר ביטחונות בסכומים מהותיים.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי

- ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי בחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה, ביניהם דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני.
- ניהול החשיפה לסיכוני האשראי נבחן ומבוקר באופן שוטף במסגרת בחינת כלל הסיכונים על ידי ועדות ופורומים ייעודיים ברמת הדירקטוריון וההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים.
- במסמך הסיכונים נסקרת התפתחות תיק האשראי ומדווחים, בין היתר, הערכת סיכון האשראי לפי ענפי משק וחתכים שונים, עמידה במגבלות רגולטוריות ובמגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה, בחינת יתרת החובות הבעייתיים ויתרות ההפרשה להפסדי אשראי.
- במסגרת המסמך בוחן הבנק מתווה של תרחישי קיצון בתחום התממשות סיכוני אשראי על כלל התיק המשלבים סיכונים נוספים בו זמנית. תרחיש קיצון זה משמש לבחינת הנאותות ההונית.
- מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בוועדת אשראי וסיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

31 בדצמבר 2024				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	בעייתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	יתרות ברוטו
במיליוני ש"ח				
10,097.9	100.3	10,171.4	26.8	חובות, למעט איגרות חוב
2,248.0		2,248.0		איגרות חוב
2,562.9	4.4	2,567.3		חשיפות חוץ מאזניות
14,908.8	104.7	14,986.7	26.8	סך הכל
31 בדצמבר 2023				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך	אחרים	בעייתיים לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	יתרות ברוטו
במיליוני ש"ח				
10,578.2	97.4	10,650.8	24.8	חובות, למעט איגרות חוב
1,044.2		1,044.2		איגרות חוב
2,459.9	4.5	2,464.4		חשיפות חוץ מאזניות
14,082.3	101.9	14,159.4	24.8	סך הכל

שינויים ביתרת החובות הלא צוברים וביתרת החובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים, ראו פרק סקירת הסיכונים, סיכון אשראי, איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי, תנועה בחובות שאינם צוברים הכנסות ריבית, בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2024.

גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות האשראי

זיהוי וסיווג חובות לא צוברים

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות לצורך אבחנה ביו חובות בסיווג בעייתי לרבות חובות לא צוברים לבין חובות תקינים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חוב מסווג כחוב לא צובר כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי (expected) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. חובות (לרבות איגרות חוב) נמצאים בפיגור כאשר הקרן או הריבית בגינם לא שולמו לאחר שהגיע המועד לפירעונם. בנוסף, חשבונות חח"ד או עו"ש מדווחים כחובות בפיגור של 30 ימים או יותר, כאשר החשבון נותר ברציפות בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי לא נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים עד לכדי כיסוי החוב תוך תקופה של 180 ימים.

לצורך סיווג וטיפול באשראי בעייתי, הבנק מבחין בין:

- אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב וההפרשה הנדרשת מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכוח הפירעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.

בכל מקרה, חוב מסחרי כאמור, מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה, או שינויים בתנאים של חובות לווים בקשיים פיננסיים, החל ממועד הסיווג כחוב לא צובר, החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב לא צובר").

- אשראי לאנשים פרטיים ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית נמוכה מ- 1 מיליון ש"ח

קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת על מצב הפיגור של החוב. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו. חובות אלה, אשר מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, מסווגים כחובות בסיווג נחות כאשר הבנק אינו מפסיק את צבירת הכנסות הריבית. חובות נחותים בפיגור של 150 ימים ומעלה, נחשבים כחוב שאינו צובר ובנוסף חלים עליהם כללי המחיקה החשבונאית.

ההבדלים בהגדרת אופן הטיפול של פיגור וכשל למטרות חשבונאיות ומטרות פיקוחיות

חוב מוגדר "בפיגור" למטרות חשבונאיות לאחר 30 ימי פיגור, זאת בעוד שלמטרות פיקוחיות חובות בפיגור יוכלו לקבל ביטוי על ידי החלת משקל סיכון מוגבר רק לאחר 90 ימי פיגור ו/או כאשר החוב מסווג כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית.

הפרשה להפסדי אשראי

במסגרת תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי מתייחס הבנק למכלול רחב של נתונים, שחלקם פנימיים לבנק, וחלקם כולל, בין היתר, אינדיקטורים מאקרו כלכליים. לעניין האינדיקטורים המאקרו כלכליים, התבסס הבנק, בהנחותיו ליום 31 בדצמבר 2024, על תחזיות כלכליות. הבנק נוקט בשיטה של שקלול תחזיות מחמירות ותחזיות ריאליזטיות. יש לציין כי ערכי המאקרו כאמור, הינם חלק מסט רחב של פרמטרים, אומדנים והערכות סובייקטיביות המשמשים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ושינויים באומדנים וההערכות הסובייקטיביות עלולים להטות את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, במידה רבה.

בעקבות פרוץ המלחמה, בוצע בשיתוף עם הגורמים העסקיים וחטיבת ניהול סיכונים, תהליך מיפוי ראשוני של ענפי הפעילות השונים, העלולים להיות מושפעים מהמציאות הביטחונית, במטרה לאתר לקוחות אשר עלולים להיפגע מהמצב באופן שישיפיע על חוסנם הפיננסי ויכולת ההחזר שלהם. התגבשה רשימת מעקב דינמית הכוללת לווים שפעילותם ואיתנותם הפיננסית עלולה להיות מושפעת מהמצב. רשימה זו נדונה מעת לעת וכוללת חובות כאמור, עליה הושתה הפרשה איכותית נוספת מחשש להפסדי אשראי צפויים.

בנוסף, לצורך בחינת רגישות ההפרשה להפסדי אשראי להנחות ולהערכות שונות מאלה שצוינו בתחזית הכלכלית כאמור, ושימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2024, בחן הבנק תרחישים נוספים, תרחיש פסימי ותרחיש אופטימי. הנחות העבודה של הבנק במסגרת התרחיש הפסימי הינן של התמשכות מצב הלחימה, שיעורי צמיחה נמוכים בתוצר ובצריכה הפרטית. בנוסף, החריף הבנק את תחזית מגמת העלייה בשיעור האבטלה בארבעת הרבעונים העוקבים. במסגרת התרחיש האופטימי בוצעו הקלות שונות בהנחות העבודה ביחס לפרמטרים האמורים. במסגרת ניתוחי הרגישות כאמור, שתוצאותיהם מתבססות על הערכות סובייקטיביות, עלה כי חישוב ההפרשה להפסדי אשראי ליום 31 בדצמבר 2024 על בסיס התחזית הפסימית היה מביא לגידול של עד כ-5 מיליון ש"ח ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית היה מביא לקיטון של כ-3 מיליון ש"ח בהפרשה הקבוצתית. יודגש, כי התרחיש הפסימי אינו מהווה תרחיש קיצון.

ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות, כאשר מחד, קצב התאוששות איטי יותר של המשק עלול להביא להפרשה גבוהה יותר, ומנגד, קיומם של גורמים ממתנים, כגון קצב התאוששות מהיר יותר של המשק וגורמים פנימיים בבנק, כדוגמת איכות תהליך חיתום האשראי, איכות הביטחונות ומנגנוני הבקרה, עשויים להביא לקיטון ברמת ההוצאה.

אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. הערכות הבנק בנושא ההפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הינם סבירים בעת פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, הפסדי האשראי בפועל, כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים, עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שנקטו.

ירידת ניירות ערך

הבנק בוחן בכל תקופת דיווח את הנאותות הכוללת של ההפרשה להפסדי אשראי בניירות ערך המסווגים לתיק המוחזק לפדיון ולתיק הזמין למכירה. הבחינה כוללת מספר שלבים וקריטריונים בהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הבנק. עבור ניירות ערך המוחזקים בתיק לפדיון, הבנק מודד את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים על בסיס שיטת PD/LGD. בגין

איגרות חוב זמינות למכירה, כאשר השווי ההוגן נמוך מהעלות המופחתת, הבנק בוחן האם הירידה בשווי הוגן נובעת מהפסדי אשראי או גורמים אחרים. במקרה שירידת הערך נובעת מהפסדי אשראי, הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים באופן פרטני, לפי שיטת תזרים מזומנים מהוון, שבאמצעותה הבנק משווה את ערכם הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים הצפויים, לבסיס העלות המופחתת של נייר הערך. בנוסף, הבנק מוחק חשבונאית כל חוב או חלק ממנו שבו היתרה או חלק ממנה מוערכת כלא ניתנת לגבייה. לפירוט נוסף ראו באור 1 בדוח הכספיים.

חשיפת אשראי ללווים בקשיים פיננסיים שעבר שינוי בתנאים

ביום 19 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "שינויים בתנאים של לוויים בקשיים פיננסיים", אשר מעדכן את הוראות הדיווח לציבור בהתאם לעדכון התקינה החשבונאית בנושא. עיקרי השינויים בחוזר כוללים, בין היתר: ביטול ההגדרה של "חובות שעברו ארגון מחדש של חוב בעייתי" ובכלל זה ביטול הדרישה לבחינה האם הבנק העניק ויתור לצורך קביעת סיווג זה והחלפתו במונח "שינויים בתנאים של חובות של לוויים בקשיים פיננסיים"; עדכון דרישות הגילוי כך שיינתן גילוי על כל שינוי בתנאי החוב, ללווה בקשיים פיננסיים, הכולל ויתור על הקרן, הפחתת שיעור ריבית או הארכת תקופה שאינה גורמת לדחייה זניחה בתשלומים.

מידע נוסף על סיכון אשראי

בהחלטת הריבית שפרסם בחודש ינואר 2024, הפחית בנק ישראל את הריבית ב- 0.25% לרמה של 4.5% שנותרה על כנה גם בהחלטה של חודש פברואר 2024. סביבת הריבית הגבוהה ששררה בשוק בשנת 2023, מגדילה את הוצאות המימון של משקי הבית והחברות העסקיות, אשר לצד העלייה באינפלציה, המייקרת את ההוצאות השוטפות, עלולה להכביד על מצבם הפיננסי של לוויים, בהם לקוחות הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

מאז פרוץ המלחמה, נבחנו ההשפעות האפשריות על לקוחות הבנק במגזרי הפעילות השונים, עקב המצב הביטחוני והתנודתיות בשערי המטבעות וניירות הערך. כמו כן, מבוצע מעקב מתמשך אחר לוויים שעלולים להיות מושפעים יותר מהמצב.

בנוסף, הבנק ממשיך לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ומאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות נשוא המתווה בתנאים מסוימים.

הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות כמות החשבונות וסך החובות להם ניתנה האפשרות לדחיית תשלומים, בהתאם למתווה בנק ישראל, וההתפלגות שלהם על פי מדדים שונים כחלק ממכלול תיק האשראי (ביניהם דירוג וסיווג הלוויים, כושר ההחזר, היקף החוב, היסטורית הפרעון של הלוויים, פיגור בתשלומים וקריטריונים נוספים להערכת הסיכון) ומבצע הערכה שוטפת להערכת איכות האשראי.

כמו כן, בתחשיב ההפרשות להפסדי אשראי נלקח בחשבון כי יתכן ובסיום תקופת ההקלות שפורסמו על ידי הרגולטור, עלולים לצוף קשיים תזרימיים אצל לוויים מסוימים להם ניתנו אותן הקלות.

יש לציין, כי יתרת ההלוואות שתקופת הדחייה בגינה טרם הסתיימה, ירדה משמעותית בחודשים האחרונים, והיא בהיקף נמוך ביחס לסך האשראי.

מידע נוסף על פעילויות לטובת לווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

שנת 2023	שנת 2024				במיליוני ש"ח
	סך הכל	עסקים קטנים בינוניים	עסקים קטנים ועזירים	אנשים פרטיים - אחר	
סך הכל					
					א.1. סך האשראי שעבר שינוי בתנאים, במהלך תקופת הדיווח ⁽¹⁾
					שינוי בתנאים ללווים בקשיים פיננסיים (ראה באור 13) ⁽²⁾
0.1	23.0	18.8	4.2		שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים
30.5	23.0	18.8	4.2		סך הכל אשראי
30.6					

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2024				במיליוני ש"ח
	סך הכל	עסקים קטנים בינוניים	עסקים קטנים ועזירים	אנשים פרטיים - אחר	
סך הכל					
					ב.1. יתרת האשראי שעבר שינוי בתנאים, ליום הדיווח
					שינוי בתנאים ללווים בקשיים פיננסיים (ראה באור 13) ⁽²⁾
1.5	0.3	0.2	0.1		שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים:
					אשראי עם דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה ⁽³⁾
29.1	16.6	16.1	0.5		סכום התשלומים שנדחו ⁽³⁾
1.9	1.5	1.4	0.1		דחיית תשלומים ממוצעת בחודשים ⁽³⁾
2.9	11.6	11.8	4.2		סך הכל
30.6	16.9	16.3	0.6		
					מידע נוסף על שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים
					יתרת אשראי עם דחיית תשלומים ו/או הארכת תקופה, שבו תקופת הדחייה טרם הסתיימה
29.1	16.6	16.1	0.5		מזה: אשראי בעייתי
					מזה: אשראי לא בעייתי, בפיגור של 30 ימים או יותר
	16.1	16.1			יתרת אשראי בו דחיית התשלומים הסתיימה
	17.8	0.6	4.5	12.7	מזה: חובות שכשלו לאחר שעברו שינוי בתנאים
	0.8			0.8	

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2024				במיליוני ש"ח
	סך הכל	עסקים קטנים בינוניים	עסקים קטנים ועזירים	אנשים פרטיים - אחר	
סך הכל					
					ב.2. יתרת הלוואות שניתנו ללא ריבית או בריבית מופחתת, ליום הדיווח
1.9	1.0			1.0	יתרת אשראי
					שיעור ריבית ממוצע
6.1%	6.1%	6.1%	6.1%	6.1%	שיעור ממוצע של ריבית הפריים בתקופה האמורה ⁽⁴⁾

- (1) אשראי שעבר שינוי תנאים במהלך תקופת הדיווח כולל גם אשראי שבו ניתנה דחיה חוזרת בתשלומים במהלך תקופת הדיווח.
- (2) בשינויים בתנאי חוב שבוצעו עד ליום 31.12.2023 - אשראי שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי.
- (3) לרבות דחיית תשלומים ללא ריבית בתקופת הדחייה. במקרה שניתנה לחוב דחיה חוזרת בתשלומים, מוצג משך הדחייה המצטבר. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלוואה זכאי לפי כל דין.
- (4) שיעור ממוצע של ריבית הפריים מתחילת המלחמה ועד למועד הדיווח.
- נכון ליום 31 בדצמבר 2024, יתרת ההלוואות בינן נדחו תשלומים הינה בסך של 16.9 מיליוני ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל מסתכמת לסך של 1.5 מיליוני ש"ח.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (במיליוני ש"ח)

פעילות לווים בישראל									
ליום 31 בדצמבר 2024									
סיכון אשראי כולל (1)					חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)				
					* מזה:				
ציבור-מסחרי	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל*	חובות (2)	בעייתי (6)	לא צובר	הפסדי אשראי (4)	
								הוצאות בגין הפסדי אשראי	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
חקלאות	23.7	23.7	0.2	23.7	22.3	0.2		(0.3)	0.2
כריה וחציבה	0.1	0.1		0.1					
תעשייה	124.1	115.0		124.1	115.4			(0.6)	1.3
בניה ונדל"ן - בינוי	390.1	387.2	2.9	390.1	258.0	2.9	2.6	0.3	5.1
בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	129.4	113.3		129.4	125.7			0.5	3.4
אספקת חשמל ומים	33.7	31.5		33.7	28.1			(0.3)	0.4
מסחר בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	294.1	262.7	25.1	294.1	267.6	25.1	0.1	(0.4)	7.4
תחבורה ואחסנה	62.8	57.7	0.1	62.8	44.4	0.1	0.1	(0.1)	0.4
מידע ותקשורת	14.9	14.9		14.9	2.4			(0.2)	0.1
שירותים פיננסיים	82.3	82.1		82.3	78.3			(0.1)	
שירותים עסקיים אחרים	103.7	103.1	0.3	103.7	76.5	0.3	0.2	(1.1)	0.9
שירותים ציבוריים וקהילתיים	147.8	147.1		147.8	129.4			(1.1)	1.7
סך הכל מסחרי	1,410.7	1,342.4	28.6	1,410.7	1,149.5	28.6	3.0	(3.4)	20.9
אנשים פרטיים	7,546.4	7,272.2	63.6	7,546.4	5,323.7	63.6	22.0	9.7	83.8
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	8,957.1	8,614.6	92.2	8,957.1	6,473.2	92.2	25.0	6.3	104.7
בנקים בישראל	1,790.8	1,790.8		1,790.8	1,682.1				
ממשלת ישראל	2,853.7	2,853.7		2,853.7	706.4				
סך הכל פעילות בישראל	13,601.6	13,259.1	92.2	13,601.6	8,861.7	92.2	25.0	6.3	104.7

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,861.7 מיליוני ש"ח, 2,248.0 מיליוני ש"ח, 3.9 מיליוני ש"ח ו- 2,488.1 מיליוני ש"ח, בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

פעילות לווים בישראל									
ליום 31 בדצמבר 2023									
סיכון אשראי כולל (1)					חובות (2) וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) (3)				
ציבור-מסחרי	סך הכל	דירוג ביצוע אשראי (5)	בעייתי (6)	סך הכל*	* מזה:				
					חובות (2)	בעייתי (6)	לא צובר	הפסדי אשראי (4)	
חקלאות	23.0	23.0		23.0	21.3			0.1	0.5
כריה וחציבה	0.1	0.1		0.1					
תעשייה	112.1	112.1		112.1	102.9			0.5	1.8
בניה ונדל"ן - בינוי	347.5	341.4	5.3	347.5	256.0	5.3	4.3	(3.3)	(0.8)
בניה ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן	136.8	136.8		136.8	134.5			1.8	3.0
אספקת חשמל ומים	32.8	30.7		32.8	26.3			0.1	0.7
מסחר	273.1	239.5	30.2	272.8	243.8	30.2		3.0	7.8
בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל	4.7	3.4	1.1	4.7	1.4	1.1			0.1
תחבורה ואחסנה	42.0	41.7	0.2	42.0	23.5	0.2	0.2	0.1	0.5
מידע ותקשורת	3.1	3.1		3.1	1.1				
שירותים פיננסיים	74.3	74.3		74.3	70.2			(0.1)	0.1
שירותים עסקיים אחרים	112.7	112.3	0.1	112.6	88.7	0.1	0.1	0.8	(0.5)
שירותים ציבוריים וקהילתיים	166.5	153.4	0.5	166.5	135.8	0.5		(0.2)	0.0
סך הכל מסחרי	1,328.7	1,271.8	37.4	1,328.3	1,105.5	37.4	4.6	2.8	(1.3)
אנשים פרטיים	7,188.3	6,973.7	52.5	7,188.3	5,015.9	52.5	19.1	15.8	3.0
סך הכל ציבור - פעילות בישראל	8,517.0	8,245.5	89.9	8,516.6	6,121.4	89.9	23.7	18.6	1.7
בנקים בישראל	2,216.0	2,216.0		2,120.9	2,120.9				
ממשלת ישראל	1,645.2	1,645.2		687.5	686.4				
סך הכל פעילות בישראל	12,378.2	12,106.7	89.9	11,325.0	8,928.7	89.9	23.7	18.6	1.7

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אג"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים, וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 8,928.7 מיליוני ש"ח, 1,044.2 מיליוני ש"ח, 5.2 מיליוני ש"ח ו- 2,400.2 מיליוני ש"ח, בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים.

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

חשיפות לפי יתרת תקופה חוזית לפרעון

ליום 31 בדצמבר 2024						
תקופה ממוצעת לפרעון	סה"כ חשיפת אשראי	מעל 15 שנים	מעל חמש שנים עד 15 שנה	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח						
						חשיפת אשראי מאזנית:
1.5	1,256.9	0.4	143.8	415.8	696.9	מסחרי
2.3	6,397.0	0.3	1,094.3	2,951.0	2,351.4	אנשים פרטיים - אחר
5.2	3.6		2.1	1.4	0.1	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2.2	7,657.5	0.7	1,240.2	3,368.2	3,048.4	סך הכל ציבור
2.8	5,187.6		1,221.9	2,865.3	1,100.4	בנקים וממשלות
2.4	12,845.1	0.7	2,462.1	6,233.5	4,1480.8	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
4.3	2,704.6		1,222.6	1,223.0	259.0	מזה: איגרות חוב
0.9	2,665.0			258.0	2,407.0	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית
ליום 31 בדצמבר 2024						
תקופה ממוצעת לפרעון	סה"כ חשיפת אשראי	מעל 15 שנים	עד שנה	משנה עד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח						
						חשיפת אשראי מאזנית:
1.6	1,219.2		157.8	411.7	649.7	מסחרי
2.2	6,039.2	0.1	928.5	2,921.5	2,189.1	אנשים פרטיים - אחר
4.8	5.1		2.0	2.6	0.5	נכסים בגין מכשירים נגזרים
2.1	7,263.5	0.1	1,088.3	3,335.8	2,839.3	סך הכל ציבור
1.9	4,021.3		199.5	2,418.6	1,403.2	בנקים וממשלות
2.0	11,284.8	0.1	1,287.8	5,754.4	4,242.5	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
2.4	1,140.0		200.2	565.4	374.4	מזה: איגרות חוב
1.1	2,477.0			226.0	2,251.0	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

מידע נוסף בנוגע לאיכות האשראי

למידע בדבר תנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה באור 13, סעיף 2 ובאור 25, סעיף א. בדוחות הכספיים לשנת 2024. למידע בדבר ניתוח גיול (פיגור) של חשיפת אשראי בפיגור ראה באור 25, סעיף ב. בדוחות הכספיים לשנת 2024. לפירוט חשיפות אשראי ללווים בקשיים פיננסיים שעבר שינוי בתנאים ראה באור 25, סעיף ב.ג. בדוחות הכספיים לשנת 2024.

סיכון ריכוזיות

סיכון ריכוזיות האשראי נובע מהעדר פיזור בתיק האשראי. הסיכון יכול לבוא לידי ביטוי בהיקף גבוה של אשראי שניתן ללווה בודד או לקבוצת לווים או באשראי גבוה שניתן לענף מסוים. הבנק בוחן את ריכוזיות האשראי שלו על פי התפלגות סיכון האשראי בבנק ובקבוצה כפי שבאה לידי ביטוי בטבלת ענפי משק וכן באשראי ללווים גדולים ולקבוצות לווים ועל פי מאפייני אשראי שונים נוספים, כגון סוגי פעילות: שוק ההון, חברות אחזקה ועוד. על מנת להפחית את הסיכון משתמש הבנק במגבלות פנימיות המושתות על הענפים, הלווים הבודדים וקבוצות הלווים ועל יתר מאפייני האשראי כאמור לעיל וכן במגבלת של גובה "מדד הרפינדל" בהשוואה למערכת.

שיטות להפחתת סיכון אשראי - סקירה

מדיניות ותהליכים לקיזוז מאזני וחוזי מאזני - לצרכי הלימות הון הבנק מבצע קיזוזים של נגזרים וכן קיזוז של ביטחונות CSA שהתקבלו או הופקדו במסגרת פעילות בנגזרים כאמור. לפירוט בנושא זה ראו פרק "סיכון אשראי צד נגדי". פרט לאמור, הבנק אינו עושה קיזוז מאזני או חוזי מאזני נוסף של יתרות מאזניות או חוזי-מאזניות.

מדיניות ניהול מערך הביטחונות הכללי

לבנק מדיניות מפורטת בנושא קבלת נכסים כביטחונות לאשראי, אופן השעבוד שלהם ושיעורי ההישענות על כל סוג וסוג של ביטחון. עיקרי המדיניות נדונים ומאושרים אחת לשנה בהנהלת ובדירקטוריון הבנק ומפורטים בהרחבה בנהלים. במסגרת המדיניות נקבעו עקרונות וכללים להערכת שוויין של הבטוחות לפי סוג הבטוחה ואופי האשראי אותו היא מבטיחה, עקרונות המתחשבים גם במשתנים ואינדיקטורים כלכליים שונים. נקבעו נהלים לאופן הטיפול בבטוחות ולמעקב אחר השינויים בהן ובשוויין, וכן מערכי בקרה בתחום ניהול ותפעול מערך הביטחונות.

סוגי הביטחונות העיקריים עליהם נשען הבנק הינם: פיקדונות, ניירות ערך, כלי רכב וצידוד, המחאות עתידיות, שעבודים שוטפים, שעבודי נדל"ן, ערבויות בנקאיות ומסמכי יצוא. הבנק שואף לקבל מלקוחותיו מגוון ביטחונות, כדי לא להתבסס על סוג ביטחון ספציפי. מדיניות ההישענות על ביטחונות היא שמרנית ומתבססת על השווי ההוגן העדכני של הביטחון, על נזילותם ועל מהירות מימוש הביטחונות בעת הצורך. בקביעת מדיניות ההישענות על ביטחונות מתבסס הבנק על ניסיון העבר. לבנק מערכת לתיעוד המסמכים המשפטיים היוצרים את השעבודים על הנכסים שניתנו כביטחון בתיקי הלקוחות ומערכת המנהלת מעקב אחר שווים של נכסים אלה. מערכות הביטחונות מבטיחות את זמינות הנתונים הנדרשים לניהול סיכוני אשראי לכל גופי הבקרה השונים בסניפים ובמטה. למקרים בהם מעניק הבנק אשראי ללא בטוחות, נקבעו במדיניות האשראי תבחינים המתייחסים לחוסנו הפיננסי וכושר ההחזר של הלווה או הערב.

הפחתת ביטחונות כשירים ע"פ הוראות ניהול בנקאי תקין 203

השימוש בביטחונות כמפחיתי סיכון מתבצע על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 203 "מדידה והלימות הון" באמצעות הגישה המקיפה (Comprehensive approach) לשימוש בביטחונות. גישה זו מתירה קיזוז מלא של ביטחונות כנגד החשיפה, ע"י הפחתה אפקטיבית של סכום החשיפה בערך המיוחס לביטחון (מקדמי ביטחון, haircuts). מתוך סוגי הביטחונות עליהם נשען הבנק כאמור, הביטחונות הכשירים המשמשים להפחתת סיכון הינם: מזומנים ופיקדונות, ניירות ערך וערבויות, העומדים בתנאי ההוראה. בבנק קיימת מערכת המחשבת את נכסי הסיכון עבור סיכוני האשראי על פי הוראות באזל וכן מערכת בלתי תלויה המבצעת בקורות על הביטחונות.

המערכת מחשבת את נכסי הסיכון לפי מקדמי ההמרה לאשראי ומשקל הסיכון המיוחס לצד נגדי וכן את ערך הביטחון שנתקבל לפי המקדמים להמרה הקבועים בהוראה.

כאשר החשיפה והביטחון מוחזקים במטבעות שונים, מבוצעת התאמה של סכום הביטחון, כדי להביא בחשבון אפשרות של תנודות עתידיות בשערי החליפין.

ההתאמה מבוצעת באמצעות מקדמי הביטחון הפיקוחיים המופיעים בהוראת ניהול בנקאי תקין 203, סעיף 151.

בוצעה סקירה משפטית בקשר עם מסמכי הבטחונות ונמצא כי הן עומדות בדרישות ההוראה והוכרו ככשירות. סוגי הערבויות בבנק כוללים ערבויות של בנקים וערבויות מדינה.

להפחתת הריכוזיות, הבנק פועל לפי מדיניות המגבילה את החשיפה הן ברמת הלווה והן ברמת הבנק.

שיטות להפחתת סיכון אשראי (סקירה CR3)

לא מובטחים		מובטחים		מזה: על ידי בטחון		על ידי ערבויות פיננסיות		על ידי נגזרי אשראי		ליום 31 בדצמבר 2024	
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח		
9,721.9	375.9	144.9	375.9	144.9	375.9					חובות, למעט איגרות חוב	
2,248.0										איגרות חוב	
11,969.9	375.9	144.9	375.9	144.9	375.9					סך הכל	
26.5	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3					מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר	

לא מובטחים		מובטחים		מזה: על ידי בטחון		על ידי ערבויות פיננסיות		על ידי נגזרי אשראי		ליום 31 בדצמבר 2023	
סך הכל יתרה מאזנית	סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סך הכל יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח		
10,202.2	375.9	143.1	375.9	143.1	375.9					חובות, למעט איגרות חוב	
1,044.2										איגרות חוב	
11,246.5	375.9	143.1	375.9	143.1	375.9					סך הכל	
24.5	0.3	0.2	0.3	0.2	0.3					מזה: פגום או בפיגור של 90 ימים או יותר	

השימוש בחברות דירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי

הבנק עושה שימוש בדירוגי בחברת דירוג אשראי חיצונית (S&P Standard & Poors (ECAI). סוגי החשיפות לגביהן נעשה שימוש בדירוגי החברה, הינם: איגרות חוב בנוסטרו, ריבונות ובנקים. המידע מתקבל באופן ממכון מחברת הדירוג S&P ומומר לנכסי סיכון בהתאם למיפוי הסטנדרטי (standard mapping) אשר מפורסם על ידי הפיקוח על הבנקים. בנוסף נעשה שימוש בדירוגי אשראי עבור בדיקת כשירות הבטחונות בהתאם להוראות נב"ת 203 סעיף 145.

הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)

RWA וצפיפות RWA		חשיפות אחרי CCF ו-CRM		חשיפות לפני CCF ו-CRM		
צפיפות RWA	RWA	סכום חוץ-מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ-מאזני	סכום מאזני	31 בדצמבר 2024
						סוגי הנכסים
0.5%	21.7	0.6	4,195.8	1.2	4,195.8	ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
49.9%	16.4	0.1	32.8	0.1	32.8	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
48.2%	886.3	5.3	1,834.6	10.5	1,834.6	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
100.0%	957.5	109.0	848.6	290.2	906.1	תאגידים
75.0%	4,190.3	361.2	5,225.8	2,232.5	5,312.9	חשיפות קמעונאיות ליחידים
75.0%	28.9	4.8	33.6	31.6	36.7	הלוואות לעסקים קטנים
100.0%	106.8	0.3	106.4	1.3	106.5	בביטחון נדל"ן מסחרי
139.9%	37.4		26.7		27.1	הלוואות בפיגור
107.3%	71.3		176.5		176.5	נכסים אחרים
	6,316.5	481.3	12,480.8	2,567.3	12,629.0	סך הכל

RWA וצפיפות RWA		חשיפות אחרי CCF ו-CRM		חשיפות לפני CCF ו-CRM		
צפיפות RWA	RWA	סכום חוץ-מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ-מאזני	סכום מאזני	31 בדצמבר 2023
						סוגי הנכסים
0.0%		0.6	3,400.1	1.1	3,400.1	ריבונות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
20.0%	7.8	0.1	38.9	0.1	38.9	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
20.0%	450.1	2,245.3	2,245.3	10.2	2,245.3	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
100.0%	917.2	862.4	836.9	235.4	862.4	תאגידים
75.0%	3,960.7	5,018.6	4,925.1	2,185.0	5,018.6	חשיפות קמעונאיות ליחידים
75.0%	28.1	35.7	32.2	32.1	35.7	הלוואות לעסקים קטנים
100.0%	107.1	107.0	107.0	0.7	107.0	בביטחון נדל"ן מסחרי
112.1%	22.6	20.7	20.2		20.7	הלוואות בפיגור
113.0%	73.9	165.8	165.8		165.8	נכסים אחרים
	5,567.4	11,894.6	11,771.5	2,464.6	11,894.6	סך הכל

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לאחר הפחתת בטחונות (CRM) לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2024	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי (CRM)
ריבוניות ובנקים מרכזיים	4,087.8		108.6							4,196.4
יישויות סקטור ציבורי (PSE)				32.9						32.9
תאגידים בנקאיים			112.0		1,727.9					1,839.9
תאגידים						957.6	957.6			957.6
חשיפות קמעונאיות ליחידים					5,587.0					5,587.0
הלוואות לעסקים קטנים						38.4				38.4
בביטחון נדל"ן מסחרי							106.7			106.7
הלוואות בפיגור							5.4	21.3		26.7
נכסים אחרים	58.0						71.3		47.2	176.5
סך הכל	4,145.8		220.6		1,760.8	5,625.4	1,141.0	21.3	47.2	12,962.1

סוגי נכסים ל- 31 בדצמבר 2023	0%	10%	20%	35%	50%	75%	100%	150%	250%	סה"כ סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי (CRM)
ריבוניות ובנקים מרכזיים	3,400.6									3,400.6
יישויות סקטור ציבורי (PSE)			39.0							39.0
תאגידים בנקאיים			2,250.5							2,250.5
תאגידים						917.2	917.2			917.2
חשיפות קמעונאיות ליחידים					5,280.9					5,280.9
הלוואות לעסקים קטנים						37.5				37.5
בביטחון נדל"ן מסחרי							107.1			107.1
הלוואות בפיגור							15.2	4.9		20.1
נכסים אחרים	46.6						73.8		45.4	165.8
סך הכל	3,447.2		2,289.4		5,318.5		1,113.4	4.9	45.4	12,218.7

היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז' מאזניות, למעט השקעות בתאגידים פיננסיים ומיסים נדחים מתחת לסף הניכוי הכפופים למשקל סיכון של 250%.

מידע נוסף על סיכון אשראי

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדיר)

הבנק מעמיד אשראי צרכני למגוון משקי בית המורכבים בעיקרם מאוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהממוצע, חלקם ממערכת החינוך.

מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון אשר ברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על אשראי לאנשים פרטיים

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים והן בהקלות נוספות.

להלן התפלגות סיכון אשראי לאנשים פרטיים:

השינוי באחוזים	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
	במיליוני ש"ח		
8.4%	1076.1	1167.0	יתרות עובר ושב ויתרות מנוצלות בכרטיסי אשראי
5.5%	3,939.8	4,156.7	הלוואות אחרות
6.1%	5,015.9	5,323.7	סך כל סיכון האשראי המאזני
5.3%	914.2	962.4	מסגרת עו"ש לא מנוצלת
1.2%	1144.2	1157.6	מסגרות כרטיסי אשראי לא מנוצלות
9.9%-	114	102.7	סיכון אשראי חוץ מאזני אחר
2.3%	2,172.4	2,222.7	סך כל סיכון האשראי החוץ מאזני
5.0%	7,188.3	7,546.4	סך הכל סיכון האשראי הכולל
1.1%	4,880.6	4,933.1	ממוצע היקף האשראי, כולל משיכות יתר בעו"ש, כרטיסי אשראי והלוואות

להלן התפלגות סיכון האשראי מסך החובות לאנשים פרטיים:

השינוי באחוזים	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
	במיליוני ש"ח		
15.2%	19.1	22.0	סיכון אשראי לא צובר
24.6%	33.4	41.6	סיכון אשראי בעייתי צובר ריבית
6.0%	4,963.4	5,260.1	סיכון אשראי לא בעייתי
6.1%	5,015.9	5,323.7	סך כל סיכון אשראי
54.5%	1.1	1.7	מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
5.2%	14	14.726	יתרת ארגוני החוב שבהסדר מתוך האשראי הבעייתי
0.31%		0.18%	שיעור ההוצאה להפסדי אשראי מסך האשראי

לפרוט נוסף ראה פרק סיכון אשראי בסקירת סיכונים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ל- 31.12.24.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי הדירקטוריון, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ בתחום הנדל"ן, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים והחלטות/תכניות ממשלה) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות והשכרות מוקדמות וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, הבנק אימץ מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, מימון קרקעות וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בבחינת פרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה) וסוג העסקה. כמו כן, נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלווה ואיתנותו. בהתאם לאמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק. מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, הבנק מקיים דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, בוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ופועל לצמצום חשיפות ככל האפשר. ככלל, בחינת הפרויקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

בבנק קיימים מספר כלים לאיתור חובות בעייתיים, כדלהלן: מבחן קיום מקור ההחזר הראשוני, מערכות לאיתור מוקדם וטיפול בחובות בעייתיים וחובות לפיגור, מערכת דירוג ואיתור לקוחות בהם מתגלים תסמינים שליליים ושיוכם לרשימת לקוחות במעקב. בנוסף, מבוצעות בדיקות שוטפות לאיתור חובות בעייתיים, או לקוחות עם סימנים שליליים המעידים על ההסתברות להפיכתם לבעייתיים, הן בקו הראשון והן בקו השני. כמו כן, בקו השני מבוצעות בדיקות מדגמיות של לווים, לצורך איתור לקוחות בעייתיים בשלב מוקדם, אשר לא זוהו במהלך העבודה השוטפת על ידי קו ההגנה הראשון, וכן מבוצעת הערכה ומתן חוות דעת כתובה, ללא תלות בגורמים המאשרים חשיפות אשראי, של סיכון האשראי בחשיפות אשראי מהותיות.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצוין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי, את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

בשנה האחרונה, נרשמה ירידה מסוימת בביקוש לרכישת דירות וזאת, בין היתר, על רקע עליית רמות האינפלציה והריבית הגבוהות וכן על רקע המלחמה. אולם, בחודשים האחרונים, חלה התאוששות בביקוש לרכישת דירות, בין היתר, על רקע מבצעי המכירות שמבצעות חברות הבניה. הבנק מבצע מעקב אחר השפעת ההתפתחויות השונות על הסיכונים בענף ועל החשיפות בבנק הנובעות, בין היתר, ממבצעי המכירות כאמור ומהלוואות קבלן לרכישת דירות חדשות. הבנק עוקב אחר המגמות וההשלכות הנובעות מהן.

נוכח העליה ברמת הסיכון בתחום הנדל"ן, הבנק החליט לשמר את תוספת ההפרשה בענף הפעילות בנדל"ן ואת תוספת ההפרשה בגין מימון קרקעות, בהתאם לקריטריונים שנקבעו.

על רקע העליה ברמת הסיכון של החשיפות לענף הבינוי והנדל"ן, בין היתר, בשל סביבת הריבית הגבוהה והעליה ברמת אי הוודאות הכלכלית לנוכח המלחמה, הופץ ביום 15 באוקטובר 2024, מכתב בנק ישראל בנושא "התפתחויות בענף הבינוי והנדל"ן" ובו דרישה לביצוע ניתוח מקיף של השפעת ההתפתחויות בשוק הנדל"ן על הסיכונים בתיק הנדל"ן בבנק, כמפורט במכתב כאמור ובהתאם לפרמטרים הנקובים בו, ובהמשך לכלול המלצות לצעדים מתאימים, לרבות קביעת מגבלות לפי הצורך.

בנוסף, הבנק נדרש לבחון את נאותות האופן שבו ההשפעות האמורות באות לידי ביטוי בהערכת סיכון הלווים, לרבות בדירוגי הסיכון ובסיווגי החובות. כמו כן, נדרש הבנק לבחון את נאותות האופן, שבו ההתפתחויות באות לידי ביטוי בהקצאת ההון במסגרת יעדי ההון העצמי והון רובד 1, שנקבעו על ידי הבנק.

במסגרת היענות הבנק לדרישת בנק ישראל, הבנק ביצע בחינה מקיפה של הפרויקטים לבניה להם מעמיד הבנק ליווי פיננסי, בין היתר, בהיבט השפעת מבצעי המכירות על סיכון האשראי. כמו כן, נבחנו הקרקעות שמומנו על ידי הבנק וההיתכנות להתקדמות לשלב הבניה בהן. בנוסף, במהלך הרבעון השלישי של השנה, הבנק ביצע בדיקה מקיפה ללווים שנטלו אשראי עבור נדל"ן מניב בסכומים העולים על 3 מיליון ש"ח, בדגש על שיעור LTV, שיעור תפוסה, ותק הבטוחה ושיעור ההון העצמי המתוקנן בהתאם למדיניות האשראי של הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

ענף הבינוי והנדל"ן ממשיך להיות מושפע באופן ישיר מהמלחמה, בעיקר מצד ההיצע, עקב המשך המחסור המהותי בכוח העבודה באתרי הבניה, בין אם כתוצאה מאי כניסת פועלים פלסטינים מאזור יהודה ושומרון ומרצועת עזה, ובין אם מקצב גיוסם האיטי של פועלים זרים. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר כלל הפרויקטים הממומנים בבנק, ומקיים קשר שוטף עם כלל היזמים.

להלן נתונים על סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
		סיכון אשראי כולל(1)
155.3	147.6	נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
85.4	54.6	מזה: קרקע גולמית
69.9	93.0	נדל"ן בתהליכי בניה
21.0		נדל"ן שבנייתו הושלמה
308.0	371.9	אחר(2)
484.3	519.5	סך הכל

- (1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 93.0 מיליוני ש"ח (28.9 מיליוני ש"ח מאזני ו-64.1 מיליוני ש"ח חוץ מאזני) ב-31.12.23 - 69.9 מיליוני ש"ח (48.8 מיליוני ש"ח מאזני ו-21.1 מיליוני ש"ח חוץ מאזני).
- (2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, כגון ובעיקר - פרויקטי תשתיות, אשראי לחברות נדל"ן מניב ולווים, ששווי הנכס שלהם למימוש מהיר מבטיח פחות מ-50% מסך סיכון האשראי של הלווה.

להלן התפלגות איכות האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

יתרה ליום			
שינוי	31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
באחוזים	במיליוני ש"ח		
(40.9)	4.4	2.6	סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות ריבית
			סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות ריבית
(50.0)	0.2	0.1	
(1.3)	385.9	381.0	סיכון אשראי לא בעייתי
(1.7)	390.5	383.7	סך כל סיכון האשראי
		0.1	מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
		2.2	חובות של לוויים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים

להלן מדדי ניתוח איכות אשראי עיקריים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
5.69%	5.80%	שיעור יתרת סיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן מסך סיכון האשראי הכולל לציבור
6.9	8.5	יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)
1.42%	1.64%	שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מסיכון האשראי הכולל
1.09%	0.56%	שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל
1.26%	3.66%	שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסיכון האשראי הכולל

חלק 5 א - סיכון אשראי של צד נגדי

סיכון אשראי של צד נגדי הוא הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יכנס לכשל טרם מועד הסילוק הסופי של התשלומים בגין העסקה. הפסד כלכלי ייגרם אם בעת כניסתו של הצד הנגדי למצב של כשל, יהיו עסקאות עמו בעלות ערך כלכלי חיובי לבנק. סיכון אשראי צד נגדי בבנק מתבטא בפעילות בנגזרים מול מוסדות פיננסיים.

בניגוד לחשיפת האשראי, בה החשיפה היא חד צדדית והבנק נושא לבדו בסיכון להפסד, סיכון צד נגדי יוצר סיכון דו-צדדי להפסד וזאת בהתאם להיות ערך העסקה חיובי או שלילי עבור כל אחד מצדדי העסקה. שווי השוק של העסקאות אינו וודאי והוא יכול להשתנות לאורך חיי העסקה בשל שינויים בפרמטרים הרלוונטיים בשוק. החל מיום 1 ביולי 2022 הנתונים המתייחסים לסיכון אשראי צד נגדי מחושבים בהתאם להוראת ניהול בנקאי A203 על פי גישת SA-CCR.

החשיפה למוסדות פיננסיים מושפעת, הן ממצבו הספציפי של כל מוסד ומוסד והן מסיכון המדינה בה הוא פועל. פעילות הבנק מול מוסדות פיננסיים, ובכלל זה קביעת סמכויות וקריטריונים להעמדת מסגרות לפעילות מעוגנת במדיניות ובנהלים של הבנק שאושרו על ידי הדירקטוריון. מוסדות פיננסיים בבנק כוללים בנקים, בנקים להשקעות וחברות ביטוח.

במסגרת מסמך מדיניות האשראי של הבנק קבע דירקטוריון הבנק מדיניות ותיאבון לסיכון ברמת הבנק לפעילות מול בנקים ובתי השקעות, הן ברמת תיאבון הסיכון הכולל והן ברמת החשיפה לצד הנגדי הבודד בחתך סוג החשיפה וטווח העסקה, ותוך התחשבות בהון העצמי של הבנק ומשקל החשיפות בו.

מדיניות האשראי של הבנק, בהתייחס לאופי והיקף החשיפות מול צדדים נגדיים, מתבססת על מספר פרמטרים הנגזרים מחוסנו הפיננסי של הצד הנגדי ובכלל זה: דירוג האשראי שניתן למוסד על ידי חברות הדירוג המובילות בעולם (Fitch, Moody's, S&P), היקף ההון העצמי שלו, רווחיות, מבנה הבעלות, המדינה בה הוא פועל וכדומה.

לצורך כימות ואמידת החשיפה של הצדדים הנגדיים עושה הבנק שימוש במתודולוגיה פנימית המשקללת את הסיכון הגלום בעסקאות על פי מאפייני הסיכון - סוג העסקה ומאפייניה, תקופת העסקה וכדומה.

כחלק מניהול סיכוני הצד הנגדי השוטפים, מבצע הבנק בקרה יומית שוטפת על עמידה במגבלות קווי האשראי שהוקצו לפעילות מול בנקים ובתי השקעות הכוללת בחינה ודיווח שוטפים על שינויים בדירוגי הצדדים הנגדיים להם מוקצים קווי אשראי, וכן שינויים במרווח האשראי בהם הם נסחרים.

קווי האשראי למוסדות בהם, בין היתר, נצפו שינויים משמעותיים בפרמטרים האמורים, נבחנים מחדש במסגרת וועדות האשראי השונות.

בצד זה מבצע הבנק מעקב שוטף וצמוד על סיכון התיק ביחס לבטחונות ולמסגרות הפעילות המאושרות על בסיס מדיניות האשראי שדירקטוריון הבנק קבע.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

מדידה והלימות הון - התאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA)

בדצמבר 2021 פרסם בנק ישראל חוזר עבור הוראת ה-CVA שתיכלל תחת נב"ת A208 - "התאמת שווי בגין סיכון אשראי" (הוראה זו תחליף את חישוב ה-CVA המחושב היום בהתאם לנספח ג' להוראה 203). הוראה זו קובעת כיצד יש לחשב את הקצאת ההון לכיסוי הסיכון להתאמת שווי בגין סיכון אשראי (CVA - Credit Valuation Adjustment). ה-CVA משקף את ההתאמות במחירים חסרי סיכון ועסקאות מימון נ"ע שיתרחשו בעקבות כשל פוטנציאלי של הצד הנגדי בנגזרים. ההוראה בתוקף החל מ-1 בינואר 2025.

דיווח על החשיפה לסיכוני אשראי צד נגדי

ההנהלה ודירקטוריון הבנק וועדותיו מקבלים מגוון דיווחים על החשיפה לסיכוני אשראי צד נגדי, ובחתכים שונים על ידי גורמי הניהול, הפיקוח והבקרה.

מערך הביניים מט"ח ונגזרים בחטיבה לנכסי לקוחות בחברת האם מדווח מגוון דיווחים מיידיים ואחרים על גובה, היקף ואופי החשיפה.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי הגישה הפיקוחית (CCR1)

31 בדצמבר 2024	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)) (*)	3.9	1.0	1.4	6.8	1.5
סך הכל	3.9	1.0	1.4	6.8	1.5

31 בדצמבר 2023	עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
שיטת החשיפה הנוכחית הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מימון ניירות ערך (SFT)) (*)	5.1	1.4	1.4	9.0	2.1
סך הכל	5.1	1.4	1.4	9.0	2.1

הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CCR2) (CVA)

31 בדצמבר 2024	EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית	6.8	0.2
הסה"כ שמחשבים בגינו CVA	6.8	0.2

31 בדצמבר 2023	EAD לאחר CRM	RWA
כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי גישה סטנדרטית	9.0	0.2
הסה"כ שמחשבים בגינו CVA	9.0	0.2

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) ולפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)

סך חשיפת אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	31 בדצמבר 2024
6.6						6.6			סוגי הנכסים בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
0.2			0.2						תאגידים
6.8			0.2			6.6			סך הכל

סך חשיפת אשראי	אחר	150%	100%	75%	50%	20%	10%	0%	31 בדצמבר 2023
8.6						8.6			סוגי הנכסים בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
0.4			0.4						תאגידים
9.0			0.4			8.6			סך הכל

נגזרים מעבר לדלפק (OTC)
השיטה שבה נעשה שימוש בבנק כדי להקצות הון כלכלי בנין נגזרים מעבר לדלפק (OTC) הינה הגישה הסטנדרטית למדידת החשיפה לסיכון אשראי צד נגדי (SA-CCR) בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203.

סיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (במיליוני ש"ח) (CCR5)

31 בדצמבר 2024					סוג החשיפה
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	
6.1		6.1	63.5	3.5	
0.3		0.3	11.2	0.1	
0.4		0.4		0.3	
6.8		6.8	74.7	3.9	

31 בדצמבר 2023					סוג החשיפה
חשיפות לסיכון אשראי של צד ג'					
חשיפה לאחר ביטחונות	ביטחונות מזומן	סכום החשיפה	סכום נקוב	שווי שוק	
1.6		1.6	10.0	1.0	
13.2		13.2	122.7	8.0	
14.8		14.8	132.7	9.0	

חלק 6: סיכון שוק

מידע כללי על סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים ובכללם: סיכון ריבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות. הבנק נוקט במגוון פעולות, על מנת להתמודד עם השפעות השינויים בריבית ואינפלציה, לרבות עדכוני הנחות למודלים שונים בתחומי האשראי וסיכוני שוק וביצוע עסקאות לניהול החשיפה במגזר צמוד המדד. הבנק פועל באופן שוטף, להתאים את החשיפות לריבית, למדד ולמט"ח, בהתאם להתפתחויות הכלכליות והגיאופוליטיות המשתנות. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות השונות במצב המאקרו כלכלי ונוקט בפעולות ככל הנדרש.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

על רקע ההתפתחויות הגיאופוליטיות, ההתאוששות בפעילות הכלכלית נמשכת בקצב מתון. שיעור האינפלציה הראה סימני התמתנות בדצמבר 2024 לקצב שנתי של 3.2%. קצב האינפלציה בשנת 2025 צפוי להכנס לתוך תחום היעד של בנק ישראל לרמה שבין 1% ל-3%. הפסקת האש בלבנון ובעזה השפיעה על ירידה בפרמיית הסיכון של מדינת ישראל ועל התחזקות השקל. בשנה האחרונה בנק ישראל הותיר את הריבית ללא שינוי ברמה של 4.5% (הפחתה אחרונה בינואר 24 מרמה של 4.75% ל-4.5%), תואי הריבית העתידי ייקבע בהתאם להתכנסות האינפלציה ליעדה, יציבות בשווקים הפיננסיים, הפעילות הכלכלית והמדיניות הפיסקלית.

אסטרטגיה וניהול

אסטרטגיית סיכון השוק של הבנק נגזרת מהאסטרטגיה הכוללת של הבנק, מהאגפים והמחלקות העסקיות וממסמך מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים. המשימה העיקרית בניהול סיכון השוק היא זיהוי גורמי סיכון שוק, מדידתם הערכתם וניהולם באופן שוטף. ניהול סיכוני השוק מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק. תחומי הפעילות ומסגרות הסיכון מאושרים על ידי ההנהלה והדירקטוריון. ניהול סיכוני השוק מתבצע במוקד סיכון עיקרי - התיק הבנקאי (התיק למסחר אינו פעיל למעט פעילות לקוחות BTB):

התיק הבנקאי כולל את כל המכשירים הפיננסיים אשר מטרתם ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לטווח הבינוני. הפעילות בתיק הבנקאי כוללת את ניהול המקורות והשימושים והחשיפות לסיכוני שוק ונזילות. ניהול סיכון השוק בתיק הבנקאי מנוהל ומתבצע על ידי המחלקה לניהול פיננסי שמרכזת ומתאמת את הנושא ברמת הבנק. תחומי האחריות העיקריים של המחלקה לניהול פיננסי בניהול הנכסים וההתחייבויות הם: ניהול כלל הנכסים וההתחייבויות של הבנק, ניהול ההון הפנוי של הבנק וניהול החשיפות לסיכוני שוק בתיק הבנקאי, ניהול הנזילות העסקית והסטטוטורית, ניהול סיכון הנזילות וניהול גידור החשיפות המאזניות באמצעות מכשירים נגזרים. הגדרת ה**תיק למסחר** נגזרת מהוראות באזל והיא כוללת את תיק ניירות הערך ועסקאות נגזרים עם כוונת מסחר בטווח הקצר וכן פעולות בנגזרים שאינן למטרות הגנה/ או גידור. בקרת הפוזיציות בתיק למסחר ובקרת עמידה במגבלות Stop Loss שנקבעו, מבוצעות ברמה תוך-יומית על ידי מערך הביניים בחברת האם בקו ההגנה הראשון. (כאמור התיק למסחר אינו פעיל)

מדיניות ניהול הסיכונים הפיננסיים

לבנק מדיניות מפורטת לניהול החשיפה לסיכונים פיננסיים המאושרת מדי שנה על ידי ההנהלה והדירקטוריון. מסמך המדיניות מתווה ומפרט, בין היתר, תיאבון כולל לסיכונים פיננסיים ותיאבון לסיכון בחתך הסיכון הבודד, עקרונות לפעילות ומגבלות לסיכוני השוק אליהם חשוף הבנק וברמת המכשירים. הובלת מסמך המדיניות והצגתו נעשית ע"י המחלקה לניהול סיכונים בשיתוף עם המחלקה לניהול פיננסי. ניהול הסיכונים בבנק מיועד הן לצורך גידור כלכלי והן לצורך גידור חשבונאי ותיאבון הסיכון בא לידי ביטוי באמצעות קביעת מגבלות סיכון/הפסד כמותיות ואיכותיות. מדידת סיכוני השוק כוללת מגבלות בהתאם לתיאבון הסיכון על החשיפות הפיננסיות (השווי הכלכלי והרווח החשבונאי). מגבלות אלו נועדו להגביל את הנזק שעלול להיגרם לבנק כתוצאה משינויים לא צפויים בגורמי הסיכון השונים הקיימים בשווקים הפיננסיים. מערכת המגבלות תוחמת את השפעת

החשיפה של שינויים בלתי צפויים בגורמי הסיכון השונים לרבות שיעורי הריבית, אינפלציה ושערי חליפין. חשיפות במגבלות עיקריות על סיכוני שוק מדווחות בדוחות הכספיים של הבנק.

סיכוני שוק

סיכוני השוק הנוצרים כתוצאה מהפעילות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר, מוגדרים במסמך המדיניות ונקבעה לגביהם מסגרת תיאבון סיכון. להלן גורמי הסיכון העיקריים:

חשיפת ריבית - סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (או אף התזרימים עצמם) משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. מקורותיו העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה וסיכון בסיס (מרווח). סיכון הריבית בתיק, הינו הסיכון הדומיננטי אליו חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הריבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הריבית (הוראה 333) ובהתאם למדיניות לניהול הסיכונים הפיננסיים.

בחישוב השווי ההוגן החשבונאי לצורך הדיווח, נעשה שימוש בעקומי היוון אשר מייצגים את מחירי הכסף של הבנק ומביאים בחשבון את מרווחי האשראי. בחישוב החשיפה הכלכלית, לצורכי ניהול סיכון השוק, נעשה שימוש בעקומי היוון המייצגים את מחירי הכסף של הבנק וללא מרווחי אשראי.

חשיפת בסיס - סיכון הבסיס הוא סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הבנק שעלול להתרחש כתוצאה משינויים בלתי צפויים במדד המחירים לצרכן, או בשערי החליפין עקב ההפרש בין שווי הנכסים לבין שווי ההתחייבויות (כולל השפעת עסקאות עתידיות ואופציות גלומות בכל מגזר הצמדה). חשיפת הבסיס נמדדת ומנוהלת באופן שוטף בכל אחד ממגזרי ההצמדה השונים: המגזר הצמוד למדד המחירים לצרכן, המגזר במטבע חוץ ובשקלים הצמודים למטבע חוץ. חשיפת בסיס נוצרת כתוצאה מאי הקבלה בעיתוי, בבסיס המדידה ובסכומי ההשקעה עם או ללא פעולות גידור. על פי כללי החשבונאות ההון מוגדר כמקור שקלי לא צמוד, כך שההשקעה של ההון במגזר שאינו המגזר השקלי הלא צמוד מוגדרת כחשיפת בסיס.

דיווח

הדירקטוריון, הוועדה לניהול סיכונים והנהלה מקבלים, לפחות אחת לרבעון, דיווחים, בין היתר, במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני ובדיווח הייעודי של המחלקה לניהול פיננסי. הדיווחים כוללים את עיקרי החשיפות ורמות הסיכון המנוצלות מתוך המסגרות המאושרות, סיכום אירועי דיווח (הפסדים, חריגות לפי סמכויות, אירועים חריגים), בקשות ואישורים להרחבת פעילויות והרשאות לפעילויות השונות בהתאם למדרג סמכויות ותמונת סיכון כוללת לפעילות הבנק. כמו כן, נבחנים גם שינויים נדרשים בהתאם לשינויים בפעילויות הבנק ו/או שינויים בסביבת הבנק או בשווקים הפיננסיים. הדירקטוריון והוועדה לניהול סיכונים מקבלים דיווח שוטף בהינתן חריגה ממגבלה שבסמכות הדירקטוריון.

כמו כן ישנם בבנק מספר מגנונים המאפשרים דווח ותגובה מידית להתפתחויות חריגות בשווקים:

1. ועדת ניהול נכסים והתחייבויות בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת לפחות אחת לשבועיים. הוועדה דנה בהתפתחויות בשווקים הפיננסיים. בדיון משתתפים גורמי הניהול הרלוונטיים בבנק.
2. ועדת נזילות וסיכונים פיננסיים בראשות מנכ"ל הבנק מתכנסת לפחות פעם בשבוע ודנה, בין היתר ובהתאם לצורך, במגוון נושאים בתחום ניהול ובקרת הסיכונים הפיננסיים.
3. במסגרת תכנית הנהלה להתמודדות עם תרחישי קיצון בתחום סיכוני שוק מתקיימת בחינה שוטפת של התממשות ארבעה פרמטרים כלכליים לפחות, מעבר לסף תגובה שנקבע מראש.
4. במסגרת תכנית הנהלה לטיפול במשבר נזילות, מבוצע מעקב וניטור שוטף אחר אינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות.

ועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון מתכנסת אחת לרבעון לצורך דיון בניהול הסיכונים של הבנק וזאת בנוסף לדיון במסמך הסיכונים הרבעוני המוגש לדיון בהנהלה ובדירקטוריון.

מערכות לזיהוי, מדידה, אמידה וניהול של סיכוני השוק

לצורך זיהוי ומדידת חשיפות לסיכוני שוק, עושה הבנק שימוש במערכות ניהול סיכונים מתקדמות המשמשות כבסיס מידע עבור מדידת הסיכון. לצורך מדידת הסיכון, נעשה שימוש במודלים מקובלים ומתוקפים. אמידת תוצאות מדדי הסיכון בתחום סיכוני השוק והריבית מתבצעת באמצעות מערכת מרכזית אחת וכן במספר מערכות ייעודיות נוספות

המודדות את הסיכונים בפעילויות ספציפיות. מערכות מידע אלו משמשות את הבנק בביצוע תהליכים שונים, בחישוב מדדי סיכון ומבחני קיצון וכן בתהליכי פיקוח ובקרה המתקיימים באופן שוטף בקווי ההגנה השונים.

כלים לניהול סיכון שוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים לניהול סיכון השוק כגון שימוש במודלים מקובלים לניהול, מדידת והערכת סיכון שוק לרבות מדדי חשיפה לשחיקה בשווי ההון כתוצאה משינוי בלתי צפוי בגורמי הסיכון, מדד הערך בסיכון (Value at Risk), מדד לחישוב השפעת שינויים בשער הריבית על הרווחים שימדדו בהתאם להוראות הדיווח לציבור וכן מבחני קיצון. כמו כן קיים בבנק תהליך סדור לתיקוף מודלים בכדי להבטיח את נאותות השימוש בהם, והתאמתם לצרכי הבנק ולדרישות הרגולציה.

מודל הגישה הכלכלית לבחינת רגישות לריבית - המודל אומד את רגישות השווי ההון הכלכלי לשינוי מידי של עקום הריבית באופן מקבילי ולא מקבילי ובעוצמות שינוי שונות המשקפות מצב עסקים רגיל או מצבי קיצון. השפעת שינוי זה נבחנת על שווי התיק הבנקאי, התיק למסחר וסך הבנק תחת הנחות שונות.

מודל הערך בסיכון (ה-Var) שיטה היסטורית - המודל אומד את השחיקה הצפויה בשווי ההון (נכסים והתחייבויות, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים), במהלך אופק השקעה של 21 ימים, בהינתן רמת מובהקות של 99%. נתוני ה-Var מחושבים בבנק בתדירות יומית, על תיקים שונים (כגון: התיק הבנקאי והתיק למסחר). מבוצע תהליך בחינה בדיעבד (Back Testing) בלתי תלוי, על פי קריטריונים שהוגדרו בוועדת באזל במטרה לבחון את תקפות מודל ה-Var.

מודל גישת הרווחים לבחינת רגישות ריבית - המודל מציג את השפעתם של שינויים בריבית על הכנסות הריבית נטו החזויות והכנסות הריבית מגלגול עסקאות על פי הנחות מסויימות.

תרחישי קיצון פרמטריים - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלי בשווי ההון בגין שינוי בגורמי סיכון השוק, הנבדקת באמצעות הפעלתם של תרחישי קיצון. מגבלה זו נקבעה לעד 10% מסך ההון העצמי.

מדיניות גידור ו/או הפחתת סיכונים

הבנק עושה שימוש במספר כלים לניהול והפחתת סיכונים ריבית באמצעות קנייה ומכירה של איגרות חוב ממשלתיות. הבנק פועל בנגזרים למטרות גידור/או הגנה של חשיפות מאזניות ובכדי לגדר חשבונאית את סיכון הריבית בפעילות במכשירי אג"ח במט"ח בעלי מח"מ ארוך ובינוני בהתאם לכללי החשבונאות. הבנק פועל במכשירים נגזרים לניהול פוזיציות ריבית והבסיס באמצעות עסקאות פורוורד. העסקאות הינן בעלות רמה גבוהה של נזילות, וניתן באמצעותן להעביר חשיפות ממגזר הצמדה אחד לאחר בקלות יחסית. אחת לחודש נבחן שינוי הערך הכלכלי הנובע משינוי בשווקים על התיק הבנקאי כולל גידורים.

ממשל תאגידי לניהול סיכון שוק

מערך הפיקוח והבקרה על סיכונים פיננסיים ובכללם סיכונים שוק, מושתת על שלושה קווי הגנה כמפורט להלן:

קו הגנה ראשון:

יחידת מערך הביניים נ"ה ונוסטרו כפופה לראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי בחברת האם ומתמחה בביצוע בקורות על פעילות הנוסטרו, פעילות היחידה לניהול פיננסי בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות וניהול הנזילות. היחידה מסגרת את הסיכונים הפיננסיים השונים סמוך להיווצרותם, ככל הניתן, מבצעת בקרה שוטפת של המגבלות בהתאם למדיניות הפיננסית, מפתחת בקורות ונהלי עבודה לצמצום חשיפת הבנק ומבצעת בקורות לאיתור מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית.

קו הגנה שני:

מנהל הסיכונים הראשי באמצעות **היחידה לניהול סיכונים שוק ונזילות ולתיקוף מודלים** בחטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אחראית להתאמה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שנקבע בידי הדירקטוריון והנהלה, ובתוך כך אחראית על גיבוש ועדכון מסגרת ניהול הסיכונים הפיננסיים, זיהוי והערכת סיכונים באופן בלתי תלוי בקו העסקים, אתגור נאותות הבקורות, התשומות והתפוקות בקו הראשון ובחינת אפקטיביות המגבלות. כמו כן, היחידה מבצעת תיקוף למודלים המרכזיים שבשימוש הבנק.

קו הגנה שלישי:

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, ובכללן ביקורות על היחידות הרלוונטיות לקו ההגנה הראשון והשני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא ואת מהימנות וזמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק. כמו כן קו ההגנה השלישי כולל את כל גופי הביקורת החיצוניים.

סיכוני שוק בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים

במסגרת יישום הוראות באזל בחר הבנק ליישם את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכוני שוק, להלן פירוט רכיבי סיכון השוק:

סיכון שוק בשיטה הסטנדרטית

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
במיליוני ש"ח		
מוצרים ישירים (outright products)		
1.7	1.3	סיכון שיעור ריבית (כלל וספציפי)
2.8	16.0	סיכון שער חליפין
4.4	17.3	סך הכל

הערך בסיכון VAR

התיאבון לסיכון

ערך ה-VAR ההיסטורי של הבנק ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 15.3 מיליון ש"ח לעומת 11.6 מיליוני ש"ח אשתקד. משקלו של ה-VAR ביחס לסך כל ההון ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 1.04% לעומת 1.01% אשתקד. במהלך השנה החולפת עלה הערך בסיכון בעיקר בעקבות הגדלת הפוזיציה והתארכות המח"מ של התיק הממשלתי. הערך בסיכון (VAR) הינו נמוך ביחס להון הבנק ומשקף את החשיפות המידתיות של הבנק לסיכון שוק.

בחינת Back Testing

הבנק פועל בהתמדה לשיפור איכות החיזוי של מודל ה-VAR ההיסטורי באמצעות בחינה שוטפת של ה-Back Testing. בחינת ה-Back Testing של מודל ה-VAR ההיסטורי מראה כי בשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2024 לא נרשם מקרה בו ההפסד התיאורטי היומי עלה על ערך ה-VAR שנחזה. על פי תוצאות הבדיקה, המודל עומד בקריטריונים שהוגדרו על ידי ועדת באזל לקבלת המודל.

החשיפה בבסיס

- ניהול הסיכונים בחשיפות הבסיס והשקעת ההון במגזרי ההצמדה השונים נעשה בהתבסס על הערכות ותחזיות שוטפות של המחלקה לניהול פיננסי לגבי התפתחויות צפויות בשוקי הכספים וההון.
- תמהיל ההשקעה של ההון במגזרי ההצמדה השונים מנוהל באופן שוטף בכפוף למגבלות ועל בסיס התחזיות לגבי משתני השוק הרלוונטיים תוך ניצול פערי המחירים בין עלות המקורות ותשואת השימושים במגזרי ההצמדה השונים וכדאיותן של פוזיציות "יתר" או "חסר" בכל מגזר פעילות.
- במסגרת ניהול מאזני ההצמדה נעזר הבנק, בין השאר, במכשירים פיננסיים נגזרים, כאמצעי לניטרול החשיפה לסיכונים בבסיס ובריבית.

התיאבון לסיכון

- דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי הפוזיציות המותרות (עודף/חסר) של נכסים על התחייבויות לפי מגזרי הצמדה.

החשיפה בבסיס בפועל

להלן מאפייני החשיפה במגזרי ההצמדה בהם נתוני סוף התקופה שונים מהותית מהנתונים המאפיינים את שנת הדיווח. נתוני החשיפות להלן מבוססים על גישה כלכלית, המחושבת על בסיס יומי, לעומת הגישה החשבונאית המוצגת בבאור נכסים והתחייבויות לפי בסיס הצמדה.

31 בדצמבר 2024				
מיליוני ש"ח				
ממוצע	מכסימום	מינימום	סוף תקופה	
506.0	591.9	440.3	464.0	מט"י לא צמוד
676.0	809.7	561.8	809.7	מט"י צמוד מדד
5.6	6.9	4.5	5.1	מט"ח וצמוד מט"ח

31 בדצמבר 2023				
מיליוני ש"ח				
ממוצע	מכסימום	מינימום	סוף תקופה	
580.3	652.1	525.2	604.5	מט"י לא צמוד
434.4	522.2	326.6	502.3	מט"י צמוד מדד
6.4	8.3	4.4	5.6	מט"ח וצמוד מט"ח

בתקופה הנסקרת עמד הבנק בכל מגבלות החשיפה בבסיס שאושרו על ידי הדירקטוריון.

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

הבנק פועל במגוון מכשירים פיננסיים נגזרים כחלק מניהול סיכוני השוק (חשיפות בסיס וריבית) וכן כשירות ללקוחותיו, בהם מהוות האופציות (לרבות מסלולי הברירה) תחום בעל מרכיב גבוה יותר של סיכון שוק. מדיניות ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים, לרבות: היקפי הפעילות ומגוון המכשירים המותרים לשימוש, מאושרת במסגרת דירקטוריון הבנק, ועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון והנהלה. דירקטוריון הבנק קבע מגבלות לגבי היקף מסלולי הברירה המגלמים אופציות "גלומות".

תיאבון הסיכון

השקעה במכשירים נגזרים לסוגיהם נעשית לאחר בחינת כל מכשיר לגופו והתאמתו לצרכים הפיננסיים של הבנק וליכולתו לתפעל אותו באופן מיטבי וכן ליכולתו לנטר את הסיכון בגינו הן בצד סיכון השוק והן בצד סיכון האשראי עבור עסקות בהן הבנק פועל כמתווך עבור לקוחותיו.

פיקוח ובקרת ניהול סיכוני המכשירים הנגזרים

פעילות הבנק במכשירים פיננסיים נגזרים מבוקרת ומפוקחת על ידי מערך הביניים ועל ידי יחידת תחום ניהול סיכוני שוק ונזילות בחברת האם. החשיפות לסיכונים שבפעילות במכשירים נגזרים אל מול מגבלות החשיפה שנקבעו מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, המובא לדיון ולאישור בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון. הכנסות המימון ממכשירים נגזרים אחרים מפורטות בביאור "הכנסות מימון שאינן מריבית" בדוחות הכספיים.

חלק 6 א' - סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר

סיכון הריבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. שינויים בריבית משפיעים על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ובנוסף משפיעים על שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים או אף התזרימים עצמם משתנה כאשר חל שינוי בשיעורי הריבית. צורותיו העיקריות של סיכון הריבית שאליו נחשף הבנק כוללות:

- סיכון תמחור מחדש הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי תמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של הבנק.
- סיכון עקום התשואה הנובע מתזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה המשפיעות באופן שלילי על רווחי התאגיד הבנקאי או על השווי הכלכלי.
- סיכון בסיס הריבית הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש.
- סיכון אופציונליות הנובע משינוי עיתוי או בהיקף תזרימי המזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק.

בניהול החשיפות לסיכונים שוק מבחין הבנק בין החשיפות הנוצרות כחלק מהניהול השוטף של הנכסים וההתחייבויות של הבנק (התיק הבנקאי) לבין החשיפות בתיק למסחר, זאת בהתבסס על מדיניות מפורטת שאישר דירקטוריון הבנק להגדרת התיק הבנקאי והתיק למסחר (כאמור אינו פעיל).

ניהול סיכון וחשיפת הריבית בתיק הבנקאי

מטרת ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי היא להשיא את רווחיות הבנק ולשמור על יציבות ההון, תוך ניהול השפעת השינוי בשיעורי הריבית. הבנק עושה שימוש בשתי גישות עיקריות למדידה והערכה של סיכון הריבית בתיק הבנקאי: הגישה הכלכלית - מעריכה את השפעת שינוי מקבילי ולא מקבילי בעוצמות שונות בשערי הריבית על השווי ההון. המחושב כהפרש בין היוון הנכסים וההתחייבויות במחירי הכסף הנוכחיים של הבנק לבין היווןם במחירי הכסף לאחר יישום התרחיש. בגישה זו הבנק מתבסס על מודלים התנהגותיים לגבי פריסת העו"ש ולגבי פדיונות מוקדמים בפיקדונות עם תחנת יציאה. תדירות המדידה היא יומית.

גישת הרווחים - גישה חשבונאית המעריכה את השפעת שינוי בשערי הריבית על הכנסות הריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית. בגישה זו הבנק מניח שיעורי מחזור מלאים במועדי הפירעון החוזיים או במועדי התמחור מחדש עבור כל פעילות, כאשר אופק החישוב הוא למשך שנה אחת קדימה. בגישה זו נלקח בחשבון גם שינוי בשווי הון בתיק למסחר ומתקיימות הנחות לגבי רצפת ריבית בתרחישים של ירידת ריבית. כמו כן, בתרחישי הריבית משולבת התייחסות למרווח הפיקדונות בהתאם לסוג המפקיד. לצורך הניהול השוטף, נלקחת בחשבון השפעה על קרן ההון בתיק הזמין. כמו כן, תדירות המדידה היא חודשית.

בנוסף לשתי גישות אלו, הבנק מבצע ניתוחי רגישות שונים, מבחני קיצון בשערי הריבית, וכן בוחן את הערך בסיכון (VaR). ניהול ובקרת סיכון הריבית בתיק הבנקאי מתבצע על בסיס שוטף ובדיעבד, ברובו במערכת מרכזית לניהול נכסים והתחייבויות. החשיפה העיקרית לסיכונים ריבית בבנק מיוחסת לפעילות המימון במגזר השקלי הלא צמוד ובמגזר צמוד המדד ונובעת ממאפייני ההשקעה, הנגזרים מטווח השימושים והמקורות במגזרים אלה.

על מנת למזער את סיכון הריבית בתיק הבנקאי וכחלק מניהול הנכסים וההתחייבויות, הבנק עושה שימוש בכלים שונים, לרבות באמצעות קנייה/מכירה של איגרות חוב ממשלתית, בנקאיות והפקדת פיקדונות בחברת האם.

הנחות מפתח

סיכון הריבית והשווי ההון נמדד ומנוהל על בסיס הנחות שונות באשר לזמני הפירעון של הנכסים וההתחייבויות. לשם כך נעשה שימוש במודלים הבאים:

מודל פריסת עו"ש - ביתרות חשבונות העובר ושב שאינן נושאות ריבית קיימות יתרות זכות בסכום יציב לאורך זמן. הבנק חישב באמצעות מודל ייעודי מהי יתרת העו"ש היציבה לאורך זמן מתוך כלל העו"ש וקבע כי תקופת הפירעון של יתרה זו בחישוב החשיפה לריבית, תהיה למספר שנים.

התקופה הממוצעת לתמחור מחדש המוקצה לפיקדונות לפי דרישה הינה 10.42 חודשים והתקופה הארוכה ביותר לתמחור מחדש המוקצה לפיקדונות לפי דרישה הינה 5 שנים.

מודל תמחור אופציה גלומה - לצורך חישוב השווי ההון ולאמידת סיכון הריבית בגישה הכלכלית של פיקדונות הברירה, נעשה שימוש במודל המחשב את שווי האופציה הגלומה בפיקדונות אלו.

מודל פדיונות מוקדמים בפיקדונות עם תחנות יציאה - ניהול חשיפות הריבית מביא בחשבון את השפעת הפדיונות המוקדמים של פיקדונות עם תחנות יציאה בהתבסס על מודל סטטיסטי התנהגותי, הלוקח בחשבון את מאפייני הפיקדון, הלוקח ותנאי השוק

התיאבון לסיכון

- תיאבון הסיכון לריבית כפי שמשתקף במגבלות שהוגדרו במדיניות הבנק הינו מידתי, וניצול מסגרות החשיפה מבוצע בהתאם להערכות הבנק בנוגע לשיעורי הריבית הצפויים ולמבנה עקום הריבית הצפוי באופקי זמן שונים ובכפוף למגבלות שהוגדרו במדיניות הסיכונים הפיננסיים.
- דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על החשיפה לסיכונים הריבית בתיק הבנקאי באמצעות תחילת החשיפה המכסימלית לשחיקת השווי ההוגן של ההון העצמי בעקבות שינוי מקביל של 1% בסך כל מגזרי ההצמדה. מגבלות אלה, לרבות מגבלות נוספות שנקבעו, מנוטרות בתדירות יומית.
 - תרחישי קיצון - דירקטוריון הבנק קבע מגבלה על גובה השחיקה המכסימלית בשווי ההוגן הנבדקת בתדירות יומית באמצעות הפעלתם של מספר תרחישי קיצון לרבות מגבלה על השפעת זעזוע סטנדרטי בריבית (2%) על התיק הבנקאי. בנוסף, נקבעו מגבלות לתרחישי זעזוע בשיעור הריבית הגבוהים מ-2%.
- תוצאות התרחישים ומשמעותן מדווחות לפחות אחת לרבעון להנהלה, לוועדה לניהול סיכונים ולדירקטוריון.

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי וכן בתיק למסחר (שאינו פעיל בבנק)

כימות החשיפה בתיק הבנקאי משולבת בחישוב מודל VaR וכן במבחני הקיצון, ונועד להגביר את שקיפות סיכון הריבית בבנק הן בתיק הבנקאי והן בתיק למסחר.

הבנק מודד ומעריך את רגישות התיק הבנקאי לשינויים בריבית בהתאם לנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 333 בנושא סיכון הריבית. המדידה נעשית הן ברמת מגזר הצמדה והן ברמת פעילות בודדת, ומודדת באופן שוטף את השפעת זעזוע סטנדרטי (קרי שינוי בלתי צפוי בעקום הריבית בשיעור של 100 נקודות בסיס) על השווי הכלכלי.

1. שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק

31 בדצמבר 2024	(במיליוני ש"ח)	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד	מטבע חוץ - דולר	מטבע חוץ - אחר	סך הכל
נכסים פיננסיים *		10,096.1	1,740.4	286.6	206.0	12,329.1
סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים וחוץ מאזנים		5.1		31.1	38.3	74.5
התחייבויות פיננסיות *		(9,616.8)	(932.6)	(289.5)	(204.2)	(11,043.1)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים		(5.1)		(28.7)	(37.2)	(71.0)
שווי הוגן נטו		479.3	807.8	(0.5)	2.9	1,289.6
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים		(111.7)				(111.7)
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה		227.3		8.0		235.3
שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾		594.9	807.8	7.6	2.9	1,413.2
מזה: תיק בנקאי		594.9	807.8	7.6	2.9	1,413.2
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות אחרות ⁽²⁾		(15.0)	(7.1)			(22.1)

31 בדצמבר 2023	(במיליוני ש"ח)	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד	מטבע חוץ - דולר	מטבע חוץ - אחר	סך הכל
נכסים פיננסיים *		9,562.9	1,483.6	295.7	209.8	11,552.0
סכומים לקבל בגין מכשירים נגזרים וחוץ מאזנים		6.5		32.3	97.5	136.3
התחייבויות פיננסיות		(8,973.3)	(978.1)	(299.1)	(209.3)	(10,459.8)
סכומים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים וחוץ מאזניים		(6.4)		(29.9)	(95.0)	(131.3)
שווי הוגן נטו		589.7	505.5	(1.0)	3.0	1,097.2
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים		(97.4)				(97.4)
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה		182.4				182.4
שווי הוגן נטו מותאם (1)		674.4	505.5	(1.0)	3.0	1,182.2
מזה: תיק בנקאי		674.7	505.5	(1.0)	3.0	1,182.2
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות אחרות(2)		(11.6)	(5.3)			(16.9)

(*) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים,

(1) לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 28א' לתמצית הדוחות הכספיים,
(2) השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה (עו"ש) ופירעונות מוקדמים של פיקדונות הציבור.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם ⁽¹⁾ של הבנקים

31 בדצמבר 2024	(במיליוני ש"ח)	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד	מטבע חוץ-דולר	מטבע חוץ -	סך הכל
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%		(7.3)	(5.4)	0.8	(1.1)	(13.0)
מזה: תיק בנקאי		(7.2)	(5.5)	0.7	(1.3)	(13.3)
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾		47.4	(1.2)	1.4		47.6
ירידה במקביל של 1%		10.6	4.8	(0.9)	0.9	15.4
מזה: תיק בנקאי		10.4	4.7	(0.9)	0.9	15.1
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾		(48.2)	1.4	(1.4)		(48.2)
עלייה במקביל של 2%		(12.7)	(11.4)	1.7	(2.2)	(24.6)
מזה: תיק בנקאי		(12.7)	(11.4)	1.7	(2.2)	(24.6)
ירידה במקביל של 2%		23.1	8.6	(1.8)	2.3	32.14
מזה: תיק בנקאי		23.1	8.6	(1.8)	2.3	32.1
שינויים לא מקבילים						
התללה (3)		(31.3)	10.9	(0.1)	0.3	(20.2)
מזה: תיק בנקאי		(31.3)	10.8	(0.1)	0.3	(20.2)
השטחה (4)		27.2	(12.0)	0.2	(0.9)	14.5
מזה: תיק בנקאי		27.2	(12.0)	0.2	(0.9)	14.5
עליית ריבית בטווח הקצר		20.7	(12.9)	0.5	(1.2)	7.1
מזה: תיק בנקאי		20.7	(12.9)	0.5	(1.2)	7.1
ירידת ריבית בטווח הקצר		(23.4)	13.3	(0.6)	1.1	(9.6)
מזה: תיק בנקאי		(23.4)	13.3	(0.6)	1.1	(9.6)
מקסימום - לא כולל תרחישי 2%		(31.3)	13.3	(0.9)	(1.2)	(20.2)
מזה: תיק בנקאי		(31.3)	13.3	(0.9)	(1.3)	(20.2)
31 בדצמבר 2023	(במיליוני ש"ח)	שקל לא צמוד	שקל צמוד למדד	מטבע חוץ-דולר	מטבע חוץ -	סך הכל
שינויים מקבילים						
עלייה במקביל של 1%		14.1	0.9	(0.7)	(0.7)	13.6
מזה: תיק בנקאי		13.9	0.9	(0.6)	(0.7)	13.5
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾		39.3	(1.8)	3.3	-	40.7
ירידה במקביל של 1%		(12.3)	(2.0)	0.6	0.8	(12.9)
מזה: תיק בנקאי		(12.4)	(2.0)	0.6	0.9	(12.9)
מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾		(38.1)	(2.0)	(3.4)	-	(39.5)
עלייה במקביל של 2%		23.2	1.0	(1.2)	(1.6)	21.5
מזה: תיק בנקאי		23.2	1.0	(1.2)	(1.6)	21.5
ירידה במקביל של 2%		(17.1)	(5.2)	1.2	1.6	(19.5)
מזה: תיק בנקאי		(17.1)	(5.2)	1.2	1.6	(19.5)
שינויים לא מקבילים						
התללה (3)		(13.5)	10.7	0.6	0.3	(4.9)
מזה: תיק בנקאי		(13.5)	10.7	0.5	0.3	(5.0)
השטחה (4)		17.2	(10.6)	(0.7)	(0.4)	5.5
מזה: תיק בנקאי		17.0	(10.6)	(0.7)	(0.4)	5.3
עליית ריבית בטווח הקצר		25.1	(8.9)	(0.9)	(0.7)	14.6
מזה: תיק בנקאי		25.1	(8.9)	(0.9)	(0.7)	14.6
ירידת ריבית בטווח הקצר		(30.0)	9.1	0.8	0.8	(19.3)
מזה: תיק בנקאי		(30.0)	9.1	0.8	0.8	(19.3)
מקסימום - לא כולל תרחישי 2%		(30.0)	10.7	(0.9)	0.8	(19.3)
מזה: תיק בנקאי		(30.0)	10.7	(0.9)	0.9	(19.3)

בטבלה זו מוצג השווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

ראה הערות בעמוד הבא.

הערות:

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, למעט פיקדונות לפי דרישה (עו"ש), ראה באור 28א' לדוחות הכספיים.
- (2) השפעת ייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה (עו"ש) ופירעונות מוקדמים של פיקדונות הציבור.
- (3) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
- (4) השטחה - עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן ריבית

31 בדצמבר 2024			
הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל*	
שינויים מקבילים			
עלייה במקביל של 1%	17.6	0.1	17.7
מזה: תיק בנקאי	17.6	0.1	17.7
ירידה במקביל של 1%	(36.9)	(0.1)	(37.0)
מזה: תיק בנקאי	(36.9)	(0.1)	(37.0)
ירידה במקביל של 2% ⁽¹⁾	(75.3)	(0.1)	(75.4)
עלייה במקביל של 2% ⁽¹⁾	45.4	0.2	45.6

31 בדצמבר 2023			
הכנסות ריבית	הכנסות מימון שאינן מריבית	סך הכל*	
שינויים מקבילים			
עלייה במקביל של 1%	14.5	0.1	14.6
מזה: תיק בנקאי	14.5	0.1	14.6
ירידה במקביל של 1%	(43.7)	(0.1)	(43.8)
מזה: תיק בנקאי	(43.7)	(0.1)	(43.8)
ירידה במקביל של 2% ⁽¹⁾	(90.7)	(0.2)	(90.9)
עלייה במקביל של 2% ⁽¹⁾	42.5	0.2	42.7

* לאחר השפעות מקדונות

(1) בתרחיש של עליית ריבית מקבילה של 1% השינוי אינו סימטרי לתרחיש של ירידת ריבית מקבילה של 1% לאור הנחות לגבי מעבר בין יתרות עו"ש לפיקדון. כמו כן, בתרחיש של עליית ריבית מקבילה של 2% השינוי אינו סימטרי לתרחיש של עליית ריבית מקבילה של 1% ולתרחיש ירידת ריבית מקבילה של 2%. זאת לאור הנחות נוספות לגבי היקף וטווח הזמן של מעבר מיתרות העו"ש לפיקדונות.

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה בהתבסס על מספר פרמטרים והנחות שונות ובין היתר, שימוש בהנחות לגבי שינוי במרווחי הפיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית, לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית.

מדידע נוסף על חשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
חשיפה כוללת של הבנק לשינויים בשיעורי הריבית ליום 31 בדצמבר 2024

	מעל חודש עד 3	מעל חודשים עד שנה	מעל שנה עד 3 שנים	מעל 3 עד 5 שנים	מעל עד 10 שנים	מעל עד 20 שנה	מעל עד 20 שנה
במיליוני ש"ח							
נכסים פיננסיים*	7,157.4	710.0	951.7	2,225.8	538.7	625.4	118.1
סכומים אחרים לקבל**	59.6	11.1	3.4	0.2	0.1		
התחייבויות פיננסיות*	5,201.2	584.5	1,343.6	3,387.1	137.2	164.6	85.9
סכומים אחרים לשלם**	3.6	3.8	3.6	44.6	0.6	14.8	
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית	2,012.2	132.8	(392.0)	(1,205.7)	401.1	446.0	32.2
(15.3)							
פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית							
א. לפי מהות הפעילות:							
החשיפה בתיק הבנקאי	2,012.2	132.8	(392.1)	(1,205.6)	401.1	446.0	32.2
החשיפה בתיק למסחר							
ב. לפי בסיסי הצמדה							
מטבע ישראלי לא צמוד	2,234.0	(16.6)	(631.0)	(1,877.0)	277.0	547.8	74.0
מטבע ישראלי צמוד מדד	(3.3)	(2.6)	131.2	701.1	123.8	(100.7)	(41.8)
מטבע חוץ (לרבות צמוד מט"ח)	(218.4)	152.0	107.6	(29.8)	0.3	(1.1)	
ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית							
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים	(0.1)	(0.4)	(5.7)	(11.1)	(16.8)	(28.1)	(34.2)
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה	2,898.9			(2,663.6)			
השפעת הנחות התנהגותיות אחרות	(12.9)	(9.5)	(7.5)	(7.3)	(3.1)	13.0	5.1

31 בדצמבר 2023			31 בדצמבר 2024				
משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פרעון	
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח		
0.6	3.4	11,552.1	0.86	3.87	12,329.1	2.0	נכסים פיננסיים*
0.1		136.3	0.10		74.5		סכומים אחרים לקבל**
0.8	1.8	10,277.4	0.83	3.93	10,919.4		התחייבויות פיננסיות*
1.7		131.4	2.24		71.0		סכומים אחרים לשלם**
		1,279.6			1,413.1	2.0	החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית
פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית							
א. לפי מהות הפעילות:							
(1.1)		1,279.5	0.97		1,413.1	2.0	החשיפה בתיק הבנקאי
0.2							החשיפה בתיק למסחר
ב. לפי בסיסי הצמדה							
(1.9)		772.1	1.34		594.9	2.0	מטבע ישראלי לא צמוד
(0.3)		505.5	0.64		807.8		מטבע ישראלי צמוד מדד מטבע חוץ (לרבות צמוד מט"ח)
72.0		2.0	2.80		10.4		
ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית							
	4.7	(97.4)		5.30	(111.7)		השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
(22.4)	4.2	182.5	1.60	4.52	235.3		השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
			(0.06)	4.19	(22.1)		השפעת הנחות התנהגותיות אחרות

הערות כלליות:

- פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
 - בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי ושל סכומים אחרים לקבל ולשלם, לאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים, השפעת מודל פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור והשפעת פריסת פיקדונות לפי דרישה, כשהם מהווים בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור 28 א בדוח הכספי.
 - הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מפיקדונות לפי דרישה חושב בהתאם להנחות לגבי תקופות לפירעון המשמשות את הבנק לניהול סיכוני ריבית.
 - שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 28 א בדוח הכספי.
 - משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שייגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- ** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, לאחר השפעה של ההתחייבויות לזכויות עובדים.
- *** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

חלק 6 ב: גילוי לגבי פוזיציות במניות בתיק הבנקאי

אסטרטגית פיזור הסיכונים וגיוון מקורות הכנסה של הבנק אינה כוללת השקעה במניות. הרכב תיק ניירות ערך של הבנק מורכב מאיגרות חוב בלבד.

חלק 7 - סיכון נזילות

רקע

סיכון הנזילות הינו סיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות של פיקדונות הציבור, ניצול מוגבר של קווי אשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 - "יחס כיסוי הנזילות" ואת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222 "יחס מימון יציב נטו NSFR", המאמצות את המלצות ועדת באזל בנושא זה. כמו כן, הבנק פועל בהתאם לעקרונות שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342 - "ניהול סיכון הנזילות", בין היתר באמצעות מדדים כמותיים לניטור אחר מצב הנזילות, ביצוע תרחישי קיצון ועוד.

הבנק שומר על יתרות נזילות גבוהות בשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל, מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות ככל שרמת אי הוודאות הגבוהה תימשך. רמת הנזילות של הבנק תיקבע בהתאם ליציבות בשווקים הפיננסיים, הפעילות הכלכלית, רמת הסיכון בבורסות בארץ ובעולם, המדיניות הפיסקלית ופרמיית הסיכון של המשק. הבנק ממשיך לבצע מעקב הדוק, ומבצע פעולות בקרה וניטור אחר יחסי הנזילות באופן שוטף.

יחס כיסוי הנזילות לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 (LCR):

יחס כיסוי הנזילות מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221 אשר מבוססת על המלצות ועדת באזל. יחס כיסוי הנזילות (LCR) הינו תקן שנועד לשפר את עמידות פרופיל הסיכון של התאגידים הבנקאיים בטווח הקצר באמצעות דרישה שתאגיד בנקאי יחזיק מלאי הולם של נכסים נזילים באיכות גבוהה (High Quality Liquid Assets) HQLA, לא משועבדים, הניתנים להמרה למזומן במהירות ובקלות וזאת כדי לענות על צרכי נזילות בתרחיש קיצון הנמשך 30 ימים קלנדריים. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס כיסוי הנזילות במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית.

יחס כיסוי הנזילות - LCR, מכיל שני רכיבים:

(א) שווי מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה בתנאי קיצון (HQLA),

(ב) סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים, המחושב על פי הפרמטרים של התרחיש. היחס מחושב כשיעור של מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה מתוך סך תזרים מזומנים יוצא נטו במהלך 30 הימים הקלנדריים הבאים החל מינואר 2017 הדרישה הפיקוחית המזערית ליחס כיסוי הנזילות, ברמת הבנקאית 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישה מינימלית זו, אך עליו לדווח מיידית על החריגה למפקח על הבנקים, ובמקרים מסוימים, בליווי תכנית לסגירת פער הנזילות שנוצר.

יחס כיסוי הנזילות של הבנק לשלושת החודשים שנסתיימו ב- 31 בדצמבר 2024 עומד על 572% לעומת 544% בדצמבר 2023, כאשר הדרישה המזערית הינה 100%.

יחס הכיסוי הגבוה נשען כאמור על החזקת תיק נכסים ("כרית נזילות") איכותי במטבע ישראלי אשר מושקע בעיקר בפיקדונות בבנק ישראל ובאיגרות חוב של ממשלת ישראל. סיווג הנכסים, הפיקדונות, המסגרות והביטחונות השונים וכן השימוש במקדמים, מבוצע כפי שנקבע בהוראה 221.

על פיקדונות מגופים פיננסיים ועסקיים שמועד פירעונם עד חודש, חלים על פי ההוראה מקדמי יציאה גבוהים ולכן הם תורמים תרומה גבוהה יחסית לתזרים היוצא. במהלך תקופת הדיווח עמד הבנק במגבלות הרגולציה, על פי הוראות ניהול בנקאי תקין 221.

למידע נוסף בדבר יחס כיסוי הנזילות ראה באור 21' לדוחות הכספיים.

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2024		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
3,159.4		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
520.1	9,195.3	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
209.0	4,180.0	מזה: פיקדונות יציבים
229.1	2,270.3	פיקדונות פחות יציבים
82.0	2,745.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
555.2	1,009.2	מימון סיטונאי בלתי מובטח
555.2	1,009.2	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
123.4	2,334.1	דרישות נזילות נוספות
123.4	2,334.1	קווי אשראי ונזילות
17.0	237.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,215.7		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
616.3	708.3	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
34.0	170.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
650.3	878.3	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
3,159.4		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
565.4		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
572%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 74 תצפיות יומיות.

** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו 100% החל מיום 1 בינואר 2017.

להלן פירוט רכיבי יחס כיסוי הנזילות הממוצע:

לשלושת החודשים שנסתיימו		
ביום 31 בדצמבר 2023		
סך ערך משוקלל (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל (ממוצע)	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
2,191.7		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
487.2	8,594.3	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים
202.0	4,037.0	מזה: פיקדונות יציבים
211.2	2,096.3	פיקדונות פחות יציבים
74.0	2,461.0	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
468.8	856.8	מימון סיטונאי בלתי מובטח
468.8	856.8	מזה: פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
112.1	2,164.9	דרישות נזילות נוספות
112.1	2,164.9	קווי אשראי ונזילות
17.0	235.0	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,085.1		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
644.1	734.1	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
28.0	138.0	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
672.1	872.1	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
2,191.7		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
413.0		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
544%		יחס כיסוי נזילות *

* במונחים של ממוצעים פשוטים של 79 תצפיות יומיות.

** יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים הינו -100% החל מיום 1 בינואר 2017.

יחס מימון יציב נטו לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 222 (NSFR)

יחס מימון יציב נטו - NSFR, מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 222, אשר קובעת את אופן חישוב היחס כפי שנקבע ברפורמת באזל III של ועדת באזל (BCBS). מטרת יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סטונאי קצר טווח.

יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש. מימון יציב זמין מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ-מאזניות. החל מיום 31 בדצמבר 2021 (מועד יישום ההוראה), הבנק נדרש לעמוד ביחס המימון יציב נטו השווה או גדול ל-100%, על בסיס שוטף. יחס המימון יציב נטו של הבנק ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 171.8% לעומת 163.5% ליום 31 בדצמבר 2023. לבנק שיעור פיקדונות קמעונאיים משמעותי אשר על פי ההוראה מוגדר כמימון יציב זמין.

להלן פרוט רכיבי יחס מימון יציב נטו (NSFR):

31 בדצמבר 2024					על בסיס מאוחד ליום:
ה	ד	ג	ב	א	
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון					
ערך משוקלל	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פרעון	
פריטי מימון יציב זמן (ASF)					
1,408.9				1,408.9	1 הון:
1,408.9				1,408.9	2 - הון פיקוחי
					3 - מכשירי הון אחרים
8,702.5	198.7	538.9	8,534.3		4 פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:
6,530.1	110.2	532.4	6,225.3		5 - פיקדונות יציבים
2,172.4	88.5	6.5	2,309.0		6 - פיקדונות פחות יציבה
862.5	438.3	2.3	923.3		7 מימון סטונאי:
					8 - פיקדונות לצרכים תפעוליים
862.5	438.3	2.3	923.3		9 מימון סטונאי אחר
					10 התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית
6.2	52.0	32.9	279.1	0.1	11 התחייבויות אחרות:
				0.1	12 - התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
6.2	52.0	32.9	279.1		13 - כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל
10,980.1	689.0	574.2	9,736.6	1,409.0	14 סך מימון יציב זמן (ASF)
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)					
114.4	2,078.1	85.1	1,526.1		15 סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)
					16 פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות
5,876.5	5,774.0	976.7	1,467.9		17 הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם
					18 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1
1,089.0	842.0	316.0	593.6		19 - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות

					למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות
					- הלוואות ללקוחות סטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי
20	4,703.5	4,843.4	660.2	857.5	מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203
21	462.2	772.1	36.6	42.8	הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא הנפרעות כסדרן, מזה
22					מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול תקין מספר 203
23					- ניירות ערך שאינם בכשל ושאין כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית
24	84.0	88.6	0.5	16.8	נכסים אחרים:
25	271.2	175.6	29.5	654.8	- סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב
26				77.9	- נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)
27					- נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו
28	3.5			3.5	- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו
29				0.1	- כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל
30	267.7	175.6	29.5	654.8	פריטים חוץ מאזניים
31	129.9	0.0	0.0	2,246.1	
32	6,392.0	8,027.7	1,091.2	5,894.9	סך מימון יציב נדרש (RSF)
33	171.8%	8.6%	52.6%	165.2%	יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)
34	1726.0%				

31 בדצמבר 2023					א	ב	ג	ד	ה
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון					ערך משוקלל				
ללא מועד פרעון					עד 6 חודשים	מ-6 חודשים עד שנה	שנה או יותר		
פריטי מימון יציב זמן (ASF)									
1	הון:	1,238.8							
2	- הון פיקוחי	1,238.8							
3	- מכשירי הון אחרים	0.0							
4	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	8,203.2	466.2	193.6	8,320.6				
5	- פיקדונות יציבים	6,028.3	461.1	111.7	6,276.6				
6	- פיקדונות פחות יציבה	2,175.0	5.1	81.9	2,043.9				
7	מימון סיטונאי:	755.4	13.0	469.7	819.8				
8	- פיקדונות לצרכים תפעוליים								
9	מימון סיטונאי אחר	755.4	13.0	469.7	819.8				
10	התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית								
11	התחייבויות אחרות:	0.2	239.0	31.3	52.1	5.8			
12	- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	0.2							

13	- כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	239.0	31.3	52.1	5.8
14	סך מימון יציב זמין (ASF)	9,197.6	510.5	715.4	10,384.9
15	פריטי מימון יציב נדרש (RSF)	1,811.3	238.2	549.9	39.8
16	סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	1,618.4	930.1	5,805.9	5,936.0
17	פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	784.9	304.5	1,094.0	1,364.0
18	הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם - הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	816.7	609.0	4,656.0	4,507.7
19	- הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	35.9	30.6	791.8	481.4
20	- הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי	16.9	16.6	55.9	64.3
21	מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	576.1	28.3	161.1	257.1
22	הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא הנפרעות כסדרן, מזה	81.1			
23	מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203				
24	- ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית				
25	נכסים אחרים:				
26	- סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב				
27	- נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)				
28	- נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	4.9			4.9
29	- התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי בטחונות משתנים שהופקדו	0.2			0.0
30	- כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	76.0	28.3	161.1	252.2
31	פריטים חוץ מאזניים	2,179.3			121.0
32					
33	סך מימון יציב נדרש (RSF)	185.1,6	1,196.6	516.9,6	353.9,6
34	יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	1463%	149%	43%	11%
					163%

מלאי נכסים נזילים

הבנק שומר על רמת נזילות נאותה בשקלים ובמטבע חוץ אשר יאפשרו לו לעמוד בכל צרכי הנזילות במגוון תרחישי קיצון ובאמצעות מדיניות של גיוס מקורות יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים הכוללים פיקדונות ציבור. הנכסים הנזילים העיקריים של הבנק על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 הם פיקדונות בבנק ישראל, אג"ח מדינת ישראל בשקלים ובמטבע חוץ שהסתכמו ליום 31 בדצמבר 2024 ב- 3.55 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל- 2.70 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2023.

יחס הפיקדונות לאשראי לציבור ליום 31 בדצמבר 2024, עומד על 159.5%, בהשוואה ל- 159.9% ב- 31 בדצמבר 2023.

חוב לחברת האם

לבנק פיקדון מחברת האם בסך כולל של 456.1 מ' ש"ח לפירעון ב- 30 ביוני 2026 צמוד למדד בריבית שלילית של 0.74%.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (במיליוני ש"ח)

ממוצע לרבעון הדוח 31 בדצמבר 2024 *	יתרה ליום 31 בדצמבר 2024	
3,185.3	3,140.6	נכסי רמה 1
0.1	0.1	נכסי רמה 2א
		נכסי רמה 2ב
3,185.4	3,140.7	סך הכל HQLA

ממוצע לרבעון הדוח 31 בדצמבר 2023 *	יתרה ליום 31 בדצמבר 2023	
2,207.7	2,369.4	נכסי רמה 1
		נכסי רמה 2א
		נכסי רמה 2ב
2,207.7	2,369.4	סך הכל HQLA

* במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח.

מדיניות סיכון הנזילות של הבנק

הבנק מיישם מדיניות כוללת לניהול סיכון הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ וצמוד מטבע חוץ, שאותה אישר דירקטוריון הבנק, בהתאם לנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 342 ו-222 כמתואר לעיל. המדיניות כוללת, בין היתר, מגבלות על יחס כיסוי נזילות, על יחסי הנזילות המזעריים בתרחיש רגיל ובתרחישי קיצון וכן התייחסות לכלי המדידה השליטה והבקרה ולמנגנוני הדיווח שיש לקיים כחלק מניהול סיכון הנזילות השוטף. כמו כן, הבנק קבע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי וטיפול במשבר נזילות בבנק, וזאת בכדי להבטיח את יכולתו של הבנק לעמוד באתגרים העולים מניהול העסקים השוטף, וכאלה שעלולים להתעורר בעת מקרי לחץ בשווקים הפיננסיים. הבנק מיישם מדיניות לניהול הנזילות לטווח הקצר ולטווח הארוך בהתאם למדיניות הקבוצתית, תוך הקפדה על קיום ההוראות של הרשויות הרגולטוריות, ובהתאמה לאופי פעילותו וצרכי הנזילות שלו ותוך שמירה על ניהול עצמאי של סיכון הנזילות. הבנק עומד ביחס כיסוי נזילות בפני עצמו.

תיאבון הסיכון

הבנק פועל לשמירה על מלאי נכסים נזילים ברמה נאותה, במקביל לניהול השימושים, באופן שיניב הכנסה לבנק. הבנק רואה משנה חשיבות בניהול שמרני אך אקטיבי של הנזילות בבנק. תיאבון הסיכון של הבנק נמוך ומתבטא במבנה הנכסים וההתחייבויות, כלי המדידה וניטור הסיכון הרבים שמוקצים לעניין זה ומערכי הניהול והבקרה המופקדים על ניהול סיכון זה. לפירוט נוסף בנושא כלי מדידה וניטור ראו פרק בנושא זה להלן.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים נזילות:

התפיסה הבקרתית של הבנק היא של זיהוי, כימות ואמידה של הסיכונים ובקרת עמידה במגבלות שנקבעו בנהלים באופן שוטף הן על ידי מנהלי החשיפה והן על ידי גורמי בקרה וביקורת בלתי תלויים, במטרה להבטיח את היכולת להתמודד גם במצבי ביקוש והיצע חריגים בשווקים הפיננסיים.

ניהול החשיפה לסיכון נזילות נבחן, מבוקר ונדון באופן שוטף וייעודי על ידי פורומים וועדות ברמת דירקטוריון, הנהלה והאגפים. במסגרת זו, מבוצע מעקב שוטף אחר תחזיות של תזרימי מזומנים, מגמות בסגמנטים שונים של פיקדונות, ריכוזיות מפקידים ועלויות גיוס.

מערך הפיקוח והבקרה על סיכון הנזילות מושתת על שלושה קווי הגנה כמפורט להלן:

קו הגנה ראשון:

יחידת מערך הביניים נ"ה ונוסטרו הכפופה לראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי בחברת האם, מבצעת בקרה יומית על עמידה במגבלות, ריכוזיות מפקידים, ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות.

קו הגנה שני:

היחידה לסיכונים שוק ונזילות ותיקוף מודלים בחברת האם אחראית להתאמה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון שנקבע בידי הדירקטוריון והנהלה, ובתוך כך אחראית על גיבוש ועדכון מסגרת ניהול הסיכונים הפיננסיים, זיהוי והערכת סיכונים באופן בלתי תלוי בקו העסקים, אתגור נאותות הבקורות, התשומות והתפוקות בקו הראשון ובחינת אפקטיביות המגבלות. כמו כן, היחידה מבצעת תיקוף למודלים המרכזיים בשימוש הבנק.

קו הגנה שלישי:

מערך הביקורת הפנימית של הבנק משלב בתוכניות העבודה השנתיות שלו ביקורות בנושא ניהול סיכונים פיננסיים בבנק, ובכללן ביקורות על היחידות השונות במערך הפיננסי והיחידות הרלוונטיות בקו ההגנה השני. מבין תפקידיו של המבקר הפנימי לבחון את גיבוש ויישום המדיניות והחלטות הדירקטוריון, את עמידת היחידות במגבלות שנקבעו, קיום הבקרה בנושא, ואת מהימנות וזמינות המידע הניהולי והדיווחים הפיננסיים המוצגים לדירקטוריון ולהנהלת הבנק. כמו כן, קו ההגנה השלישי כולל את כל גופי הביקורת החיצוניים.

דיווח על החשיפה לסיכונים נזילות

- דוח סיכון נזילות יומי בשקלים, במט"ח ובסה"כ מופק ממערכת הנזילות במחשב המרכזי ומופץ לכל גורמי הניהול והבקרה הרלוונטיים.
- דיווח על החשיפות לסיכון הנזילות בשקלים, במט"ח ובסה"כ בהשוואה למסגרות ולגבולות הפעילות שנקבעו על ידי הדירקטוריון והסמכויות לניהולם ניתן במסגרת דיווח יומי המופץ למנכ"ל הבנק, לחברי הנהלה, למנהל הסיכונים הראשי ולמנהל המחלקה לניהול פיננסי. כמו כן במסגרת ועדת הנזילות והסיכונים הפיננסיים המתכנסת לפחות פעם בשבוע, וכן אחת לחודש בישיבת הנהלה הדנה בנושא ניהול נכסים והתחייבויות.
- דיווח על החשיפות מרכז במסמך הסיכונים הרבעוני כנדרש בהוראה לניהול בנקאי תקין 310. מסמך הסיכונים נדון, אחת לרבעון, בהנהלה, בועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון.
- בנוסף, הנהלת הבנק והדירקטוריון מעודכנים באופן שוטף ועל פי הצורך בהתפתחויות בחשיפות הבנק לסיכונים נזילות.

מדדים בשימוש ניהול סיכון הנזילות

- לצורך מדידה וניטור אחר סיכון הנזילות, עושה הבנק שימוש במספר מדדים, כאשר מדדי המפתח העיקריים שבאמצעותם עוקבת ההנהלה אחר מצב הנזילות הינם:
- יחסי כיסוי הנזילות - LCR (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221), בהתאם למפורט לעיל בתחילת פרק זה ;
- יחס נזילות מזערי (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342) במצבי קיצון שונים;
- יחס המימון היציב (בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 222);
- כרית ביטחון מינימלית של נכסים נזילים במט"ח, הניתנים לשימוש מיידי (בהתאם לקביעת דירקטוריון הבנק);
- המדדים כוללים מגבלות הנהלה ודירקטוריון שמטרתם להתריע על כל חריגה ממגבלה לצורך קביעת תכנית פעולה לחזרה למסגרת תיאבון סיכון הנזילות של הבנק.

יחס נזילות מזערי במטבע ישראלי ובמטבע חוץ

יחסי נזילות המבוססים על מודל פנימי שפותח בקבוצה ושמטרתו מעקב אחר האמצעים הנזילים שברשות הבנק, הן תחת תרחיש של מצב עסקים רגיל והן תחת סט של תרחישים המדמים מצבי לחץ וקיצון שונים הנוגעים לכלל המערכת הבנקאית ולבנק באופן ספציפי. המודל מבוסס על הערכת איכות ופיזור תיק הנכסים ומשתמש במקדמי ביטחון הולמים שנבחנו על בסיס היסטורי בהתאם לרמות הסיכון, לסיפור התרחיש ובהתבסס על חוות הדעת של גורמים מקצועיים. המודל מאפשר ניהול, שליטה, פיקוח ובקרה ברמה היומית השוטפת על מצב הנזילות במטבע ישראלי ובמטבע חוץ ולפרקי זמן שונים. בכל אחד מהתרחישים נבחן מצב הנזילות על בסיס המדדים הכמותיים הבאים: יחס הנזילות, פער נזילות ואופק הישרדות. המודל משמש כלי ניהול דינמי, ברמה היומית, לבחינת מצב הנזילות בבנק ולניהול סיכון

הנזילות. תוצאות המודל נשלחות מידי יום לוועדת הנזילות של הבנק ומבוקרות באופן שוטף על ידי גורמים עסקיים ובקרתיים בבנק ובחברת האם.

תכנית חירום

בהתאם להוראות בנק ישראל, הוגדרה בבנק תכנית מגירה לטיפול במשבר נזילות (Contingency Funding Plan - CFP). מטרת התכנית היא להגדיר את הפעולות הדרושות בניהול סיכונים הנזילות להגנה על המפקידים, החייבים ובעלי המניות, ולקבוע מתודולוגיה שתסייע בזיהוי משבר נזילות בבנק. התכנית מציינת מהם הקריטריונים להפעלתה, מהם תרחישי הלחץ האפשריים, ניטור הסיכון ומעקב אחר האינדיקטורים לזיהוי מוקדם של לחצי נזילות, תחומי אחריות וסמכות של בעלי תפקידים, אופן המענה והדיווח וההתנהלות מול גורמי פנים וחץ. בנוסף, הבנק עורך אחת לתקופה תרגיל חירום המדמה תרחיש קיצון שמשפיע גם על מצב הנזילות, ובוחן את תפקוד הבנק ואת יישום תכנית החירום.

סיכון ואסטרטגיית המימון

סיכון מימון הינו סיכון למחסור במקורות מימון ועשוי לבצוע בין היתר ממבנה מקורות שאינו מספיק יציב בטווח הארוך לשרת את השימושים המתוכננים. סיכון זה מנוהל כחלק מניהול סיכון הנזילות בבנק. הבנק מנטר באופן שוטף את היקף וריכוזיות המקורות על פי קריטריונים שונים, כגון: גודל ואורך חיי הפיקדון, תלות במפקידים גדולים ומציב יעדים ומגבלות להיקף הפיקדונות הגדולים ולתמהיל המקורות בכלל. הבנק מתמקד בגיוס פיקדונות לפי סוג הלקוח ואורך חיי הפיקדון, ולשם כך מפתחים מוצרי פיקדונות שונים הנותנים מענה לצורכי הלקוחות ומאפשרים להם להשיג תשואות גבוהות באופן יחסי מחד ולפיזור והפחתת סיכון הנזילות מאידך. הבנק חותר לשיפור מתמיד בתמהיל המקורות בהתאם לצרכי יעדי הבנק בגיוס מקורות יציבים ולטווחי זמן ארוכים. לשם כך מושם דגש על גידול בפעילות הלקוחות הקמעונאיים מתוך סך הפיקדונות ועל הפחתת סיכון הריכוזיות הנובע ממפקידים גדולים.

מקורות המימון העיקריים - מידע נוסף

מקורות המימון העיקריים של הבנק כוללים את פיקדונות הציבור לטווח הקצר והבינוני, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים. לתאריך 31 בדצמבר 2024, יתרת פיקדונות הציבור בבנק עמדה על 10.2 מיליארד ש"ח. בהשוואה ל- 9.6 מיליארד ש"ח ב- 31 בדצמבר 2023. הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה. זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים. פירוט יתרת סך פיקדונות הציבור של שלוש קבוצות המפקידים הגדולים הינה בדוח הדירקטוריון ל- 31 בדצמבר 2024. להלן נתוני הנכסים הפיננסיים הלא משועבדים והמשועבדים של הבנק:

ליום 31.12.2023	ליום 31.12.2024	
הערך * במאזן משועבדים	הערך * במאזן משועבדים	
במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1,802.5	1,401.2	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
2,120.9	1,682.1	פיקדונות בבנקים מסחריים
1,044.2	2,248.0	ניירות-ערך
4,967.6	5,331.3	סך הכל

* לבנק אין נכסים פיננסיים משועבדים.

סיכונים נוספים

חלק 8 - סיכון תפעולי

בהתאם להגדרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350, סיכון תפעולי הוא סיכון להפסד כתוצאה מאי-נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים או מערכות, או כתוצאה מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, סיכון מעילות והונאות, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון אבטחת מידע וסייבר והמשכיות עסקית, ואינה כוללת סיכון אסטרטגי או סיכון מוניטין.

הסיכונים התפעוליים מהווים חלק בלתי נפרד ממערך הסיכונים הכולל בתהליכי הבנק. הבנק רואה בסיכונים אלו מציאות הכרחית הנלווית לפעילותו העסקית, מאחר שהסיכונים התפעוליים מובנים בכל סוגי הפעילויות העסקיות ותהליכי העבודה בבנק, בתהליכי הרוחב ובמערכות התומכות. ניהול הסיכונים מבוצע במטרה להעריך ולנטר את הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, למזער את הסיכונים הללו ולהפחית נזקים כספיים בגינם תוך הבאה בחשבון של שיקולים של עלות מול הפחתת הסיכון.

מדיניות לניהול סיכונים תפעוליים

דירקטוריון הבנק קבע מתודולוגיה קבוצתית אחידה לניהול הסיכון התפעולי, לרבות באמצעות מדיניות כוללת ומקיפה לניהול הסיכונים התפעוליים בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 310 ו-350. המדיניות מגדירה את תיאבון הסיכון וכן מתווה את סביבת הבקרה, המסגרות הארגוניות והפונקציות הניהוליות שיפעלו לניהול ולמזעור החשיפה לסיכונים תפעוליים בבנק. המדיניות כוללת התייחסות לשרשרת של תהליכי ניהול הסיכונים, מרמת זיהוי הסיכונים, הערכה ומדידה, ועד להפחתה וניטור של הסיכונים. הנהלת הבנק רואה חשיבות מיוחדת ביישום בקורות כנגד מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, כאשר סדרי העדיפות ליישומן מביאים בחשבון גם שיקולים של מוניטין, אתיקה ואי סובלנות כלפי הפרת החוק.

עקרונות המדיניות נקבעו במטרה לקיים את הוראות ההסדרה, להנהיג ולהטמיע תרבות ארגונית של ניהול סיכונים ולהגדיר מסגרת עבודה וסביבת בקרה נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים. בנוסף, המדיניות באה להבטיח קיום מנגנוני דיווח אפקטיביים להנהלה הבכירה ולדירקטוריון הבנק. מסמך המדיניות הקבוצתי מאושר על ידי דירקטוריון הבנק בהתאם להתאמות הנדרשות.

איסוף ודיווח אירועי כשל

הבנק מקיים תהליך של איסוף ותיעוד אירועי כשל, (אירועי הפסד/רווח, כמעט הפסד/כמעט רווח, הפרשה לתביעה ואובדן הכנסה), כבסיס נתונים לניתוחים רבעוניים ושנתיים של מגמות ומוקדי סיכון, לצורך הצגה בפני ההנהלה והדירקטוריון, לאומדן הסיכונים התפעוליים בתהליכי הבנק, לאימות הערכות הסיכון של מומחי התוכן, להפקת לקחים, לבחינה מחדש ולשיפור בקורות קיימות, לעדכון מפת הסיכונים ולשמירת היסטוריה וכן איסוף אירועים כנדרש בהוראת נב"ת 206 החדשה.

היחידה לניהול סיכונים תפעוליים אחראית לריכוז הדיווחים על אירועי כשל בקבוצה, לבחינת קישור האירועים למפת הסיכונים ועדכונה במידת הצורך, לקיום תהליכי הפקת לקחים ברמת הבנק, לדיווח אירועים בעלי משמעות רוחבית ולדיווח מידי על אירועים מהותיים, בהתאם לנהלי העבודה בנושא. בנוסף, מקיימת הקבוצה תהליך הפקת לקחים גם לגבי אירועים חיצוניים מהותיים שמידע לגביהם מופיע בתקשורת.

המבנה הארגוני ומסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

מסגרת העבודה לניהול הסיכונים התפעוליים נשענת על כללי ממשל תאגידי נאות ומבוססת על מודל שלושת קווי ההגנה:

קו הגנה ראשון - האגפים/היחידות העסקיות, יחידות הרווח וחברת מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ (להלן - "מתף") אחראים לניהול הסיכונים התפעוליים המובנים בתהליכים שבתחומי אחריותם. קו ההגנה הראשון כולל גם את מנהל הגנת הסייבר ואבטחת מידע.

קו הגנה שני - המחלקה לניהול סיכונים והיחידה לניהול סיכונים תפעוליים בחברת האם, המהוות פונקציה בלתי תלויה האחראית לגיבוש והטמעת מתודולוגיה קבוצתית לזיהוי ולאומדן הסיכונים התפעוליים, סיכוני טכנולוגיות המידע וסיכוני סייבר באופן בלתי תלוי ביוצרי הסיכון, להנחיה ולפיקוח על יישום כללי המתודולוגיה בבנק, לריכוז דיווחים ולהכנת מסמכי סיכונים רבעוניים להנהלת הבנק ולדירקטוריון כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין כולל: 310, 350 ו-361 ועוד. כמו כן, קו ההגנה השני כולל את מדור SOX באגף החשב וכן את היעוץ המשפטי.

קו הגנה שלישי - כולל את הביקורת הפנימית, אשר אחראית לביצוע ביקורת על מסגרת העבודה והבקורות כנגד הסיכונים התפעוליים ואת כל גופי הביקורת החיצוניים.

הבנק הגדיר תפקידים וקבע סמכויות, תחומי אחריות וסדרי דיווח במטרה לקיים מסגרת עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים.

פיקוח, בקרה ודיווח על ניהול החשיפה לסיכונים תפעוליים

הבנק מקיים מערך נאות של מנגנוני שליטה, ניהול, פיקוח, בקרה ודיווח על תהליך ניהול הסיכונים התפעוליים. ניהול החשיפה לסיכונים אלו נבחן ומבוקר על ידי הדירקטוריון, ההנהלה וכן על ידי דרגי הביניים במסגרת פורומים ודיווחים לרבות:

- הפורום הקבוצתי לניהול סיכונים תפעוליים בראשות מנכ"ל חברת האם ובהשתתפות חברי ההנהלה בחברת האם ומנכ"ל הבנק. הפורום מתכנס לפחות אחת לרבעון ומקיים מעקב שוטף על תיאבון הסיכון התפעולי ועל מצב החשיפה לסיכונים תפעוליים, לרבות בהתבסס על אירועי כשל, על מחצאי סקר סיכונים תפעוליים, התממשות KRI, ומקבל דיווח על הפעולות הננקטות על ידי היחידות השונות בבנק וע"י חברות הבנות למזעור סיכונים אלו ודיווח על התפתחויות נוספות בתחום ניהול הסיכונים. הפורום דן, בין היתר, גם בנושא מניעת סיכוני מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית, הגנת הסייבר וסיכוני טכנולוגיות המידע.

- ועדת היגוי אבטחת מידע בראשות מנכ"ל מתך, המתכנסת לפחות אחת לחודש. בוועדה משתתפים גם נציגי חטיבת ניהול סיכונים בחברת האם ונציגי הבנק.
- ועדת היגוי הגנת הסייבר בראשות מנהל הסיכונים הראשי הקבוצתי מתכנסת 8 פעמים בשנה ומטרתה לתת מענה לאיומי הסייבר.
- פורום מודיעין סייבר בראשות מנהל הגנת הסייבר, המתכנסת אחת לרבעון. הפורום דן במגמות ואיומים בתחום הסייבר. בפורום משתתפים נציגי חטיבת ניהול סיכונים של חברת האם.
- פורום המשכיות עסקית בשעת חירום בראשות מנהל הסיכונים הראשי, המתכנס לפחות אחת לרבעון.
- פורום הונאות בראשות מנהל הסיכונים הראשי בחברת האם שמתכנס אחת לרבעון או לפי הצורך. בפורום דנים, בין היתר בהפקות לקחים בעקבות אירועי הונאות, כולל בחינה של הוספת בקורות בעקבות הונאות בעלי מאפיינים חדשים.
- החשיפות לסיכונים תפעוליים מרוכזות ומדווחות לדירקטוריון הבנק במסגרת "מסמך הסיכונים" הרבעוני, כנדרש בהוראות ניהול בנקאי תקין 310, 350, במסגרתו מוצגות, בין היתר, התפתחויות בנושא ניהול הסיכונים הקבוצתי.

מערכת למדידה, אמידה וניהול של סיכונים תפעוליים

הבנק מנהל את מפת הסיכונים באמצעות מערכת, המשותפת לניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכונים ציות, התומכת במתודולוגיה לניהול הסיכונים התפעוליים. מאגר המידע של המערכת כולל את מיפוי ותיעוד סקרי הסיכונים שבוצעו לגבי התהליכים בבנק, את הבקורות המומלצות ואת אירועי הכשל.

שיטות ותהליכי עבודה לניהול הסיכונים התפעוליים

מרכיב בסיסי בתכנית ניהול הסיכונים של הבנק היא ניהול אקטיבי ופרו אקטיבי של הסיכונים התפעוליים, המהווים חלק בלתי נפרד מתהליכי ניהול פעילותו העסקית של הבנק והמערכות התומכות, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. אחד מהכלים המשמשים את הבנק לזיהוי והערכת הסיכונים התפעוליים המרכזיים למיפוי וזיהוי הסיכונים התפעוליים ולשליטה ובקרה עליהם הוא סקר הסיכונים התפעוליים. לתהליכי הקבוצה, הסקר כולל את מיפוי הסיכונים התפעוליים והבקורות בתהליכים אלו, לרבות סיכונים מעילות, הונאות והתנהגות לא אתית. הסקר מתבסס גם על מאגר אירועי הכשל וכמעט כשל וממצאי ביקורת, הערכת אומדן הסיכונים והפחתתו על ידי יישום בקורות חדשות, חיזוק בקורות קיימות ועוד. הבנק, באמצעות חברת האם, עורך סקר סיכונים תפעוליים תקופתי, שמאפשר בהנהלת הבנק ובדירקטוריון. כלים נוספים הם סקרי סיכונים תפעוליים למערכות וכן סקר הערכת סיכונים סייבר. כמו כן, הבנק מבצע באופן שוטף ניהול סיכונים לאיתור מוקדי סיכון במוצרים, תהליכים ושירותים חדשים בבנק בהתאם למדיניות לניהול סיכונים במוצרים, שירותים ותהליכים חדשים.

יצוין כי בעקבות ממצאי סקרי הסיכונים שמתבצעים, ממצאי הביקורת הפנימית ותהליכי הפקת לקחים בגין אירועי כשל, משולבות בקורות מיכניות ואחרות בפעילויות הבנק השונות, וכן משופרים ומשודרגים נהלי ותהליכי העבודה והבקרה. בנוסף, כחלק מתשתית מעקב ובקרה, הוגדרו KRI - אינדיקטורים עיקריים לסיכונים תפעוליים בתהליכים נבחרים לאיתור מוקדם של שינוי במפת הסיכונים.

הגישות להערכת ההון הנדרש בגין סיכון תפעולי

הבנק מחשב את הסיכון התפעולי בהתאם לגישה הסטנדרטית, אשר לפיה מופתה ההכנסה הגולמית לשמונה קווי עסקים כפי שנקבעו בהוראה. לכל קו עסקים נקבע מקדם שונה, ודרישת ההון היא ממוצע שנים עשר הרבעונים האחרונים של ההכנסה הגולמית מוכפלת במקדם שנקבע לקו העסקים. ביום 19 במרס 2024, פירסם בנק ישראל עדכון להוראה המהווה מסמך תרגום של ועדת באזל, הצפויה להיכנס לתוקף ביום 1 בינואר 2026. על פי ההוראה, חישוב דרישות ההון מחולק לשני פרמטרים: (1) האינדיקטור העסקי המסתמך על דוח רווח והפסד ע"פ 3 שנים. (2) נתוני ההפסד המסתמכים על אירועי הכשל שאירעו בפועל בבנק על פני 10 שנים. הבנק החל באיסוף נתוני ההפסד החל מיום 1 בינואר 2024 כנדרש על פי דרישות ההוראה.

שימוש בביטוח על מנת להפחית את הסיכון התפעולי

- הבנק רואה בקיום פוליסות ביטוח גורם משלים ולא מבטל את הצורך בהפחתת סיכונים. להלן פירוט "הכיסוי הביטוחי" הקיים:
 - קבוצת הבנק מחזיקה כיום ארבעה כיסויים ביטוחיים עיקריים:
 1. כיסוי ביטוח "בנקאי משולב" (B.B.B). גבול אחריות בפוליסה זו משותף לארבעת פרקי הפוליסה כמפורט:
 - פרק ביטוח בנקאי: פרק זה מכסה נזק כספי ישיר שנגרם לבנק ממעשה אי יושר או תרמית של עובדי הבנק, נזק הנגרם כתוצאה מאובדן או נזק ל"רכוש בעל ערך", סיכוי העברה של "רכוש בעל ערך", נזק הנגרם כתוצאה מזיוף המחאות, ביטחונות מזויפים, מזומנים מזויפים וכו'.

- פרק ביטוח פשעי מחשב: פרק זה מכסה נזק שנגרם כתוצאה מתשלום או העברת כספים או רכוש, מתן אשראי, חיוב חשבון או מתן ערך כלשהו על ידי הבנק, כתוצאה ישירה של הזנה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני ישירות לתוך מערכת המחשב של הבנק או למערכת מחשב של לשכת שרות או למערכת אלקטרונית להעברת כספים או למערכת תקשורת עם לקוחות; או כתוצאה משינוי או השחתה במרמה או בזדון של מידע אלקטרוני האגור במערכות כאשר פעולת המרמה נעשתה על ידי אדם שפעל מתוך כוונה לגרום הפסד לבנק או לשם הפקת רווח פיננסי למען עצמו או למישהו אחר.
- פרק ביטוח אחריות מקצועית: פרק זה מכסה את הבנק בגין חבותו החוקית כלפי צדדים שלישיים בהתייחס לתביעה בגין הפסד כספי הנגרם כתוצאה ממעשה, טעות, או השמטה רשלניים או הפרת אמונים של עובד הבנק.
- 2. פוליסת ביטוח "דירקטורים ונושאי משרה": ביטוח זה מכסה את אחריותם של הדירקטורים ונושאי המשרה בגין תביעה בגין הפרת חובת זהירות ומיומנות, הפרת חובת אמונים כלפי הבנק כאשר הם פעלו בתום לב והיה להם יסוד להניח שהפעולה לא תפגע בטובת הבנק.
- 3. פוליסות "ביטוחים אלמנטריים": עיקרי הכיסוי הביטוחי: ביטוח נכסים, ביטוח חבויות וביטוח כספים.
- 4. ביטוח "סייבר"/כשל מחשובי: פוליסה זו מכסה את קבוצת הבינלאומי בגין אירועי נזק שונים, אשר עיקרם: הוצאות, נזקים לצדדים שלישיים, סחיטת "סייבר" ונזקי אובדן תוצאתי למבוטחים בפוליסה (אובדן הכנסות לבנק ו/או הוצאות תפעול נוספות) עקב אירוע כשל מחשובי ו/או אירוע סייבר.

המשכיות עסקית (Business Continuity Planning)

הוראות בנק ישראל מחייבות את הבנקים לפעול להבטחת המשכיות עסקית בעת חירום. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 355 בנושא, נערך הבנק להתאוששות ממקרה אסון והמשכיות עסקית במצבי חירום שונים. בבנק מתבצעת היערכות הכוללת גיבוש מסמך מדיניות מקיף בנושא המשכיות עסקית, הכנת תשתיות טכנולוגיות נאותות לשעת חירום, גיבוש והטמעת תוכניות פעולה מקיפות ותשתית נהלים תומכת וכן ביצוע תרגילים המדמים מצבי חירום שונים. בחברת האם קיים חדר מצב קבוצתי ופורום היערכות לשעת חירום קבוצתי בראשות ראש החטיבה לניהול סיכונים בחברת האם אשר מרכז פעילות זו בכל הקבוצה. הפורום מופקד על יישום המדיניות, הנהלים והמעקב אחר היערכות הקבוצה למצבי חירום שונים ומתכנס לפחות אחת לרבעון. בנוסף, מתקיים דיווח רבעוני בהנהלה ובדירקטוריון בבנק בנושא המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני בנושא זה בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק מקיים באופן שוטף תהליך לשיפור ההיערכות להמשכיות עסקית במסגרתו מעודכן המיפוי של כל הפעילויות והמשאבים הקריטיים אשר נדרשים בשעת חירום, ומעודכנים תרחישי החירום ומסמך המדיניות בהתאם. במהלך מלחמת "חרבות ברזל" בשנת 2024, נקט הבנק בשורה של צעדים, בין היתר, קיום ישיבות יעודיות בעקבות מצב החירום, הפעלת סניפים במתכונת ייחודית, העברת עובדים לעבודה מרחוק ועוד. הבנק בחן את המצב באופן שוטף וביצע התאמות בפעילות בהתאם לנדרש.

סיכון טכנולוגיות המידע

הסיכון לכשל במידע ו/או במערכות המידע והתפעול של הבנק וכן תמיכה שאינה הולמת ומספקת של השירותים והתהליכים העסקיים הדרושים לבנק למימוש יעדיו העסקיים. לאור העובדה, כי בשנים האחרונות הסביבה הטכנולוגית מתפתחת והתלות בה הולכת וגוברת, נוצר הצורך בהגדלת הגמישות העסקית והטכנולוגית והצורך בהגברת השימוש בטכנולוגיות חדשות.

הסיכון מנוהל לפי מדיניות ניהול טכנולוגיות המידע ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357. כמו כן, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 301 פועלת ועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון. בנוסף, הבנק פועל על פי מדיניות ניהול סיכונים מוצרים חדשים ובמסגרת זו מבוצעים תהליכי ניהול סיכונים בהכנסת מערכות/טכנולוגיות חדשות.

בתאריך 18 בנובמבר 2024 פורסם נוסח סופי של הוראת נב"ת 364 - ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע, אבטחת המידע והגנת הסייבר. ההוראה תחליף את הוראות נב"ת 357, 361, 363.

ההוראה מתייחסת למספר היבטים ביניהם היבטי ממשל תאגידי, תהליכי ניהול סיכוני טכנולוגיית מידע וסיכוני אבטחת מידע והגנה בסייבר בקווי ההגנה השונים, ניהול אירועי כשל טכנולוגי ואבטחת מידע, ניהול סיכונים מול צדדים שלישיים, המשכיות עסקית ודיווחים להנהלה, לדירקטוריון ולפיקוח על הבנקים. תאריך תחילת ההוראה - 18 חודשים מפרסום ההוראה הסופי. הבנק נערך ליישום ההוראה.

ניהול סיכונים בסביבות מחשוב ענן

לבנק מסמך אסטרטגיית ענן ומסמך מדיניות לשימוש בשירותי מחשוב ענן, שאושרו בהנהלה ובדירקטוריון. הבנק פועל בהתאם להוראה 362 בנושא, הקובעת הנחיות ותנאים הנדרשים לשימוש של תאגיד בנקאי בטכנולוגיות מחשוב ענן ומדגישה את הצורך לנהל את הסיכונים לכל שימוש בטכנולוגיות מחשוב ענן. מסמך המדיניות עודכן בשנת 2024 בהתאם לאסטרטגיית ענן שאושרה בשנת 2024.

אבטחת מידע

דירקטוריון הבנק והנהלתו קבעו מדיניות מפורטת בנושא אבטחת מידע בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 357 - "ניהול טכנולוגיית המידע" ומינה מנהל אבטחת מידע האחראי על ניהול סיכוני אבטחת מידע. הבנק מבצע את כל הסקרים והמיפויים הנדרשים לעמידה בהוראה. הבנק מיישם את הנחיות בנק ישראל בנושא מדיות חברתיות. בנוסף, הבנק מיישם את הנחיות תקנות הגנת הפרטיות.

סיכוני אבטחת מידע והגנת הסייבר

בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, ההנהלה והדירקטוריון אישרו את אסטרטגיית הגנת הסייבר ואת מדיניות הגנת הסייבר. מנהלת אבטחת המידע של הקבוצה מונתה גם כמנהלת הגנת הסייבר הקבוצתית בהתאם להיתר מבנק ישראל.

התקפות סייבר מבוצעות במטרה להסב נזק מסיבי באמצעות פגיעה בפעילות אסטרטגית. הנזק הצפוי מהתקפות אלו עשוי לנבוע מפגיעה באמינות, שלמות, סודיות המידע ו/או בזמינות מערכות הבנק. נזקים אלו עלולים להוביל לפגיעה בפעילות העסקית של הבנק ולהשפעה על לקוחותיו.

הבנק מקיים מערך הגנה כולל וייעודי להתמודדות עם התקפות סייבר, בנוסף לפעילות הכוללת המבוצעת בתחום אבטחת מידע. מערך ההגנה כולל היבטים אנושיים, טכנולוגיים ותהליכיים שמטרתם לצמצם את הפגיעה בפעילות הבנק וההשפעה על לקוחותיו, והכל על פי תרחישי תקיפה ייעודיים המוגדרים על ידי מנהלת הגנת הסייבר. היערכות זו כוללת, בין היתר, את הפעילויות הבאות:

- בחינת הסיכונים העיקריים וסקירת הסיכונים הרלוונטיים, תוך התייחסות לגורמי הסיכון, עלויות הסיכון והשלכותיו.
- דיווח להנהלה ולדירקטוריון על ממצאי סקרים ותרגילים, אירועי התקפות סייבר על הקבוצה והערכת הסיכון הנובע מתקריות סייבר ידועות בארץ ובעולם (שלא התממשו בבנק).
- ביצוע תכנית סקרים שנתית לבחינת העמידות בפני התקפות סייבר. בכלל זה תרגול מערך ההגנה, על פי תרחישי התקיפה שהוגדרו.
- דיווח על מאפייני התקפות מהותיות במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, תוך התייחסות לאופי הסיכונים המהותיים והשפעתם על הבנק.

החדשנות בבנקאות בתקשורת, שימוש בטכנולוגיות חדשות, מערכות פתוחות ויישומי מחשוב ענן, מעלים את הסבירות להתממשות אירוע סייבר. עקב כך, לצורך ניהול נאות של סיכוני סייבר, הורחבה והותאמה המסגרת הקיימת של ניהול סיכוני טכנולוגיית המידע ואבטחת מידע בבנק בהיבטי תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות וכן הוגברו הניטורים ומיושמות בקרות ואמצעים שונים בהתאם להתפתחות האיומים.

אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר מבצע תרגילי סייבר לבדיקת המוכנות הטכנולוגית, המוכנות התשתיתית וכן סימולציות לבחינה של תרחישים מורכבים. בנוסף, בשיתוף עם החטיבה לניהול סיכונים הוגדרה המתודולוגיה למיפוי סיכוני סייבר ומבוצע סקר סיכוני סייבר.

מנהלת הגנת הסייבר מקיימת פורום חודשי אשר דן בהתראות מודיעין והשפעה של אירועי סייבר, שהתרחשו בארגונים פיננסים בעולם, על ההיערכות של הקבוצה והשינויים הנדרשים במתאר איומי הסייבר על הקבוצה הבנקאית.

אגף אבטחת מידע והגנה בסייבר מפעיל תכנית לשמירת כשירות באמצעות הרצאות מודעות, ימי עיון, תרגילים מקומיים ויציאה להכשרות מרוכזות. ובאמצעות הפעלה של תכנית "אקסלרטור סייבר" לחברות הזנק בתחום, אשר מטרתה לאתר חברות אשר מפתחות יכולות הגנה חדשניות, לסייע לחברות לעצב את המוצר שלהן, כך שיענה על דרישות הגנה של הבנק, ולהפעיל את המוצר בסביבות שונות ברשת הבנק בהתאם לצרכים ושיקולי ההגנה.

הבנק מיישם את הנחיות הוראות ניהול בנקאי תקין 363 (ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה) אשר עוסקות בפעילות הבנק מול ספקיו והוראה A359 (מיקור חוץ). בנוסף הבנק עומד בדרישות הבקרה של חברת SWIFT העולמית.

חלק 9 - סיכונים אחרים

סיכון משפטי

א. כללי

סיכון משפטי נכלל בגדר סיכון תפעולי כהגדרתו בנב"ת מס' 350 - ניהול סיכון משפטי כולל, אך אינו מוגבל ל"חשיפה לקנסות (fines penalties) או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית (punitive damages), כמו גם מהסדרים פרטניים (private settlements)".

הבנק מתייחס להגדרה באופן מרחיב וכולל בסיכון המשפטי, בין היתר, סיכון הנובע מאי קיומן של הוראות דין לרבות הוראות רגולטוריות, סיכון להפסד כתוצאה מהעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, סיכונים הנובעים מפעילות ללא גיבוי משפטי/או ייעוץ משפטי מול לקוחות, ספקים ו/או צדדים נוספים, סיכונים הכרוכים בהליכים משפטיים וכל סיכון אחר העלול לחשוף את הבנק לדרישה או תביעה משפטית.

ב. תיאבון הסיכון

הבנק נוקט במדיניות שמרנית של תיאבון סיכון נמוך ביחס לקשירת הסכמים והתחייבויות משפטיות ומבצע את פעילותו העסקית בליווי גיבוי משפטי הולם, תוך הקפדה יתרה על עמידה בכל הוראות החקיקה והרגולציה והמגבלות והחבובות הנגזרות מהן. הבנק מיישם מדיניות ניהול סיכונים משפטיים השוללת כל פעולה מודעת לסיכון שתוצאותיו עלולות לגרום העמדה לדין פלילי או נקיטת סנקציות פליליות או מנהליות נגד הבנק או מי מנושאי המשרה בו, ונוקט במדיניות של אפס סובלנות בכל הנוגע לסיכון שמקורו בהפרה של הוראות דין המהוות עבירה פלילית או הפרה מנהלית.

ג. מדיניות וניהול החשיפות

הבנק פועל על פי מדיניות לניהול הסיכון המשפטי המאושרת על ידי ההנהלה והדירקטוריון, במסגרתה מתואר הסיכון המשפטי, הדרכים לאיתורו, מיפוי ומזעורו.

הייעוץ המשפטי של הבנק מנהל מעקב שוטף אחר ההתפתחויות בחקיקה, ברגולציה ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של הבנק, ומספק את הייעוץ, הגיבוי והתמיכה המשפטית הנדרשת לבנק על יחידותיו השונות. הבנק פועל למזעור הסיכונים על בסיס התפתחויות אלו ובהתאם להשלכותיהן. כמו כן, הייעוץ המשפטי עורך באופן תקופתי או על פי הצורך, עדכונים נדרשים במסמכים המשפטיים שבשימוש הבנק, בהסכמי המסגרת להם הבנק צד ובחוות דעת משפטיות המהוות בסיס להתקשרויות ו/או קיום מנחים לפעילויות שונות.

בנוסף, פועל הייעוץ המשפטי לאיתור מראש של הסיכונים המשפטיים, לרבות בחינת כל מוצר או פעילות חדשים ועריכת מכלול המסמכים הכרוכים באותו מוצר/שירות או פעילות, במגמה למזער את הסיכון המשפטי ככל האפשר. נהלי הבנק וההדרכות השוטפות ליישומם, מביאים בחשבון את ההיבטים המשפטיים הכרוכים בפעילות הבנק. במסגרת סקר הסיכונים התפעוליים שנערך בבנק, נסקרות גם פעילויות הייעוץ המשפטי, וסיכונים שאותרו מוערכים, נקבעים צעדים למזעורם ומופקים לקחים לשם מניעת הישנותם.

ד. דיווח על החשיפה לסיכונים משפטיים

- החשיפות לסיכונים משפטיים מרוכזות ומדווחות במסגרת מסמך הסיכונים המשפטיים הרבעוני, אשר נדון אחת לרבעון בהנהלה, בוועדת אשראי וניהול סיכונים של הדירקטוריון ובדירקטוריון.
- בעת אירוע מהותי בעל אפיונים משפטיים, מוגש למנהלת הסיכונים המשפטיים דיווח מידי ביחס לאירוע, מידת השפעתו ואופן השפעתו על הבנק. מנהלת הסיכונים המשפטיים מורה על האמצעים שיש לנקוט על מנת לצמצם את מידת החשיפה לסיכון המשפטי שנוצר ונעזרת לשם כך ביועצים משפטיים חיצוניים, הביקורת הפנימית, קצין הציות הקבוצתי והממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות והממונה על הגנת הפרטיות. בהתאם לצורך, אירועים מהותיים, כאמור, הרלוונטיים לממונה על אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך ובדיני תחרות, או לממונה על הגנת הפרטיות, מדווחים להם מיידית.

סיכון ציות

א. כללי

- הוראת ניהול בנקאי תקין 308 של הפיקוח על הבנקים, מחייבת את הבנקים לפעול לקיום כלל הדינים וכללי ההתנהגות החלים על הפעילויות הבנקאיות השונות של הבנק. במסגרת עדכון להוראה שפורסם בדצמבר 2019, נוספה החובה לבחון גם שינויים משמעותיים מחוץ לישראל בהוראות הציות ובמדיניות האכיפה מחוץ לישראל, שחלות על הבנק, לרבות על פעילות הלקוחות. תהליכי הזיהוי וההערכה שבבסיס העדכון יכללו גם לקחים מאירועי ציות משמעותיים ויעוגנו בנהלי התאגיד הבנקאי או בדרך מתועדת אחרת שתבטיח הטמעתם בתהליך. הבנק פועל לאיסוף מאורגן ויזום של עדכוני רגולציה זרה ביחס למדינות עיקריות הרלוונטיות לפעילות cross border של הבנק.
- סיכון ציות הינו הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות. סיכון זה כולל סיכון התנהגותי (Conduct Risk), אשר הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות ושקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.
- הוראות ציות: כמוגדר בהוראה 308, הינם: חוקים, תקנות, הוראות רגולציה ועמדות רשויות מוסמכות, תקדים משפטי מחייב, נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של התאגיד הבנקאי. ההוראה מאפשרת לבנק לקבוע כי הוראות ציות מתחומים שאינם בליבת הפעילות הבנקאית כגון דיני עבודה, הוראות הדיווח לציבור וכדומה, יהיו באחריות ובפיקוח גורם בקרה בקו ההגנה השני, שאינו חלק מפונקציית הציות (להלן: "מנהל סיכון ציות").
- החובות החלות על הבנק הינן חובות חוצות ארגון הנוגעות למגוון נרחב של פעילויות, תהליכים ומוצרים אותם מבצע הבנק מדי יום.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני ניירות ערך, המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות, נהלי הבנק והתהליכים השונים בבנק, אשר מסדירה נהלים והנחיות ליישום מתמשך של התכנית, וזאת בהתאם לקריטריונים שפרסמה רשות ניירות ערך בנושא. הבנק מינה את מנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני ניירות ערך, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וביקורות בתחום דיני ניירות ערך וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה תכנית עבודה לממונה האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך בנפרד מתכנית העבודה של מחלקת הציות.
- הבנק אימץ תכנית אכיפה פנימית בדיני התחרות הכלכלית המבוססת על מיפוי מקיף של הוראות הדין הרלוונטיות. הבנק קבע נהלים ותהליכים שונים ליישום התכנית. הבנק מינה את מנהל הסיכונים הראשי של הבנק כממונה על האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בבנק. הבנק מבצע מעקב אחר הוצאתה לפועל של תכנית האכיפה בדיני תחרות כלכלית, בין היתר, באמצעות קיום בקורות וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה. דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה תכנית עבודה לממונה האכיפה הפנימית בדיני תחרות כלכלית בנפרד מתכנית העבודה של מחלקת הציות.
- הבנק פועל ליישום הוראות החוק בעניין ההגנה על הפרטיות. הבנק מינה ממונה על הגנת הפרטיות, בכפיפות ישירה לקצין הציות הראשי ופועל ליישום תכנית בקורות עדכנית וכן נוקט פעולות להטמעת ידע בתחום זה.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק קבע ואישר מדיניות ציות קבוצתית. במדיניות מוסדרים, בין היתר, מבנה פונקציית הציות, הגורמים השונים המעורבים ביישום המדיניות, חלוקת האחריות לביצוע בקורות בקו ההגנה השני אחר הוראות הציות השונות בהתאם לכללים שנקבעו בהוראה וכדומה. כמו כן דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את תכנית העבודה של מחלקת הציות של הבנק.

מדיניות הציות של הבנק מעגנת, בין היתר, את ערכי הציות אותם מקדם הבנק, משמשת כקו מנחה לפעילות כל הגורמים בבנק בניהול סיכונים הציות בכלל ובעמידה במכלול ההוראות הרגולטוריות בפרט, מתווה את העקרונות וקווי היסוד, ומעגנת את הסמכויות ותחומי האחריות של הגורמים השונים בבנק ובקבוצה לצורך בניית תשתית נאותה ליישום החובות החלות על הבנק בתחום הציות והסדרתן בנהלים ותהליכים.

ג. תיאבון הסיכון

הבנק אימץ מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכון הציות. ביחס להפרת הוראות החוק ונהלי הבנק הקשורים להוראות החוק, הבנק ימלא אחר הוראות ציות החלות עליו ויפעל לשם הבטחת העמידה בהן על ידי כלל עובדיו. כל עסקיו של הבנק יבוצעו על פי נהלי הבנק, הקוד האתי ובהתאם לכל החוקים והתקנות. הבנק פועל להטמעת תרבות ארגונית ואמות מידה ליושרה ואתיקה כבסיס הכרחי לקיום של תרבות ציות בכל דרגי הארגון.

ד. ניהול החשיפה

- לשם קיום ההוראה קיימת מחלקת ציות קבוצתית (להלן: "פונקציית הציות" או "הפונקציה"), הכפופה לקצינת הציות הראשית ומשמשת כפונקציה בלתי תלויה, אחראית על ניהול סיכון הציות בבנק. כמו כן, ממונה קצינת הציות הראשית כ-RO (הממונה) על יישום כללי החקיקה וההוראות בתחומי ה-FATCA שמטרתו לאכוף מנגנוני דיווח לגבי חשבונות של אמריקאים מחוץ לארה"ב, RO לבחינת יישום הסכם ה-QI (Qualified Intermediary) המרחיב את דרישות הדיווח וניכוי המס מתשלומים מסוימים מעבר לחשבונות אמריקאים גם לחשבונות אחרים להם הכנסות ממקורות אמריקאים וכן אחראי לוודא יישום כללי ה-CRS (Common Reporting Standard) שבדומה ל-FATCA מסדירים החלפת מידע, בין מדינות אשר ביניהן הסכם ליישום חילופי מידע, לגבי חשבונות פיננסיים של תושבים לצרכי מס של אותן מדינות.
- הפונקציה אחראית על ריכוז הבקרה בבנק לציות להוראות הציות שבאחריותה בהתאם למדיניות הציות ותכנית העבודה השנתית ולדיווח על ליקויים או פערים, לכל מדרג הסמכויות בבנק, בין היתר ע"י בחינת מוצרים חדשים ו/או פעילויות חדשות, כמו גם ביצוע בקורות שוטפות על מוצרים ופעילויות קיימות בהתאם להוראות הציות השונות וע"י קבלת דיווחים ממנהלי סיכון הציות. כחלק מתפקידה, בוחנת גם הפונקציה חוזרים ונהלים חדשים, טרם פרסומם, וכן בודקת את קיום הוראות הציות באופן שוטף אחר שינויים בחקיקה ובהוראות רגולטוריות.
- לצד קצינת הציות הראשית פועלים:
- נאמני ציות בכל אחד מסניפי הבנק ובקרים במטה, אשר מתפקדים, בין היתר, לזהות ולאתר אירועים המצריכים דיווח או טיפול מיוחד של המחלקה.
- פורום מעקב אחר יישום הוראות סטטוטוריות בראשות מנהלת הסיכונים הראשית בחברת האם, שמתפקידה לעקוב אחר יישום הוראות ציות חדשות ולדון בטיטוטות הוראות, הצעות חוק, תזכירי חוק וכדומה.
- כמו כן, מסתייעת הפונקציה במערך הביקורת הפנימית של הבנק, ביחידה לפניות הציבור, במחלקת שיטות ותהליכים, במערך הייעוץ המשפטי, במתקן ובמחלקת ההדרכה.
- בבנק מבוצעים תהליכי הטמעה שוטפים בנושאי הציות, בין היתר, על ידי לומדות, קיום ימי עיון והדרכות למטה ולסניפים.
- מערך הייעוץ המשפטי מבצע מעקב אחר עדכוני חקיקה ואחר עדכוני רגולציה בעולם, כמפורט בסעיף א' לעיל, ווידוא מסירתם לאחראי על ניהול סיכונים ציות וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראי, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווחת קצינת הציות הראשית להנהלת הבנק ולוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון על פעילותו במהלך הרבעון שחלף במסגרת מסמך הסיכונים הכללי. הדיווח המפורט כולל סיכום פעילות הפונקציה, פירוט המלצות, פרטים ביחס להפרות של הוראות ציות שזוהו במהלך התקופה המדווחת והמלצות לגבי צעדים שיש לנקוט בגין ההפרות ומניעת הישנותן והיערכות הבנק ליישום הוראת ציות חדשה.
- לפחות אחת לשנה מדווחת קצינת הציות הראשית להנהלה ולדירקטוריון הבנק, דיווח מפורט, בנפרד ממסמך הסיכונים, בו הוא מסכם את פעילותו בשנה הקודמת וכן מציג את תכנית העבודה לשנה הבאה.
- מסמך הערכת הסיכונים המוצג אחת לשנה בהנהלה ובוועדת אשראי וסיכונים של הדירקטוריון. המסמך כולל התייחסות למוקדי הסיכון בבנק, על פי מסמך הערכת הסיכון הלאומי שמתפרסם אחת לתקופה וכן מוקדי סיכון ייחודיים לבנק.
- בנוסף, במדיניות הציות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מיידיים לדירקטוריון.

ו. ניהול סיכון התנהגותי - Conduct Risk

- סיכון הבנקאות הוגנת הינו סיכון חוצה ארגון השואב את מסגרתו הנורמטיבית משורה ארוכה של הוראות דין ורגולציה ואשר מושתת על ערכי יסוד בדמות הוגנות, הגינות, מניעת הפליה וסקיפות, באופן שבו הבנק מתנהל אל מול מחזיקי העניין השונים.
- הבנק הטמיע ערכי הוגנות וסקיפות בפעילותו מול לקוחותיה וחיזוק עקרונות אלו בהתנהלותו השוטפת. ככלל, נדרש הבנק לוודא, כי ההצעות הניתנות ללקוח מותאמות לצרכיו. אי עמידה בסטנדרט התנהלות ראוי חושפת את הבנק לסיכונים שונים כמו סיכונים ציות, משפטי, מוניטין וכיו"ב. לבנק קיימת מדיניות בנושא Conduct Risk כחלק ממדיניות הציות.

סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור

א. כללי

סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור (להלן "הלבנת הון") הינם הסיכונים להטלת עיצומים כספיים משמעותיים על הבנק לאור אי עמידה בהוראות החוק בנושא מניעת הלבנת הון ואיסור מימון טרור וכן הסיכון להיווצרותה של אחריות פלילית של התאגיד ועובדיו. בנוסף, התממשות עבירה על הוראות הדין בתחום איסור הלבנת הון ומימון טרור עשויה לגרור התממשות של סיכון מוניטין.

על המגזר הבנקאי חלות הוראות שונות במסגרת מניעת הלבנת הון ומימון טרור הכוללות, בין היתר, את החוק לאיסור הלבנת הון, המאבק בטרור, צו איסור הלבנת הון, הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 411, חוזרים שונים ועוד.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

מצב המלחמה דורש ערנות מוגברת מצד הבנק. מחלקת הציות הקבוצתית מבצעת בקורות, בדגש על איתור פעילות המשקפת "אורות אדומים" לפעילות חשודה בנושאים הקשורים בציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור.

ב. מדיניות

דירקטוריון הבנק מאשר אחת לשנה את מדיניות איסור הלבנת הון ומימון טרור של הקבוצה במסגרת אישור מדיניות הציות. בנוסף לעדכונים השוטפים הנדרשים, לפני כשנה נוסף פרק למדיניות הציות של הבנק, בנושא סנקציות בינלאומיות.

ג. תיאבון הסיכון

- הבנק מפעיל מדיניות של הקפדה יתרה בהתייחסות לסיכוני הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות לעניין עבירת מס (cross border) ובמסגרתה נדרשים כל מנהלי הבנק ועובדיו, ללא יוצא מן הכלל, לכבד את הוראות החוק והרגולציה החלות על הבנק וכן אחר כל נהלי הבנק הרלוונטיים הנובעים מהוראות אלו ולפעול למזעור החשיפות לרמתן המינימלית.

- הבנק נוהג מדיניות מחמירה שנועדה להבטיח יישום הוראות החוק והכרת הלקוח איתו מנהל הבנק עסקים, ובכלל זה הבנת עסקיו המנוהלים עם הבנק או באמצעותו, החיוניים לניהול סיכוני הבנק ומניעה, ככל הניתן, אפשרות שיבוצעו עבירות הלבנת הון ומימון טרור באמצעות הבנק ולניהולו התקין של הבנק.

- המדיניות בתחום מניעת הלבנת הון ומימון טרור כוללת הגדרה ברורה של איסורים והנחיות ביחס לפעילות מול גופים ומדינות לגביהם ישנן הגבלות ו/או משטרי סנקציות ייעודיים.

- מדיניות ניהול הסיכון מתייחסת לדרישות "הכר את הלקוח" בהתאם לחקיקה מחייבת ומגדירה תהליכים וכלים הנדרשים לצורך עמידה מיטבית בדרישות אלו.

ד. ניהול החשיפה

- בבנק פועלת יחידה למניעת הלבנת הון ומימון טרור, הכפופה לקצינת הציות הראשי, אשר מופקדת על יישום הוראות הדין בנושא זה ועל הטמעתן. קצינת הציות הראשית משמשת גם כאחראית איסור הלבנת הון. היחידה מהווה חלק מפונקציית הציות הכפופה למנהלת הסיכונים הראשית (CRO).

- תפקידי האחראי על איסור הלבנת הון ומימון טרור כוללים, בין היתר: כתיבה ועדכון המדיניות והנהלים בהתאם לעדכוני חקיקה והוראות הדין, פיתוח וביצוע בקורות על מנת לוודא כי הבנק מיישם את הוראות הדין ומבצע את הדיווחים הנדרשים כולל בקורות אחר ביצוע הדיווחים לרשות לאיסור הלבנת הון על פי סוג וגודל הפעולה, העברת דיווחים על פעולות בלתי רגילות לרשות לאיסור הלבנת הון ובדיקת יישום מדיניות הבנק וכן קיום הדרכות יומי עיון לנאמני הציות ולכלל העובדים, המגבירים את המודעות לנושא.

- לשם יישום החוק והטמעה של הוראותיו מינה הבנק נאמני ציות המשמשים גם כנאמני איסור הלבנת הון בסניפים האחראים על הפעילות השוטפת למניעת הלבנת הון ומימון טרור בהתאם למדיניות ולנהלים. נאמנים אלו נבחרים ככלל מתוך אוכלוסיית מורשי החתימה בבנק וכפופים מקצועית בתחום איסור הלבנת הון לאחראית על איסור הלבנת הון.

- הבנק, מפעם לפעם, עורך ימי עיון לכל נאמני איסור הלבנת הון, כנסים למנהלים, הרצאות לעובדי הסניפים וכן השתלמויות והדרכות לכלל העובדים בקורסים במסגרת מחלקת ההדרכה של הבנק. כמו כן, נערכות הדרכות והשתלמויות ביחידה או באופן מקוון. בנוסף מפיץ הבנק לומדה ממחשבת הכוללת מבדק לבחינת הטמעת תוכן הלומדה בקרב העובדים. הלומדה מתעדכנת בהתאם לשינויים והתפתחויות בתחום ובהוראות הדין. עובדי הבנק

הרלוונטיים נבחנים במבדק ונבדקת עמידתם בו בהצלחה. אחת לתקופה מהלך זה חוזר על עצמו לריענון הידע. מהלכי ההדרכה שבוצעו הגבירו את המודעות לנושא.

- הבנק נוקט באופן שוטף במהלכים לאיתור וטיפול נתונים באמצעות דוחות בקרה ולייעול הבקורות, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח ושדרוג מערכות הבקרה הממוכנות ומקצה משאבי כח אדם לנושא.
- מערך הייעוץ המשפטי בחברת האם והיועצת המשפטית של הבנק מבצעים מעקב אחר עדכוני חקיקה ווידוא מסירתם לאחראית על ניהול סיכונים איסור הלבנת הון וכן למתן תמיכה משפטית ככל שזו נדרשת על ידי האחראית, לקיום חובות האחראי ופעילות היחידה והבנק.
- במסגרת דיון חצי שנתי במסגרת פורום למעקב אחר סיכונים תפעוליים מתקיים דיון בהתפתחויות טכנולוגיות, כגון שימוש באינטרנט, טלפונים סלולריים, כרטיסי חיוב נטענים, אמצעי תשלום מתקדמים ועוד, העלולים לסייע בידי לקוחות בביצוע הלבנת הון ו/או מימון טרור על מנת לגבש ולבחון אמצעי הגנה נאותים, להתמודדות בהתפתחויות אלו ובחשיפות הנובעות מהן.

ה. דיווח על החשיפה

- אחת לרבעון מדווחת האחראית על איסור הלבנת הון ומימון טרור להנהלת הבנק ולוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים על פעילותה במהלך הרבעון שחלף במסגרת מסמך הסיכונים הכללי. הדיווח המפורט כולל בין היתר התייחסות למוקדי סיכון שאותרו על ידי הממונה ודרכי הטיפול בהם ודיווח על יישום מדיניות "הכר את הלקוח".
- אחת לשנה לפחות מדווחת האחראית על איסור הלבנת הון ומימון טרור להנהלת הבנק ולוועדת ניהול הסיכונים של דירקטוריון הבנק, דיווח מפורט בנפרד ממסמך הסיכונים, עם פירוט הנושאים שטופלו בשנה הקלנדרית הקודמת.
- דוח הערכת הסיכונים המוצג אחת לשנה בהנהלה, בוועדת ניהול הסיכונים ובדירקטוריון. המסמך כולל התייחסות למוקדי הסיכון בבנק, על פי מסמך הערכת הסיכון הלאומי שמתפרסם אחת לתקופה, וכן, מוקדי סיכון ייחודיים לבנק.
- בנוסף, במדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון מוגדרים דיווחים מדיניים לדירקטוריון ולבנק ישראל.

ו. ניהול סיכונים חוצי גבולות - Cross border

הבנק פועל בתחומי בנקאות שונים. בין שאר לקוחותיו, מספק הבנק שירותים גם ללקוחות שהינם בעלי מגבלות Cross Border. על רקע המאמצים המוגברים של מדינות שונות באיתור כספים של תושביהן המוחזקים מחוץ למדינת התושבות והמגמה של שיתוף פעולה בינלאומי במאבק בהעלמות מס, עלולה פעילות הבנק מול לקוחות, כאמור להגדיל את החשיפה של הבנק לסיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וכן לסיכונים מוניטין.

נקבעה מדיניות ייעודית לנושא זה, נקבעו נהלי עבודה ונעשים צעדים אופרטיביים לניהול וצמצום הסיכון, חשבונות בסיכון גבוה בהיבטי סיכונים חוצי גבולות מזוהים ומסומנים. לקוחות להם אינדיקציות לתושבות מס זרה וכן כל הלקוחות החדשים נדרשים לחתום על הצהרות לעניין חביונות המס וויתור על סודיות בהיבט זה.

- ביום 6 בפברואר 2019 פורסמו תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות של מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ט-2019, המטמיעות לדין הישראלי את ההתחייבויות שמדינת ישראל לקחה על עצמה לאימוץ התקן הבינלאומי לחילופי מידע (תקן CRS), אשר פותח ע"י הארגון לשיתוף פעולה כלכלי (OECD), לצורך קיום חילופי מידע אוטומטיים על בסיס שנתי למטרות סיוע הדדי באכיפת מס בין מדינות.

בהתאם לתקנות אלה, מדווח הבנק מדי חודש ספטמבר על לקוחות שסווגו כברי דיווח בהסתמך על הצהרת תושבות שלהם או בהסתמך על סממן לתושבות מס במדינה זרה ברת דיווח בהתאם לאמור בתקנות, כפי שזוהו בתום השנה הקלנדרית הקודמת.

בנוסף לאמור, חלו בשנים האחרונות התפתחויות בחקיקה וברגולציה הבנקאית באירופה ובעולם בכלל, שיש בהן להשפיע על רמת הסיכון והחשיפה לסיכונים חוצי גבולות מממן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. ככלל הבנק אינו יוזם פעילות שיווק, קידום ופרסום ואינו מכוון או מציע את שירותיו באופן מובהק או מכוון ללקוחות תושבי חוץ בין אם באופן ישיר ובין אם באופן מקוון. לבנק אין שלוחות או נציגויות מחוץ לישראל ועובדי הבנק לא פועלים מחוץ לישראל. לגבי חשבונות של תושבי חוץ הנפתחים בבנק, נוקט הבנק בגישה מבוססת סיכון בכל תהליכי פתיחת החשבונות ותהליכי ניהול החשבונות, על מנת למזער ולגדר ככל האפשר היתכנות או אפשרות שהבנק יפר את הדין הזר בעת מתן שירותים בנקאיים ללקוחות תושבי חוץ. זאת על ידי איסור ביצוע פעילות שיווק אקטיבית, הגבלה והתאמה של סוג ואופן מתן השירותים, לרבות הגבלה או הימנעות מממן שירותים לתושבי חוץ בעת שהייתם מחוץ לישראל, והתייחסות לסוגיית יוזם השירות.

- הוראות ה-FATCA - ציות להוראות החקיקה המקומית המעגנת את הכללים הקבועים בחוק האמריקאי והוטמעה בהסכם בין מדינת ישראל ובין ארה"ב וישראל. במסגרת כללי הוראות אלו, מפעיל הבנק תהליכים פנימיים לזיהוי ותייעוד חשבונות של לקוחות אמריקאים ומדווח עליהם, מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, לרשות המסים בארה"ב. הדיווח מתבצע באמצעות רשות המסים בישראל, בהתאם לדרישות ההוראה. בהתאם לתקנות, הבנק מאפשר פתיחת חשבון חדש, בכפוף לחתימת לקוח על הצהרה בדבר תושבות המס שלו.

- הוראות ה-CRS - תקן שפותח על ידי ארגון ה-OECD ושמטרתו איסוף מידע לגבי תושבות המס של לקוחות הבנק ודיווח עליהם לרשויות המס של המדינות המשתתפות, באמצעות רשות המסים בישראל. התקן אשר הוטמע בחקיקה מקומית, מיושם על ידי הבנק, אשר מדווח מדי חודש ספטמבר, לגבי שנת המס הקודמת, על לקוחותיו שהצהירו על תושבות מס זרה, או שבחשבונם אינדיקציה לתושבות מס כזו.

- תקנות ה-QI - תקנות מס בארה"ב הנוגעות לניכוי מס במקור על הכנסה הנובעת ממקור אמריקאי לרבות הכנסה מדיבידנדים ותשלומי ריבית על ניירות ערך אמריקאיים. התקנות קובעות, בין היתר, חובות זיהוי, תיעוד, ניכוי ודיווח וחלות על כל המחזיקים בני"ע עם תקבולים ממקור אמריקאי, לקוחות אמריקאים ושייכים אמריקאים.

סיכון מוניטין

א. כללי

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון הנובע מתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי איגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עלולה להשפיע לרעה על יכולתו של תאגיד בנקאי לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון. סיכון המוניטין הינו סיכון מורכב וקשה לחזות את התממשותו, שכן הוא מדבר על "תפיסת" הארגון בעיני "הציבור". תפיסה/דעה הוא דבר שאינו מוחשי, בעייתי למדידה, משתנה והשפעתו המיידית על פעולה (פתיחה/סגירת חשבון או העברת פעילות) היא קשה לחיזוי. קושי נוסף קיים בעובדה שבמקרים רבים הסיכון הינו פועל יוצא של התממשות סיכונים אחרים כגון סיכון תפעולי מסוג מעילה, אבטחת מידע, סיכון ציות והלבנת הון, סיכון אשראי ו/או שוק בהיקף חריג, מערכת יחסי העבודה בבנק ועוד.

ב. מדיניות וניהול החשיפות

ניהול סיכונים המוניטין בבנק כולל מספר מרכיבים עיקריים:

- זיהוי ומעקב אחר גורמי סיכון בתחום המוניטין וגיבוש פעילות מונעת המבוססת על גיבוש דפוסי התנהגות/התנהלות המביאים בחשבון ככל שניתן את סיכון המוניטין במסגרת הגיבוש והיישום של המדיניות העסקית.
- איתור מוקדם של אירועי מוניטין פוטנציאליים והצפתם בפני דוברת הבנק, מנהל סיכון המוניטין וההנהלה.
- ניטור מתמשך של סיכון המוניטין במטרה להבטיח זיהוי מגמות שעלולות להוביל לאירוע מוניטין ולדווח עליהן לראש אגף בנקאות וניהול נכסי לקוחות, בתפקידה כמנהלת סיכון המוניטין ולדוברת הבנק, העוסקת בניהול השוטף של הסיכון.
- ניהול שוטף של מערכת היחסים עם כלי התקשורת השונים בעיקר עם בעלי תפקידים המסקרים את הבנק: כתבים ועורכים בעלי השפעה (באחריות דוברת הבנק).

ג. תיאבון הסיכון

לבנק סובלנות נמוכה לסיכון המוניטין שעלול להשפיע על יציבותו ובכלל זה - איומים שמקורם בתדמית הבנק. מעבר לכך, הבנק רואה בתדמית חיובית משום נכס מרכזי ולכן יפעל למניעת התממשות סיכון מוניטין שעלול גם להגיע לתרחיש קיצון וינסה למזער התממשותם של סיכונים מוניטין.

ד. דיווח על החשיפה של סיכון מוניטין

דוברת הבנק תהיה מעורבת בפרסום הודעות ודיווחים מהותיים לבורסה בדגש על הודעות שיש בהן איום פוטנציאלי או השפעה על מוניטין הבנק כגון אזהרות רווח, מינויים מהותיים, עסקאות מהותיות ועוד. במסגרת מסמך הסיכונים מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון המוניטין.

סיכון אסטרטגי

א. כללי

הסיכון מוגדר כסיכון של ההשלכות הנוכחיות והעתידיות על רווחים, הון, מוניטין או מעמד הנובעים מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום בלתי נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה הינו פונקציה של התאימות בין היעדים האסטרטגיים של הבנק, האסטרטגיות העסקיות שפותחו להשגת יעדים אלו, המשאבים שהוקצו לעמידה ביעדים אלו ואיכות היישום.

הבנק מחלק את הסיכון האסטרטגי לשלוש משפחות סיכון, אשר התממשותן, כולן או חלק מהן, עלולות להשפיע על הגשמת החזון והיעדים האסטרטגיים:

סיכונים הפוזיציה האסטרטגית (Strategic positioning risks); סיכונים יישום האסטרטגיה (Strategic execution risks) וסיכונים ההשלכה האסטרטגית (Strategic consequence risks).

ב. מדיניות וניהול החשיפות

יעדי מדיניות ניהול הסיכון האסטרטגי, הינם:

- הבטחת התאמה בין היעדים האסטרטגיים לבין: תכניות העבודה השנתיות; האמצעים שהוקצו לעמידה ביעדים (בין היתר, משאבי הון במסגרת תכנון ההון של הבנק); יישום ההחלטות האסטרטגיות.
 - יכולת ניטור של הסיכון האסטרטגי, המאפשרת זיהוי מוקדם של פערים בהתממשות התכנון האסטרטגי: החלטות/תכניות עסקיות שגויות; יישום בלתי נאות של החלטות אסטרטגיות; שינויים ענפיים, כלכליים, טכנולוגיים ורגולטוריים.
- נקבעו מדדים לניטור ברמה החצי-שנתית והם מעודכנים בהתאם להתפתחויות.

ג. תיאבון הסיכון האסטרטגי

לבנק סובלנות נמוכה לסיכון האסטרטגי בשל ההשפעה הקריטית שעשויה להיות לו על יציבות הבנק והישגיו העסקיים. הבנק מאמץ אסטרטגיה עסקית המתאפיינת ברמה גבוהה של זהירות ומידתיות. הבנק מפעיל תהליכי בקרה על מנת לצמצם החשיפה לסיכונים חריגים.

ד. דיווח על החשיפה לסיכון האסטרטגי

בבנק קיימת מעטפת סדורה של דיווחים ביחס לסיכון האסטרטגי לאורך קווי ההגנה השונים. במסגרת מסמך הסיכונים מדווחים נושאים מרכזיים הנוגעים לסיכון האסטרטגי.

סיכון רגולטורי

סיכון קיים או עתידי להכנסות ולהון הבנק, העלול להיווצר משינויים ברגולציה או בחקיקה, שיש בהם כדי להשפיע על פעילות הבנק ועסקיו. מקורו של הסיכון הוא בהתגברות הדרישות הרגולטוריות בארץ ובעולם. השינויים הרגולטוריים ויישום רפורמות רגולטוריות מגבירים את אי הוודאות והתחרותיות במערכת הפיננסית ויוצרים סיכון להכנסות, להוצאות ולהון הבנק, לרבות באמצעות מניעת או הטלת מגבלות על פעילות עסקית. שינויים אלה גם מחייבים את הבנק להיערכות, יישום והטמעה של דרישות רגולטוריות הכרוכים בעלויות והשקעות נכבדות, בעיקר השקעות מיכוניות. הסיכון הרגולטורי מנוהל בבנק באמצעות מערך היעוץ משפטי, מחלקת הציות הקבוצתית בחברת האם ויחידת האסטרטגיה. התכנית האסטרטגית ותכנית העבודה מתייחסות להשפעות אפשריות שצוינו לעיל ולוקחות בחשבון את השינויים האמורים.

לפרטים בדבר התפתחויות אחרונות בסיכון הרגולטורי, ראה לעיל, פסקת סיכונים מובילים ומתפתחים.

סיכוני סביבה ואקלים

הסיכונים לחשיפה להפסדים מסיכונים הקשורים להשפעות סביבתיות הן בשל עלויות שמקורן בחשיפה לסיכוני סביבה - פגיעה סביבתית (זיהום קרקע, זיהום אוויר, מחסור במים, רעידות אדמה וכיו"ב) והן בשל עלויות הנובעות מהחשיפה לסיכוני האקלים - סיכונים פיזיים (גלי חום, בצורות, שיטפונות, הצפות ועוד) או סיכוני מעבר הקשורים לשינויי האקלים. לסיכונים אלו השפעה אפשרית במספר היבטים באופן ישיר או עקיף: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, ציות וסיכון מוניטין.

השפעה ישירה - כתוצאה מעלויות מפגעים סביבתיים שעל הבנק לשאת בהם בגין נזקים ישירים הקשורים בשינויי אקלים או הפסד כספי העלול להיגרם כתוצאה מאימוץ של הוראות לגבי מדיניות אקלים וסביבה, התפתחות טכנולוגית ושינויים בהעדפות השוק.

השפעה עקיפה - כגון על סיכוני האשראי - עלולה לנבוע מהרעה במצבו הפיננסי של לווה בעקבות השפעות סביבתיות ושינויי אקלים, בין היתר בעקבות אי-עמידה בהוראות הדין הסביבתיות הרלבנטיות, בשל הוצאות גדולות הנדרשות כדי לעמוד בדרישות רגולציה סביבתית או בשל קנס גבוה שניתן להשית בשל פגיעה סביבתית, וכן התממשות של סיכונים אחרים הקשורים בסיכונים סביבתיים כגון סיכון מוניטין. הבנק נוקט בפעולות לזיהוי וניהול סיכונים אלו, בדגש על סיכון האשראי, תוך חתירה לצמצום או מניעה של סיכון הנובע מהשפעה סביבתית שיש בה פוטנציאל לפגיעה. הבנק רואה ערך רב במימון פרויקטים/גופים התורמים לפיתוח סביבתי, כגון מימון פרויקטים בתחום האנרגיה המתחדשת.

ניהול הסיכון, מדיניות ותיאבון סיכון

קיימת לבנק מדיניות מפורטת לניהול הסיכונים הסביבתיים במסגרת מדיניות האשראי, המגדירה מתודולוגיה ותהליכי עבודה לניטור סיכונים סביבתיים באשראי. הבנק מביא זאת בחשבון במסגרת החלטותיו לגבי מתן אשראי ללקוחות במגזרים אותם הוא מנטר בעלי סיכון סביבתי גבוה במיוחד, ומתחשב בפוטנציאל סיכון האשראי של לקוחותיו. החשיפה של הלקוח לסיכונים אלה משפיעה על החלטות האשראי הרלבנטיות ונלקחת בחשבון במסגרת מכלול השיקולים בעת מתן אשראי. בנוסף, סיכונים פיזיים ישירים מוטמעים במסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים והמשכיות עסקית. כמו כן, בחטיבה לניהול סיכונים מתקיימת בקרה אחר עמידת הבנק בדיני איכות הסביבה.

הבנק פועל לאיתור הסיכונים הסביבתיים המהותיים הרלבנטיים לו ולפעילותו, ולבחינת הצורך בקביעת סט של KRI's (מדדי סיכון מרכזיים) לכל אחד מסיכונים אלה, תוך בחינת השתלבות סיכונים אלה בתוך תיאבון הסיכון הכללי שלו. כמו כן, הבנק פועל להרחיב את ניטור הסיכונים הסביבתיים אליו הוא חשוף, על מנת לוודא כי הוא מוטמע בכלל מסגרות פעילותו ובתהליכי הערכת הסיכונים שלו. ובכלל זה, במסגרת ניהול סיכוני שוק, ניהול סיכוני הנזילות, ניהול סיכונים תפעוליים וניהול סיכוני מוניטין.

הבנק יבחן הוספת סיכונים פיזיים וסיכוני מעבר לתרחישי הקיצון הקיימים בתחומי פעילות שונים.

הבנק נמצא בתהליך של קביעת יעדים ומדדים ספציפיים בהתייחס לסיכון הסביבתי.

סיכון מודלים

הגדרת הסיכון

סיכון מודל מוגדר כפוטנציאל להשלכות שליליות כתוצאה מהחלטות או פעולות (לרבות דיווח) המבוססות על תוצרי מודל שגויים או משימוש לא נכון בתוצרי מודל. התממשות סיכון מודל עלולה לגרום להפסד כספי בגין קבלת החלטות עסקיות ואסטרטגיות שגויות או נזק למוניטין.

מדיניות וניהול הסיכון

לבנק מדיניות לניהול סיכון מודל (MRM) המפרטת ומגדירה מסגרת תיקוף מודלים מקיפה אשר כוללת כלים שונים שמטרתם הפחתת סיכון מודל, מניעת שימוש לא נכון במודל ומניעת סיכוני ביצועי מודל.

תיאבון סיכון

רמת ההקפדה והתחכום של תהליכי התיקוף בבנק (ראשוני, מחזורי ושוטף) עולים בקנה אחד עם השימוש הכולל של הבנק במודלים, עם המורכבות והמהותיות של המודלים ופעילות הבנק. תיאבון הסיכון של הבנק לסיכון מודל הוא מידתי. כלומר, הבנק פועל למזער את סיכון המודל ככל האפשר תוך שיקולים של עלות אל מול הפחתת הסיכון.

חלק 10: תגמול

כללי

1. בחודש יולי 2023 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר המלצת ועדת התגמול ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בדבר מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי (להלן: "הוראה 301A"), את מדיניות התגמול של הבנק (להלן: "מדיניות התגמול"), אשר החליפה את מדיניות התגמול של הבנק שאושרה בשנת 2020. מדיניות התגמול נקבעה בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן: "מדיניות התגמול הקבוצתית") וכוללת גם הוראות בדבר התגמול המשתנה לבכירים.

מידע המתייחס לגופים המפקחים על התגמול:

- הגוף העיקרי המפקח על נושא התגמול הוא ועדת ביקורת ומאזן של הדירקטוריון המשמשת גם כוועדת התגמול (להלן: "ועדת התגמול"). הרכב ועדת התגמול וסמכויותיה הינם בהתאם להוראה 301A ולהוראת ניהול בנקאי תקין 301 "הדירקטוריון". נכון למועד זה חברי ועדת התגמול הינם: אריה פורת - (יו"ר), יעקב אייזנר, שולמית (שולי) גרבורג ובני לאוטרברך.
- בהתאם למדיניות התגמול, גם לגופים נוספים בבנק תפקידים בקשר לפיקוח על נושא התגמול ובכלל אלה מערך משאבי האנוש ומחלקת ניהול הסיכונים בבנק.
- ועדת התגמול והדירקטוריון נעזרו בייעוץ משפטי של משרד עורכי הדין גולדפרב גרוס זליגמן ושות' בגיבוש ואישור מדיניות התגמול.
- מדיניות התגמול חלה על כל עובדי הבנק וניתנה במסגרתה התייחסות ספציפית לקבוצות העובדים מרכזיים (כהגדרת המונח בהוראה 301A).

נושאי המשרה בכירה ועובדים מרכזיים אחרים נכון לסוף תקופת הדיווח

- נכון לסוף שנת 2024 בבנק 16 נושאי משרה בכירה כהגדרתם בהוראה 301A (16 נושאי משרה בכירה נכון לסוף שנת 2023): 9 דירקטורים (9 דירקטורים בשנת 2023), 4 חברי הנהלה ו-3 נושאי משרה שאינם חברי הנהלה (שהינם מנהלים שכל תגמולם נקבע על פי הסכם קיבוצי והוחרגו מהגדרת עובדים מרכזיים).
- אין עובדים נוספים העונים על הגדרת עובדים מרכזיים כמפורט בהוראה.

שיקולים כלליים בקביעת מדיניות התגמול

- במדיניות התגמול נקבעו כללים שמטרתם להבטיח כי הסדרי התגמול בבנק יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק, ובהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית.
- השיקולים שהנחו את ועדת התגמול והדירקטוריון באמצע את מדיניות התגמול, בדגש על מדיניות התגמול לנושאי המשרה, הינם, בין היתר, קידום מטרות הבנק, תכנית העבודה שלו והאסטרטגיה של הבנק בראיה ארוכת טווח ולאור סביבת הבקרה שלו; התרבות הארגונית של הבנק; יצירת תמריצים ראויים, בהתחשב, בין השאר, במדיניות ניהול הסיכונים של הבנק על מנת שאלה לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק.

הסדרי התגמול המשתנה העיקריים לכלל העובדים

- כלל, העובדים בבנק (למעט חברי ההנהלה) מועסקים על פי הסכמים קיבוציים כפי שנקבעים מעת לעת (להלן: "ההסכמים הקיבוציים"). האמור במדיניות התגמול ביחס לעובדי הבנק המועסקים על פי ההסכמים הקיבוציים בבנק, כפוף להוראות ההסכמים הקיבוציים, בהתאם לאמור בהוראה 301A.
- תקציב המענק השנתי לכלל העובדים המועסקים תחת ההסכמים הקיבוציים ייגזר מהתשואה להון של הבנק, בהתאם להוראות הקבועות בהסכמים הקיבוציים, הענקת התגמול המשתנה קשורה לביצוע הבנק.

הסדרי התגמול המשתנה העיקריים לחברי ההנהלה

- בכל הנוגע לחברי ההנהלה, מדיניות התגמול קובעת, בין היתר, כללים הנוגעים לתגמול הקבוע ולהסדרי סיום העסקה של חברי ההנהלה, וכן כללים לתגמול המשתנה לחברי ההנהלה.
- מדיניות התגמול קובעת כי תנאי הסף לתשלום מענקים לחברי ההנהלה כוללים יעדי הלימות הון רגולטוריים ותשלום מענק שנתי לעובדים. כמו כן, במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי הבנק יהיה רשאי להעניק לחברי ההנהלה (א) מענק שנתי המבוסס על קריטריונים מדידים ("רכיב מדיד") בסך כולל של עד 2 משכורות חודשיות, המותנה

בתנאי הסף ואשר היקפו נקבע על בסיס שיעור התשואה להון ויחס היעילות ובחלקו גם לעמידה בציוני KPI איכותיים וכמותיים ביחס לחברי הנהלה שאינם המנכ"ל; ו-(ב) מענק שנתי איכותי, המותנה בתשלום מענק לעובדים, שלא יעלה על משכורת חודשית וחצי בממוצע לחברי הנהלה שאינם המנכ"ל ועד 2 משכורות חודשיות למנכ"ל ואשר היקפו יקבע על יסוד שיקולים שונים של ציות לחוקים, לתקנות ולהוראות רגולטוריות ותרומה לארגון. בנוסף, נקבע כי סך כל המענקים בשיקול דעת שיוענקו בגין שנת מענק לחבר הנהלה יחיד לא יעלו על 3 משכורות חודשיות של חבר ההנהלה. תקציב המענקים כולל גם התאמות בהתאם לתוצאות חברת האם בהתאם למדיניות התגמול הקבוצתית. אי עמידה במדדים אלה תביא לכך שלא יוענק תגמול משתנה או כי תקציב התגמול המשתנה יהיה נמוך באופן יחסי.

תגמול כספי ותגמול הוני

13. בהתאם למדיניות התגמול, ככלל, התגמול המשתנה בבנק מוענק בדרך של תגמול כספי. לצד זאת, בהתאם להסכמים הקיבוציים של עובדי הבנק (למעט חבר הנהלה), הייתה קיימת בבנק תכנית מתמשכת להענקת אופציות פאנטום לעובדי הבנק, קרי תגמול הצמוד לשווי כלכלי תיאורטי על פי נוסחה שנקבעה ומתבססת בעיקר על ביצועי הבנק ומשולמות בדרך של תגמול כספי. נכון למועד זה, על פי ההסכמים הקיבוציים לא תוענקה מנות נוספות של אופציות פאנטום, כאשר נקבעו הסדרים בדבר הקדמת מימוש חלק מאופציות הפאנטום שהוענקו בעבר לעובדים, הקפאת המימוש של יתרת אופציות הפאנטום עד למועד פרישת העובד, ותשלום רכיב שכרי (שאינו מהווה חלק מהשכר הקובע) חלף אופציות הפאנטום.

הסדרי תגמול בקשר לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת

14. מדיניות התגמול מייחדת התייחסות ספציפית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת. התגמול המשתנה של עובדים כאמור נקבע על פי סטנדרטים המתחשבים בחשיבות ורגישות התפקידים המוטלים על פונקציות אלו. התגמולים של יחידות כאמור או של עובדים ביחידות כאמור לא יהיו תלויים בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים. ככלל, עובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת, למעט חברי ההנהלה, כפופים להסדרי התגמול החלים על כלל עובדי הבנק, לרבות בכל הנוגע לתגמול המשתנה. בהתאם למדיניות התגמול, ובשילוב מחלקת ניהול הסיכונים של הבנק, ובהתאם למנגנון שאומץ בחברת האם, ניתנה במנגנון הערכת העובדים בבנק התייחסות ייעודית לעובדים העוסקים בניהול סיכונים, בקרה וביקורת ביחידות עסקיות ולתפקודם בתחום זה.

הסדרים נוספים: פריסת המענק; הפחתת או הגדלת סכומי המענק השנתי; השבה

15. מדיניות התגמול קובעת הסדר לפיו חלק מתשלום המענק השנתי (בכפוף לגובה המענק השנתי) יידחה תוך התניית תשלום המענקים הנדחים בעמידה בתנאים, ומחזקת את ביסוס הרכיב המשתנה לחברי ההנהלה על ביצועים בראייה ארוכת טווח בהתאם להוראה 301A, לרבות התאמה בגין ביצועים חלשים. במסגרת מדיניות התגמול נקבע כי אם עלה המענק השנתי לעובד מרכזי על 40% מהתגמול הקבוע של העובד בשנת המענק 50% מהמענק המשולם לעובד המרכזי בגין שנת מענק ישולם לו במזומן בסמוך לאחר מועד אישור הדוחות הכספיים של הבנק בגין שנת המענק.

50% מהמענק השנתי, יידחה ויפרס בשלושה תשלומים שווים, על פני שלוש השנים העוקבות (להלן: "תשלום נדחה"). בכפוף לעמידה בתנאים שנקבעו במדיניות התגמול. במקרה של סיום יחסי עובד - מעביד, לא יוקדמו תשלומים נדחים בגין השנים הקודמות, והם ימשיכו להיות כפופים להוראות האמורות.

16. יצוין, כי בהתאם למדיניות התגמול, הדירקטוריון, בכפוף להמלצת ועדת התגמול, רשאים להפחית מסכומי המענק השנתי לחברי ההנהלה, בהתאם לשיקולים כמפורט שם.

17. בנוסף, ביחס לחברי ההנהלה, נקבעו במדיניות התגמול כללי השבה, לפיהם, אם יתברר כי שולם למי מחברי ההנהלה תשלום בקשר עם תנאי כהונה והעסקה על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, ולאור הצגתם מחדש של הנתונים היה אמור להיות משולם לחבר ההנהלה סכום נמוך מזה ששולם בפועל, ישיב חבר ההנהלה לבנק, עם דרישתו, כל תשלום כאמור. כמו כן, במדיניות התגמול, ישנן הוראות השבה בהתאם להוראה A301, ובכלל זה קביעת הנסיבות אשר בהתקיימותן יושב תגמול שהוענק לעובד מרכזי, אופן הפעלת מנגנון ההשבה, תקופות ההשבה והוראות בקשר לפטור מהשבה.

18. האמצעים המפורטים לעיל, לצד ההסדרים המפורטים לעיל בדבר תקציבי המענקים, קושרים לכתחילה את היקפי המענקים לביצועי הבנק ואף מאפשרים את התאמת היקפי המענקים בדיעבד לביצועי הבנק.

19. בהתאם להוראה 301A, חלק מהתגמולים בגין סיום ההעסקה לעובדים מרכזיים, המהווה תגמול משתנה, יהיה מותנה בביצועים שנקבעו במדיניות התגמול, וחלק מהם יפרס לשלוש שנים נוספות, יותנה באי התקיימותם של אירוע קיצון בבנק ויהיה נתון להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד.

תיאור הדרכים שבהם סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול
20. במסגרת קביעת מנגנון התגמול והבחינה השנתית בדבר אפקטיביות מדיניות ומנגנון התגמול וידא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזת, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק. מדדי הסיכון השונים גם הובאו בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים לחברי ההנהלה בגין שנת 2024, כפי שאושרו ע"י ועדת התגמול והדירקטוריון. בהתאם למדיניות התגמול, תנאי סף לחלוקת הרכיב המדיד של המענקים הינו יעדי הלימות הון רגולטוריים כאמור בסעיף 13 לעיל. לא נמצא גם כי חלו שינויים בפרופיל הסיכון של הבנק בעקבות נטילת סיכונים שאינה עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק, מדיניות ומנגנון התגמול בבנק לא גרמו ליצירות אירועי חריגה או נטילת סיכונים כאמור.

הקשר שבין מדדי הסיכון והתגמול; היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה
21. במסגרת קביעת מנגנון התגמול מוודא הבנק כי המנגנון שנקבע עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון של הבנק ואינו מעודד נטילת סיכונים מופרזים, עקבי עם מסגרת ניהול הסיכונים ועם המטרות ארוכות הטווח של הבנק.
22. מדדי הסיכון משפיעים על התגמול במספר מובנים עיקריים: תנאי סף לתשלום הרכיב המדיד של המענקים לפי מדיניות התגמול לחברי הנהלה כוללים עמידה ביחסי הלימות הון רגולטוריים; מדדי סיכון מובאים בחשבון בעת קביעת המדדים הכמותיים (KPI's) לפי מדיניות התגמול לחברי ההנהלה ומשפיעים על היקף הרכיב המדיד; תשלום הרכיב המדיד של המענקים מותנה בעמידה בשיעור תשואה להון יחס יעילות רלוונטיים; תשלום מנת מענק נדחית מותנית ביחסי הלימות הון רגולטוריים; ומדדי הסיכון משפיעים גם על אופן התאמת תגמול נדחה בגין סיום ההעסקה הנחשב כתגמול משתנה לפי הוראה 301A.

יעדי התשואה להון מותאמים אף הם לסיכונים העדכניים ולעלות ההון של הבנק על מנת לתת ביטוי לפרמטרים של שליטה בסיכון בסיכון וכן לתכנית העבודה השנתית של הבנק, הנקבעת מדי שנה על ידי הדירקטוריון, בין היתר, בהתאם לתיאבון הסיכון העדכני של הבנק. יוטעם, כי תכניות העבודה השנתיות של הבנק נבנות, בין היתר, בשים לב להיקף הסיכונים, לסוגיהם השונים, אשר הבנק מוכן ליטול על עצמו. פריסת התגמול המשתנה, ככל הנדרש בהתאם להוראה 301A והתנאים להענקת מנות נדחות שלו מובילים להענקת חלק התגמול בפועל במועד מרוחק בזמן ובכך מצמצמים את המוטיבציה לנטילת סיכונים לצורכי השגת מענק בטווח הזמן המידי ומבטיחים שאיפה לביצועים לטווח ארוך. השילוב במדיניות התגמול בין תשואה להון, יחס היעילות והלימות הון מהווה שילוב ראוי היוצר תגמול המביא לקידום מטרות הבנק. הוא יוצר תמריצים ראויים מצד אחד תוך שמירה על מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. יצוין, כי גורמי ניהול הסיכונים, סייעו בגיבוש מנגנוני התגמול, על מנת להבטיח כי המדדים בהם נעשה שימוש במסגרת מנגנוני התגמול עקביים עם יעדי מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק ובכך מבטיחים מנגנוני התגמול אפקטיביים. מהות וסוגי המדדים לא השתנו במהלך השנה האחרונה.

23. היחס בין התגמול המשתנה המרבי לבין התגמול הקבוע, בהתאם למדיניות התגמול, הינו יחס סביר והולם:
- נקבעה תקרה לרכיב המשתנה המסייעת ביצירת מבנה תמריצים מאוזן, כך שלא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק.
 - סף התגמול המשתנה המרבי לחבר הנהלה לא יעלה על 40% מסך התגמול הקבוע באותה שנה.
 - מדיניות התגמול קובעת כי סכום המענק השנתי לחבר הנהלה לא יעלה על סך של 5 משכורות חודשיות של חבר ההנהלה, קרי יחס אשר מוטח עוד יותר לטובת התגמול הקבוע.
 - לעניין התגמול המשתנה של העובדים המרכזיים נקבעו תקרות במדיניות התגמול כמפורט בסעיף "הסדרי התגמול העיקריים לעובדים מרכזיים" לעיל.
 - היחסים המרביים האמורים בין רכיב התגמול הקבוע לרכיב התגמול המשתנה לחברי ההנהלה הינם מידתיים ומאוזנים לדעת הבנק, ומאזנים כראוי בין הצורך לעודד את חברי ההנהלה להצטיין ובין הצורך לשמור על יציבותו של הבנק ועל תיאבון סיכון מאוזן.
 - בפועל, כפי שניתן לראות להלן, היחס בין התגמול הקבוע לתגמול המשתנה בבנק נמוך באופן משמעותי מהיחסים המרביים שנקבעו במדיניות התגמול.

מידע נוסף

לפרטים נוספים בדבר התגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה, בהתאם לאמור בתקנות 21 ו-22 ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומיידים), תש"ל - 1970, ראה פרק בדבר שכר נושאי משרה בכירה בדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2024.

טבלה 1 - תגמול שהוענק במהלך שנת הדיווח (REM1)

סכום התגמול (מיליוני ש"ח)		נושאי משרה בכירה
		31 בדצמבר 2024
תגמול קבוע		
מספר עובדים	15	
סך תגמול קבוע	7.7	
מזה: מבוסס מזומן	6.2	
מזה: צורות אחרות	1.5	
תגמול משתנה		
מספר עובדים	7	
סך תגמול משתנה	1.2	
מזה: מבוסס מזומן	1.2	
מזה: נדחה	0.0	
סך תגמול	8.9	

סכום התגמול (מיליוני ש"ח)		נושאי משרה בכירה
		31 בדצמבר 2023
תגמול קבוע		
מספר עובדים	15	
סך תגמול קבוע	6.9	
מזה: מבוסס מזומן	5.6	
מזה: צורות אחרות	1.3	
תגמול משתנה		
מספר עובדים	7	
סך תגמול משתנה	1.2	
מזה: מבוסס מזומן	1.2	
מזה: נדחה	0.0	
סך תגמול	8.1	

טבלה 2 - תשלומים מיוחדים (REM2)

בנוסים מובטחים		מענקים בעת החתימה		תשלומי פיצויים		תשלומים מיוחדים
מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	
31 בדצמבר 2024						
-	-	0.1	1	-	-	נושאי משרה בכירה

בנוסים מובטחים		מענקים בעת החתימה		תשלומי פיצויים		תשלומים מיוחדים
מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	מספר עובדים	סה"כ	
31 בדצמבר 2023						
-	-	-	-	-	-	נושאי משרה בכירה

טבלה 3 - תגמול נדחה (REM3)

הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2024					נושאי משרה בכירים
-	-	-	0.2	0.2	מזומן
-	-	-	0.2	0.2	סה"כ

הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרות התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (Retained) (מיליוני ש"ח)
31 בדצמבר 2023					נושאי משרה בכירים
-	-	-	0.2	0.2	מזומן
-	-	-	0.2	0.2	סה"כ

דורון סגל
מנהל סיכונים ראשי

גבריאל טייטל
מנהל כללי

רון גריסר
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור דוח הסיכונים המפורט באינטרנט: 6 במרס, 2025

תוספות תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים
בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

31 בדצמבר 2024	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפופים למסגרת סיכון של צד נגדי	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון שוק	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,083.3	3,083.3				
ניירות ערך	2,248.0	2,248.0				
אשראי לציבור	6,473.2	6,317.3				
הפרשה להפסדי אשראי	(100.3)	(19.8)				(80.5)
אשראי לציבור, נטו	6,372.9	6,297.6				(80.5)
אשראי לממשלה	706.4	706.4				
השקעות בחברות מוחזקות						
בניינים וציוד	20.2	20.2				
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
נכסים בגין מכשירים נגזרים	3.9	3.8				
נכסים אחרים	100.4	47.2				53.2
סך נכסים	12,535.1	12,402.7	3.8			(27.4)
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	10,167.3					10,167.3
פיקדונות מבנקים	519.9					519.9
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	0.1		0.1			
איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים						
התחייבויות אחרות	511.9					511.9
סך התחייבויות	11,199.2		0.1			11,199.1

31 בדצמבר 2023	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון שוק	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון
נכסים						
מזומנים ופיקדונות בבנקים	3,923.4	3,923.4				
ניירות ערך	1,044.2	1,044.2				
אשראי לציבור	6,121.4	6,083.5				
הפרשה להפסדי אשראי	(97.4)	(71.1)				(97.4)
אשראי לציבור, נטו	6,024.0	6,012.4				(97.4)
אשראי לממשלה	686.4	686.4				
השקעות בחברות מוחזקות						
בניינים וציוד	21.7	21.7				
נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין						
נכסים בגין מכשירים נגזרים	5.1	9.0				
נכסים אחרים	99.8	45.4				54.4
סך נכסים	11,804.6	11,733.4	9.0			(43.0)
התחייבויות						
פיקדונות הציבור	9,632.7					9,632.7
פיקדונות מבנקים	499.7					499.7
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1.0		1.0			
איגרות חוב וכתבי התחייבויות נדחים						
התחייבויות אחרות	498.0					498.0
סך התחייבויות	10,631.4		1.0			10,630.4

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (לפי נספח 2 CC2)

הפנית לרכיבי ההון הפיקוחי	31.12.2023	31.12.2024	
	מיליוני שקלים חדשים	מיליוני שקלים חדשים	
			נכסים
5	3,923.4	3,083.3	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	1,044.2	2,248.0	נירות ערך
	6,121.4	6,473.2	אשראי לציבור
	(97.4)	(100.3)	הפרשה להפסדי אשראי *
6	(97.4)	(80.5)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד
	(71.1)	(19.8)	* מזה הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת
	6,024.0	6,372.9	אשראי לציבור נטו
	686.4	706.4	אשראי לממשלה
	21.7	20.2	בנינים וציווד
	5.2	3.9	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	99.6	100.4	נכסים אחרים *
7	45.4	47.2	* מזה נכס מס נדחה
	54.2	53.2	* מזה נכסים אחרים נוספים
	11,804.5	12,535.1	סך כל הנכסים
			התחייבויות והון
	9632.7	10167.3	פיקדונות הציבור
	499.7	519.9	פיקדונות מבנקים
	0.2	0.1	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
	498.8	511.9	התחייבויות אחרות
6	4.5	4.3	* מזה הפרשה להפסדי אשראי הנכללת ברובד
			2 (חוץ מאזני)
	10,631.4	11,199.2	סך כל התחייבויות
	1,173.1	1,335.9	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק*
1	17.7	17.7	* מזה: הון מניות רגילות ופרמיה על מניות
2	1,164.1	1,320.0	* מזה: עודפים
3	(18.3)	(11.4)	* מזה: רווח כולל אחר מצטבר
	9.6	9.6	* מזה: מכשירים הוניים אחרים **
	1,173.1	1,335.9	סך כל ההון
	11,804.5	12,535.1	סך הכול ההתחייבויות וההון

(1) טיפול מיוחד בתיאום עם המפקח על הבנקים בקשר עם אופציית המכר שניתנה לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה.

המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (L1)

פריטים שחלה עליהם					31 בדצמבר 2024
סה"כ	מסגרת סיכון אשראי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון שוק	
12,535.1	12,531.3		3.8		1 סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
(0.1)			(0.1)		2 סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
12,535.0	12,531.3		3.7		3 סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
481.0	481.0				4 סכומים חוץ-מאזניים
3.1			3.1		5 הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
(80.5)	(80.5)				6 הבדלים הנגרמים מהפרשות
30.3	30.3				7 התאמות אחרות
12,968.8	12,962.0		6.8		8 סכומי החשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

פריטים שחלה עליהם					31 בדצמבר 2023
סה"כ	מסגרת סיכון אשראי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון שוק	
11,804.5	11,795.4		9.0		1 סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
(0.2)			(0.2)		2 סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוח (על פי מתכונת גילוי LII)
11,804.3	11,795.4		8.8		3 סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
447.3	447.3				4 סכומים חוץ-מאזניים
0.2			0.2		5 הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שכבר נכללו בשורה 2
(97.4)	(97.4)				6 הבדלים הנגרמים מהפרשות
73.2	73.2				7 התאמות אחרות
12,227.6	12,218.6		9.0		8 סכומי החשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

הבהרות להבדלים בין סכומי החשיפה החשבונאית לסכומי החשיפה הפיקוחית

- המכשירים הפיננסיים הנגזרים מתחלקים למכשירים נסחרים, ושאנים נסחרים (נגזרי OTC).
- מכשירים פיננסיים נגזרים שיש להם שוק פעיל הוערכו לפי שווי שוק שנקבע בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר המכשיר, ההערכה נעשתה לפי השוק הפעיל ביותר.
- מכשירים פיננסיים נגזרים שאינם נסחרים בשוק פעיל הוערכו לפי מודלים המשמשים את הבנק בפעילותו השוטפת והלוקחים בחשבון את הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי וכיו"ב) לדוגמא: ערך נוכחי של תזרים מזומן עתידי המהווך בריבית השוק.
- למכשירים פיננסיים נגזרים הנמדדים באמצעות מודלים, מתבצע אימות מחירים בלתי תלוי.